

154392

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**BİR ALTERNATİF TURİZM TÜRÜ OLAN DOĞA-ATLI
SPOR TURİZMİNİN KASTAMONU ÖRNEĞİ ÜZERİNDE
İRDELENMESİ**

15/4392

Mimar Onur ORUÇ

**FBE Mimarlık Ana Bilim Dalı
Bina Araştırma ve Planlama Programında Hazırlanan**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Tülin GÖRGÜLÜ (YTÜ)

Tülin Görgülü
Oruç Doç. Dr. Zeynep ENLİL
Prof. Dr. Ayfer Aytepe *Ayfer*

İSTANBUL 2004

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ŞEKİL LİSTESİ	i
ÇİZELGE LİSTESİ	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
1. GİRİŞ	1
1.1 Amaç.....	1
1.2 Kapsam ve Yöntem	1
2. TURİZM KAVRAMININ TANIMI	2
2.1 Turizmin Tarihsel Gelişimi	2
2.2 Turizm Ürünleri	4
2.3 Turizmde Arz ve Talep	4
2.4 Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm Kavramları	6
2.4.1 Kitle Turizmi	6
2.4.2 Alternatif Turizm	6
2.4.3 Kitle Turizmi ile Alternatif Turizm Kavramlarının Karşılaştırılması	15
2.4.4 Dünya'daki Alternatif Turizm Faaliyetleri	17
2.4.5 Türkiye'de Alternatif Turizm Faaliyetleri, Gelişimi ve Bugünkü Durumu	18
3 DOĞA-ATLI SPOR TURİZMİ.....	24
3.1 Dünya'da Doğa-Atlı Spor Turizmine Yönelik Tesis Örnekleri	25
3.2 Türkiye'de Doğa-Atlı Spor Turizmine Yönelik Tesis Örnekleri	50
3.3 Örneklerin İrdelenmesi Sonucu Çıkarılan Tasarım Kriterleri	67

4.	TÜRKİYE’DE DOĞA-ATLI SPOR TURİZMİNE ELVERİŞLİ BİR ÖRNEK OLARAK SEÇİLEN KASTAMONU KENTİ	69
4.1	Kastamonu’nun Tarihçesi	69
4.2	Özellikler (Genel Konum, Yeryüzü Şekilleri, Kültür Durumu, Ulaşım, İklim Yapı, Ekonomi, Turistik Yapı)	69
4.2.1	Kastamonu’da Turizme Yönelik Etkinlikler ve Turizm Tesisleri.....	75
4.2.2	Kastamonu’da Turizm Talebini Yaratacak Doğal Yapı.....	77
4.2.3	Kastamonu’da Doğa Atlı Spor Turizmine Yönelik Potansiyel	80
4.2.3.1	Atçılık, At Yetiştirme ve Binicilik Açısından Potansiyel	81
4.2.3.2	Mevcut Tesisler ve Geleneksel Mimarinin Turizm Amaçlı Kullanım Potansiyeli	81
5.	ÖRNEK ALAN OLARAK SEÇİLEN KASTAMONU’DA UYGULANABİLECEK DOĞA-ATLI SPOR TESİSLERİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER	84
5.1	Köy Dönüşümleri	84
5.2	Aile İşletmeleri	85
5.3	Yeniden Tasarlanacak Turizm Tesisleri.....	98
5.3.1	Tasarım Kriterleri	99
5.3.2	Geleneksel Mimariden Yararlanma	103
6.	SONUÇLAR	107
	KAYNAKLAR	109
	EKLER	113
	EK 1 Anket	113
	EK 2 Kastamonu Toprakçılar Konağı Planları	116
	ÖZGEÇMİŞ	121

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 2.1 Akarsu turizmi (Türkiye kürek-kano-rafting federasyonu'nun düzenlediği faaliyetler).....	18
Şekil 3.1 İskoç Binicilik ve Gençlik Programı.....	27
Şekil 3.2 İspanya Binicilik Merkezi (Epona).....	28
Şekil 3.3 Kaliforniya Çiftliği.....	29
Şekil 3.4 Bitterroot Çiftliği – ABD.....	30
Şekil 3.5 Peru Binicilik Tesisi.....	32
Şekil 3.6 New Haven Çiftliği – New Haven, Wyoming, ABD.....	33
Şekil 3.7 Guest Çiftliği (Orcas Adaları) San Juan Adası Binicilik Merkezi, ABD.....	36
Şekil 3.8 Binicilik Köyü – (Village Equestre de Pompadour), Correze, Fransa.....	37
Şekil 3.9 İskoçya'da Binicilik Tesisi.....	38
Şekil 3.10 Cortijo'da Çiftlik Evi, İspanya.....	40
Şekil 3.11 Lucena Çiftlik Evi, Cordoba Bölgesi, İspanya.....	41
Şekil 3.12 Binicilik Çiftlik Evi, İspanya.....	42
Şekil 3.13 Malaga Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya.....	44
Şekil 3.14 Cadiz Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya.....	45
Şekil 3.15 Podere Vignali Çiftliği, Murlo, Siena.....	47
Şekil 3.16 Casa Vecchia Çiftliği, İtalya.....	48
Şekil 3.17 İtalya'da atlı gezi.....	49
Şekil 3.18 İtalya Perugia'da atlı gezi.....	50
Şekil 3.19 Kemer Country Golf and Resort Otel – İstanbul.....	52
Şekil 3.20 Klasis otel binicilik tesisleri – İstanbul.....	53
Şekil 3.21 Güngör çiftliği – Kastamonu.....	55
Şekil 3.22 Türkoğlu Çiftliği (Ahşap Ev) – Kastamonu.....	56
Şekil 3.23 Kastamonu Çömlekçiler Köyü genel görünümü.....	57
Şekil 3.24 Çömlekçiler köyü atlı turizm merkezi – Daday – Kastamonu.....	58
Şekil 3.25 Saklıköy Country Club – Beykoz, İstanbul.....	60
Şekil 3.26 Kazanç Çiftliği, Şile, İstanbul.....	62
Şekil 3.27 Şahin Çiftliği, Kastamonu.....	63
Şekil 3.28 Ankara Atlı Spor Kulübü.....	65
Şekil 3.29 İstanbul Atlı Spor Kulübü.....	66
Şekil 4.1 Kastamonu Merkez Uzunyazı Yaylası.....	78
Şekil 4.2 Pınarbaşı Ilgar İni mağarası.....	78
Şekil 4.3 Pınarbaşı Varla kalyonu.....	79
Şekil 4.4 Pınarbaşı Ilıca şelalesi.....	79
Şekil 4.5 Ilgaz kayak merkezinin panoramik görünüşü.....	80
Şekil 4.6 Kastamonu'daki doğa atlı spor turizm tesisleri ve buna potansiyel teşkil eden çiftlik evlerinin yoğunlaştığı bölgeler.....	83
Şekil 5.1 Birbirine farklı biçimlerde takılmış fonksiyonlar ve aralarındaki ilişki bakımından düzenleniş biçimleri.....	89
Şekil 5.2 Avlulu örnek çiftlik evi şeması.....	90
Şekil 5.3 Avlulu örnek çiftlik evi şeması.....	91
Şekil 5.4 Ev, ahır ve deponun aynı çatı altında olduğu bir örnek.....	92
Şekil 5.5 Ev ve ahır arasında deponun bulunduğu bir örnek. Ev, ahır ve depo aynı çatı altında.....	93

Şekil 5.6	Çiftlik evi örneği. Ev ve ahır bitişik, depo ayrı.....	94
Şekil 5.7	Karadeniz bölgesi çiftlik evi örneği. Avlulu yerleşim.....	94
Şekil 5.8	Trakya – Marmara tipi örnek çiftlik evi örneği. Avlulu yerleşim.....	95
Şekil 5.9	Kastamonu Daday’da bir aile işletmesi örneği. Ev, ahır ve depo ayrı.....	96
Şekil 5.10	Kastamonu Daday’da bir aile işletmesi örneği. Ev, ahır ve depo ayrı.....	97
Şekil 5.11	Kastamonu Daday’da bir aile işletmesi örneği. Ev ve depo bitişik, ahır ayrı..	98

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 4.1 Kastamonu etkinlikler listesi.....	76
Çizelge (Ek1) Uygulanan anket formu.....	114

ÖNSÖZ

Bu tez, yurt içi ve yurt dışında örnekleri bulunan, doğa-atlı spor turizm tesislerinin incelenerek, Kastamonu örnek alanı uygulamasında dikkat edilmesi gereken tasarım kriterlerinin belirlenmesi ve böylece ekonomik ve sosyal yönden ülkeye katkıda bulunulması amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma, uygulanması düşünülen böyle bir alternatif turizm tesisinin tasarımında başvurulabilecek bir kaynak niteliğindedir.

Tez çalışmalarım sırasında; üstün bilimsel ve insani desteklerini sürekli aldığım danışmanım Doç. Dr. Tülin Görgülü'ye, bölüm başkanım Prof. Dr. Ayfer Aytuğ'a, hocam Doç. Dr. Zeynep Enlil'e, Prof. Dr. Necati İnceoğlu'na, Kastamonu Belediyesi çalışanlarına, manevi desteklerini her zaman hissettiğim babam Prof. Dr. Diş Tbp. Kd. Albay Selçuk Oruç'a, annem Almanca öğretmeni Nilgün Oruç'a ve kız kardeşim Jeoloji Mühendisi Elif Yıldız'a teşekkür ederim.

ÖZET

Tezde; kitle turizmine karşı geliştirilen alternatif turizm kavramı içinde son yıllarda önemi artan doğa-atlı spor turizmi konu alınmıştır. Yurt dışı ve yurt içi örnekleri incelenmiş ve bazı tasarım kriterlerine ulaşılmıştır. Bu turizm alternatifine uygun bir kent olan Kastamonu incelenmiş ve burada uygulanacak doğa-atlı spor turizm tesislerinin sahip olması gereken özellikler ve tasarım kriterleri, araştırma ve karşılaştırma yoluyla saptanmıştır. Kastamonu'daki köy dönüşümleri, aile işletmelerinin turizme açılması ve alternatif turizm potansiyeli ortaya konmuştur. Kastamonu'da uygulanacak ve at sırtında doğa gezileri sunacak bir turizm tesisinin, şehrin ekonomik ve sosyal hayatına katkı sağlayabilecek şekilde yapılması gerektiği söylenmiştir. Bu tesislerin Kastamonu'ya uygun ve özgün bir tasarım anlayışıyla uygulanması gerekmektedir.

Anahtar Sözcükler: Alternatif turizm, Turizm Tesisleri, At, Doğa Gezileri

ABSTRACT

At the thesis; the nature-horse sports tourism that increased its importance at the last years in alternative tourism concept which is developed against mass tourism has been the subject. The examples at abroad and at Turkey has been researched and some design criterias has been found. Kastamonu, which is appropriate for this kind of tourism has been researched and the properties and design criterias has been found by research and comparison that the nature-horse sports tourism complexes must have. The transformation of the villages and the family managements to tourism and alternative tourism potential of Kastamonu has been brought up. It is said that a tourism complex that would be applied at Kastamonu and would serve nature excursions at the back of a horse, would be applied such a way that it will have additions to the economy and social life. These complexes should be applied with an original and appropriate design criteria to Kastamonu.

Key words: Alternative tourism, Tourism Complexes, Horse, Nature.Excursions.

1. GİRİŞ

1.1 Amaç

Son yıllarda; kitle turizminin amaca hizmetteki yetersizliklerinin anlaşılması üzerine değişik turizm arayışları başlamış ve “alternatif turizm” başlığı altındaki turizm anlayışı doğmuştur. Bir alternatif turizm türü olan doğa-atlı spor turizmi, doğal çevrenin keşfedilmesini ve insanların doğayla barışık yaşayabilmeyi öğrenmelerini sağlamaktadır. Doğanın; konvansiyonel araçlarla ulaşılamayan, yaya olarak gidilmesi zor olan ve oran olarak da büyük çoğunluğunu oluşturan bakir bölgelerine ulaşabilme imkanı, doğa-atlı spor turizmi ile elde edilebilmektedir. At biniciliğinin cazipliği yanında böyle bir olanağın da birlikte sunulması, doğa-atlı spor turizminin tercih sebebi olmasını, geniş bir alanın tanınmasını ve bölgenin bütünsel anlamda keşfedilmesini sağlamaktadır.

Tezde; at sırtında geziler düzenleyen ve böyle bir potansiyeli olan yurt içi ve yurt dışında bulunan tesislerin ve evlerin araştırılması, alternatif turizm türlerine ve bunların uygulanması için uygun olduğu düşünülerek örnek alan olarak seçilen Kastamonu şehrinin bu anlamdaki performansının değerlendirilmesi, bu amaca yönelik tesislerle ilgili öneriler getirilmesi ve burada uygulanacak doğa-atlı spor turizm tesislerinin tasarım kriterlerinin saptanması amaçlanmıştır.

1.2 Kapsam ve Yöntem

Tezde; bir alternatif turizm türü olan doğa-atlı spor turizmi konusunda Kastamonu şehrinin turizme yönelik yapısı, bu anlamdaki potansiyeli ve bu tür alternatif turizm anlayışına hizmet eden yurt içi ve yurt dışı örnekler kapsama alınmıştır.

Turizm, kitle turizmi ve alternatif turizm kavramlarına değinildikten sonra, yurt içi ve yurt dışındaki doğa-atlı spor turizm tesislerinin, planlama, fiziksel özellikleri, yönlendirme ve yöresel mimariyi kullanma gibi özellikleri irdelenmiş, literatür araştırması ve yerinde gözlem yoluyla bilgiler toplanmış, karşılaştırma yapılarak ortak ve zıt noktaları bulunmuş, araştırmalar anket çalışmalarıyla desteklenerek son yıllarda ulaşılması zor kanyonlarının çokluğu, eşsiz doğal güzellikleri ve at sırtında geziler için uygun iklim ve coğrafyası nedeni ile sıkça gündeme gelen Kastamonu şehri incelenerek sonuçlandırılmıştır.

2. TURİZM KAVRAMININ TANIMI

Turizm; geçici süre kalış ve para harcama özelliklerini göz önünde tutarak, sürekli kalışa dönüşmemek ve gelir sağlayıcı hiçbir uğraşta bulunmamak koşulu ile yabancıların geçici süre konaklamalarından ortaya çıkan olaylar ve ilişkilerin tümüdür. Turizm, bir grup insanla ve bunların ziyaret edip geçtiği yerlerle ilgilidir. Daha teknik bir anlatıyla, insanların diğer amaçların yanında özellikle boş vakit veya rekreasyon amaçları için geçici konaklamaları ve seyahatlerindeki ilişkileri konu alır. Turizm, o bölgede kalmayanların seyahati ve kalmalarından doğan ilişkilerin toplamıdır ve turistlerin gidecekleri yerdeki kalışlarındaki aktiviteleri (oda, yemekler, manzara izleme, rekreasyon ve servisler) üstlenen ve turistlerin ihtiyaçlarına cevap vermek için geniş spektrumda olanakların yaratılmasını içeren, rekreasyon, tatil, sağlık, eğitim, spor ve iş gibi amaçlar için, insanların nispeten uzun mesafelere ve en az 24 saati aşan zamanda, yaşadığı ve çalıştığı yerlerden dışarı, gönüllü ve geçici olarak gitmeleridir, ayrıca seyahat eden insanlar hakkındaki hadise ve ilişkileri anlatır (Apostolopoulos vd., 1985; Fazlı Baysal, 1987; Abu Albar, 1993; Françoise vd., 1995; Topaktaş, 1997; Swarbrooke ve Horner, 1999; Soyak, 2002).

2.1 Turizmin Tarihsel Gelişimi

Etimolojik olarak turizm; latince “bir yerden, bir noktadan hareketle, yola çıkıp tekrar aynı noktaya veya yere dönmeyi” ifade eden “tornus” tan gelmektedir. Ansiklopedik anlamı ise “Bir yerin tarihi ve doğal güzelliklerini görmek, tanımak, eğlenmek ve dinlenmek üzere, zevk için yapılan gezi”dir. XIX. yüzyıl’ın ortalarında demiryolunun hizmete girmesi, turizmin gelişimi bakımından bir dönüm noktası oldu. Bu alanın istikbal vaad ettiğini gören Thomas Cook adlı bir girişimci, 1841’de, yolculuk güzergahları saptayarak turistlere farklı mekanları ve kültürleri tanımaları için geziler sunmaya başladı. Thomas Cook, 1865’te Atlantik’i geçti. Böylece insanlara yeni ufuklar açan yolculuklar başladı. Thomas Cook’un yaptıkları devrim niteliğindedi, çünkü, Liverpool’a düzenleyeceği geziden önce oraya gidip otellerin ve restoranların, 350 tane yolcusu için yeterli kapasiteye sahip olup olmadığına bakmış ve en iyi hizmeti böylelikle vermeye çalışmıştı. Sonra yolculuğun tüm detaylarını anlattığı “Liverpool’a Yolculuk El Kitabı” adında bir kitap yazdı. Bu, türünün ilk örneğiydi. Sonraları turistlerini Paris Sergisi, Antwerp’te büyük tur, Brüksel, Waterloo, Cologne, Frankfurt, Heidelberg, Baden Baden gibi yerlere götürdü. 1863’te Paris ve İsviçre’ye ve

1864'te de İtalya'ya büyük turlar düzenledi. Daha XIX. yy. sona ermeden turizm, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra daha belirginleşecek gerçek bir iktisadi etkinlik haline geldi.

Turizmin insanların çoğu için yaşamın bir parçası haline gelmesi çok yakın zamanlarda gerçekleşmiştir. 1830'lardan önce askerler, denizciler, kaşifler, tüccarlar, hacılar ve göçmenler dışında kalan insanların ülkeden ülkeye gittikleri ya da ülke içinde yolculuk ettikleri pek sık görülen şeylerden değildi.

Ulaşım araçlarının ilkel olduğu dönemlerde bir yerden bir yere gitmek yorucu, tehlikeli ve zaman alıcıydı. Karayollarının gelişmesiyle birlikte, buharlı gemi ve tren gibi ulaşım araçlarının kullanılmaya başlanması işleri kolaylaştırdı. Eskiden yelkenliyle Manş denizini geçmek yarım gün sürerken, bugün aynı yol "howercraft"la yarım saatte alınabilmektedir.

İnsanlar, düşmana karşı savunma, yiyecek alma, ürün satma ya da baskıdan kaçma gibi yaşamak için zorunlu durumlar dışında pek yolculuk etmezlerdi. Gezginlerin yolculuklarıysa her zaman kuşku uyandırırды. Belki yabancı bir ülkenin casusuydular, belki de değerli ticaret sırlarını çalmak için gelmişlerdi. Gezginler, kimliklerini kanıtlamak ve "güvenli geçiş" şanslarını arttırmak için yanlarında özel bir belge taşırlardı. Bu belge, bugün ülkelerarası yolculuklarda kullandığımız pasaportun ilk biçimidir.

"Turizm" sözcüğü ilk kez 19. yüzyılda bazı İngiliz'lerin Avrupa'ya yaptığı yolculuklar için kullanılmaya başlandı. II. Dünya Savaşı (1939-45) sonrasına kadar, temel ulaşım aracı, günümüzde de uzun denizaşırı yolculuklar için kullanılan gemiydi. 1940'ların sonundan başlayarak, diğer gelişmelerle birlikte hava ulaşımının gelişip yaygınlaşmasının da etkisiyle turist sayısı hızla artmaya başladı. Dünyadaki toplam turist sayısı 1950'de yaklaşık 50 milyon iken, 1984'te 240 milyona yükselmişti.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde Türkiye'de turizm hareketleri yabancı din adamı, serüvenci ve antika kaçakçılarının çeşitli amaçlarla ülkeye gelmeleriyle sınırlıydı. 18. yüzyılda yabancı ülkelere geziye çıkmaya başlayan zengin ve soylu İngiliz'lerin uğradığı yerler arasında İstanbul da bulunuyordu. 1883'te Avrupa'nın ilk kıtalararası ekspresi olan "Şark ekspresi" ile insanlar Paris'ten kalkıp çeşitli Avrupa şehirlerinden geçerek İstanbul'a ulaşıyordu. Devletin turizme ilgi göstermesi Cumhuriyet döneminde gerçekleşti.

1950'lerden beri, uluslararası turizm, büyük bir sektör olmuştur ve 2000 yılında 600 milyondan fazla turist uluslararası sınırları aşmıştır ve bu gelişme daha devam edecek gibi görünmektedir (Harrison, 1992; Soyak, 2002).

2.2 Turizm Ürünleri

Bu tezde ele alınan turizm türü rekreasyonel amaçlarla yapılan turizmdir. Turizm'de ürün ise birçok ürünün toplamından oluşur. Makro açıdan alt ürünlerden hiçbirisi tek başına turizm ürünü olarak kabul edilemez. Toplam ürün, birincil çekiciler ve ikincil çekiciler şeklinde iki ana başlıkta toplanabilir :

Birincil Çekiciler (Doğal, kültürel, sosyal, tarih gibi)

İkincil Çekiciler (Konaklama, ulaşım, beslenme, rekreasyon, eğlenme gibi)

Birincil çekiciler, turistin, sunduğu turizm tipi ve kabul ettikleri turist türüne göre ülkeleri seçmesinde birincil rol oynar. Ancak tüketicinin tatminini ikincil çekiciler sağlar. Diğer bir deyişle birincil çekiciler olmadan ikincil çekiciler, turizm açısından olumlu değildir (Sevgihan, 1986).

Doğa-atlı spor turizm tesisleri, doğal ve kültürel özellikleri, at sırtında yapılan geziler sayesinde turistlere yaşatır. Bu özelliğiyle birincil çekicileri, ikincil bir çekici sayesinde sunar da denebilir.

Turizm ürünleri, turistlerin en rahat ve ihtiyaçlarına cevap alabileceği tatili geçirmelerini sağlamak için sunulan her türlü ulaşım, beslenme, eğlenme, dinlenme ve gezi ihtiyaçlarını karşılarlar. Arz ve talep ilişkisi içinde ortaya çıkarlar. Ürünler, talebi karşılayan arzlardır. Kültürel kimlik, doğal yapı gibi ürünler zaten var olan, halihazırdaki arzlar, konaklama, beslenme, ulaşım, rekreasyon olanakları, aktiviteler ve faaliyetler gibi arzlar sonradan sunulur (Ulutuna, 1987).

2.3 Turizmde Arz ve Talep

Turizm talebi bir dizi ekonomik, sosyal ve psikolojik faktörler tarafından belirlenmektedir. Turizm ekonomisinde toplam gelir; gelirin zorunlu giderler dışında kalan miktarı, turizmle

ilişkili endüstrilerin kazançlılığı (otel-motel, seyahat şirketleri, varış noktasındaki aktiviteler vb.), turist yaratan ve çeken ülkelerdeki enflasyon oranı ve döviz kuru oranlarıyla ilgilidir. Bu belirleyici faktörler, bölgenin ve tesisin tercihi konusunda önemli bir etkidir. Turizmin tercihini belirleyici diğer faktörleri ise; günlük hayatın dışında bir dizi aktivite olanağı sunması, günlük yaşamın gürültü ve koşuşturmalarından kaçış olanağı sağlaması, uzaklaşma motivasyonu yaratması, dinlenme olanağı sağlaması, oyun eğlence olanakları, aile bağlarını güçlendirici etkisinin olması, prestij sağlaması (popüler olan turizm merkezlerinin tercih edilmesi ile yaşam biçiminin ifadelendirilmesi), sosyal etkileşim olanağı yaratması, turizm yoluyla cinsel bazı fırsatların elde edilmesi, eğitime katkısı, kendini tanıma fırsatının doğması, turizm yoluyla arzulanan farklı bir yaşam biçiminin elde edilmesi ve alışveriş olanağı sağlamasıdır.

Turist, farklı aktivitelere katılmak için turistik tesisleri tercih eder. Bu hizmetler sırasında oluşabilecek olumsuz faktörlerin yöreye ve hatta ülkeye negatif yansımaları olur. Talebi karşılayan memnun edici aktiviteler, mimari ve doğa, turisti talep konusunda daha istekli hale getirecektir. Bu faktörlerin geri dönüşü ise pozitifdir ve amaca ulaşılmış demektir.

Turist, psikolojik olarak stresten ve kargaşadan uzaklaşmak amacıyla turizmden faydalanır. Aile ile ve arkadaşlarla çıkılan tatillerde bağlar kuvvetlenir, yeni insanlar ve yaşamlar tanınır ve kişisel doyum sağlanır.

Arz söz konusu olduğunda temel belirleyici faktörler; doğal, kültürel ve tarihsel değerlerin varlığı, konaklama ünitelerinin çeşitliliği ve yatak kapasiteleri, yeme-içme ve alışveriş hizmetlerinin sayı ve çeşitliliği, altyapı olanaklarının yeterliliği, ulaştırma-seyahat şirketlerinin çeşitliliği ve güvenilirliğidir.

Değinen arz ve talebi belirleyen faktörlerin düzeyi, turizm sektörünün gelişimi konusunda her iki unsur arasında sürekli bir uyumun varlığını koşullamaktadır. 1980'li yıllardan itibaren artan beş yıldızlı otellerin, turistlerin beklentilerini yansıttığı söylenemez. Aksine, özellikle yabancı turist, doğal olanı, basiti, otantikliği, milli yani özgün olanı aramaktadır (Tayfun ve Özlem, 1995; Çubuk, 1996).

2.4 Kitle Turizmi ve Alternatif Turizm Kavramları

Turizm, “kitle turizmi” ve kitle turizmine reaksiyon olarak gelişmiş “alternatif turizm” şeklinde iki başlık halinde incelenmektedir.

2.4.1 Kitle Turizmi

Kitle turizmi, hızlı hareket gerektiren ve en kısa zamanda en çok faydayı amaçlayan turizmdir. Bu yaklaşım, turizmi kişisel zenginleşmeden ve öğrenme deneyiminden, basit bir kabullenmeye dönüştürmüştür. Hızlı ulaşım ve bağlantılı olarak ulaşımın gelişimi, kitle turizminin önceden olması gereken olgularıydı. Yükselen gelirler, nüfusun artması, şehirleşme, profesyonel yapıların değişimi ve teknolojik değişimler, belirlenmiş programlar ve standart kalacak yerler de kitle turizmini cesaretlendirmiştir.

Kitle turizmi, tarihi, yöresel bölgenin yakınında, yeni, büyük ölçekte binalar veya yerleşimler gerektirir. Buna bağlı olarak, aslen kitle turizminin olumsuz etkisi, çok insan barındıran böyle yerleşimlerden kaynaklanır

Kitle turizmi, büyük ölçekli, kontrolsüz, plansız, bedel bilincinde, ithal yaşam tarzını benimsemiş, kısa süreli, değişime dirençsiz, sabit programlı turizm türüdür. Geniş topluluklara hitap eder ve ilgi alanları çok farklı insanları bir araya getirir ve sınırlı alanlarda hizmet verir. Kitle turizminde toplu halde ayarlanmış paket tatiller, turistlere belli sınırlar çerçevesinde hizmet ederek, belli anılar canlandırarak, sadece binanın içinde fonksiyonlar sunar veya çok az bir şekilde bina dışındaki aktivitelere katılım sağlar. Bu turlar, gidilen yer üzerinde yoğunlaşır ve giderken geçilen yerler veya doğal, sosyal ve kültürel çevreyi tanıtmaya kaygısı yoktur (Dinçer, 1995).

2.4.2 Alternatif Turizm

Sürekli gelişmekte olan turizm, ulusal ve uluslararası ekonomi ve sosyal yaşam üzerine turistlerin ve ziyaret edilen yerin insanların kültür düzeyleriyle alakalı ve politik ilişkiler üzerine etkisi olan bir olgudur.

Turizm, alışlagelmiş anlamından farklı bir anlam kazanmıştır. Turizm bir harekettir, bir yer değiştirme olayıdır. Bunlar turizmin temel olgusal nitelikleri olarak bugün de vardır; fakat uzun süre sadece tatil, deniz ve güneş demek olan turizme karşı bugün artık davranış değişiklikleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla turizmin yeni kavramsal yapısı içinde sadece deniz, güneş ve tatil tanımlamasından çıkılmış, dinlenme-eğlenme ve boş zamanları değerlendirme ile bütünleşen bir olgu olarak kabul görmeye başlamıştır.

İstatistiklerin gösterdiğine göre de turistlerin bir beldeyi seçmelerindeki nedenler arasında, artık doğal çevre giderek daha çok öne çıkmaya başlamıştır. İnsanlar fazla kalabalık olmayan, kargaşadan ve yapısal ezicilikten uzak, fakat mutlaka çevresel özellikleri bulunan yerleri seçmektedirler. Yani deniz ve güneş dışında da turizmi, başka özellikler bularak sunmak, kültürel ve spesifik değerlerle bütünleştirmek gereği ortaya çıkmaktadır.

Bugün artık klasik turizm anlayışına göre farklılaşan biçimde alternatif turizm, yumuşak turizm, eko-turizm, bilinçli turizm, kırsal turizm ve nihayet sürdürülebilir turizm biçim ve yaklaşımları gündeme gelmiştir.

Sürdürülebilir turizm, çevrenin korunması ve ekonomik yarar sağlama arasında uyumlaştırılmış bir gelişmeyi içermektedir. Başarılı bir turizm endüstrisi, şayet kelimenin özel anlamı içinde turizmi bir endüstri olarak ifade ediyorsak, çevresiyle ilişkili olmak durumundadır. Ve bu endüstri karşılıklı etkileşim ve ilişkiler sistemi içinde ele alınmak ve icra edilmek durumundadır.

Sürdürülebilirlik kavramı bugün dünyada tartışılan önemli bir konudur. Bu kavramın ortaya koyduğu hedeflere ulaşmada genel strateji; insan-doğa ve insan-insan ilişkilerindeki uyumluluğu yakalamak ve arttırmak olarak belirmiştir. Sürdürülebilir turizmde, sosyal sürdürülebilirlik, ekolojik sürdürülebilirlik, ekonomik sürdürülebilirlik, mekansal sürdürülebilirlik ve kültürel sürdürülebilirlik tanımlanmalıdır. Bunlar arasında kuşkusuz ekolojik sürdürülebilirlik en önemlisidir. Çünkü ekoloji olarak sürdürülebilirlik, temel ekolojik dengelerin, ekosistemlerin korunmasını hedef almaktadır. Yani çevrenin korunması, doğal kaynakların güçlendirilmesi ve ekonomik gelişmenin uyumlandırılması gerekmektedir. Bir diğer ifade ile ekonomik açıdan kıt kaynakların etkin kullanımının sağlanması anlamına gelmektedir (Çubuk, 1996).

Turizm endüstrisinin aşırı genişlemesinden son yıllarda endişe duyulmakta, birçok eleştirmen, ekonomik yararların, özellikle az gelişmiş ülkelere sosyal ve kültürel zararlar verdiğini düşünmektedir. Akademisyenler, kitle turizminin aşırı maliyetini önleme yolu olarak, küçük ölçekli, bölgesel işletmeli, toplumun yönlendirdiği ve sürdürülebilir, “alternatif turizm” düşüncesine dikkat çekmektedirler (Douglas, 1992).

Alternatif turizm kavramı genel bir kavramdır. “eko-turizm”, “yeşil turizm”, “koruyucu turizm”, “sürdürülebilir turizm” ve “kırsal turizm” olarak alt başlıklarda toplanabilir.

Genel olarak bakılırsa, alternatif turizm, yöre insanları tarafından geliştirilmiş, bölge doğası ve kültürüne dayanan küçük ölçekteki turizmdir. Çevresel ve sosyal taşıma kapasitesine özel önem verir. Turizmin alternatif formları, turizm endüstrisinin çevreye saygılı ve sosyal olarak sorumlu gelişmesini araştırmaya yönlendirir ve tam olarak, “sürdürülebilir turizm gelişimi” olarak açıklanır (Topaktaş, 1997).

Alternatif turizm konsepti, bütün gelecekteki turizm gelişimlerine yol gösterici olarak yeni bir çözüm şeklinde önerilmiştir. Kitle turizminin tetiklediği; en kısa sürede en çok fayda amaçlanması, hız ve mecburiyetlerin boyun eğmeyi zorunlu kılması, özel istekler yerine toplu hareketin ön planda tutulması, çok insan barındırma planları, farklı insan gruplarının biraraya getirilmesi, Alternatif turizm türleri kadar planlı ve kontrollü olmamaları ve sınırlı hizmet vermeleri gibi birçok problem turizmi sevimsiz kılar. Bu yüzden araştırmacılar turizm gelişiminde kullanılan eski metodları ve kullanım tarzlarını eleştirmeye ve yerine “alternatif turizm” umudunu önermeye yönelmişlerdir (Kerry, 1992).

Kırsal alan turizmi, sahilden uzak olan bölgeler için bir alternatif biçim olarak işletilebilir ve desteklenebilir. Bu seçenek, daha ziyade bölgesel olarak yönlendirilmiş bir proje olarak yerleşim bölgelerinin gelişiminden çok, bölge halkının yararına olacaktır.

Eadington ve Smith (1992), alternatif turizmi, ev sahibi ve turistin sadece ticari olarak değil, farklı ve anlamlı yollarla ilişkiye geçebileceği, bölgesel toplum değerlerine ve kaynaklarına saygılı bir turizm türü olarak tanımlarlar.

Alternatif turizm, kavramsal olarak sürdürülebilir kalkınma düşüncesi üzerine kurulmuştur. Sürdürülebilir kalkınma, kullanılan fonksiyonların, tüketilen hizmetlerin ve doğal çevrenin yaşam süresini uzun tutmayı amaçlamak ve yeni kullanımlara ihtiyaç olduğunda cevap

verebilmektir. Bu şekilde alınan önlemler ve yapılan girişimler, insan ile doğa arasında denge kurarak doğal kaynakları tüketmeden, gelecek nesillerin ihtiyaçlarının karşılanmasına imkan verecek şekilde bugünün ve geleceğin yaşamını ve kalkınmasını programlama anlamını taşıyan sosyal, ekolojik, ekonomik, mekansal ve kültürel boyutlu bir kavram olan sürdürülebilir bir kalkınmayı da beraberinde getirecektir.

Alternatif turizm gelişmesi, toplumsal normlara dayanır, daha küçük fiziksel ölçekte, daha yavaş gelişim hızı vardır. Ayrıca yerel sermaye ve işgücünün daha iyi kullanımını sağlar. Alternatif turizm kavramı, yerel toplumu, büyük ölçekli gelişen, hızlı büyüyen ve toplum dışından kontrol edilen kitle turizminden daha iyi adapte edebilir. Tüm turizm faaliyetleri içinde çevreciliğin her zaman ön planda tutulması gerekir. Ekosistemin bozulmaması için her türlü gayret gösterilmelidir. Ekoloji, “çevresel evsahipliği” olarak tanımlanır. Ekoturizm kavramı sürdürülebilirlik tartışmaları ile gündeme gelip önem kazanmıştır. Doğa severler ve çevre duyarlılığı olan turistlerin hareketlerinden daha geniş kapsamlı bir konudur. Gerçekte bu olgu, çevresel, ekonomik ve sosyal ilişkiler bütünüdür.

Ekoturizm; ‘Eğlenmeyi, doğayı ve kültürel kaynakları anlayarak korumayı destekleyen, düşük ziyaretçi etkisi olan ve yerel halka sosyo-ekonomik fayda sağlayan bozulmamış doğal alanlar hakkında sorumlu seyahat ve ziyarettir’ olarak tarif edilmektedir. Kırsal alanda; doğal ve/veya tarihi çekiciliklerin belli bir ölçüde bulunduğu yörelerde ana ekonomik uğraşısı tarım olan nüfusun, tarımsal faaliyetlerini sürdürmekle birlikte ziyaretçi konaklabilecek şekilde yönlendirilerek küçük turizm işletmeciliği yapması sağlanarak alternatif turizm faaliyetlerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Ekoturizm kavramı güçlü bir doğa bağlantısını ve sosyal sorumluluk sağduyusunu birlikte ele almaktadır. Bir diğer tanıma göre doğal ve kültürel çevreyi, halkın refahını gözetmek suretiyle koruyan, sorumluluk yoğun bir seyahattir. Ekonomik ve ekolojik verimliliği bir arada taşıyan bir üründür.

Gelişen küresel rekabetle birlikte ekoloji ve ekonomi birlikteliklerini ulusal ve uluslararası projeler desteklemektedir. (Bern, Ramsar, Rio, Mavi Bayrak vb.)

Ekoturizm, zarar vermeden doğal çevreyi ekonomiyle ilişkilendirir. Doğaya saygılı bir gelişme vardır (Thomson, 2000).

Farklı kültürden insanlarla ilişki sonucunda, kırsal yaşamdan çok farklı bir kültürel yapıya sahip olan turistler, yörede yaşayarak, törenlere katılarak o yörenin kültürünü öğrenme fırsatını elde etmektedirler. Bu da yerel halkın kendi kültür ve geleneklerine olan saygısını arttırmaktadır (Muhammad, 1993; Dinçer, 1995).

Ekoturizmin kültürel ve doğal farklılığı korumada oynadığı önemli role dikkat çekmek için, Birleşmiş Milletler (UN), 2002'yi "Uluslararası Ekoturizm Yılı" olarak belirlemiştir. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP), 19-22 Mayıs'ta Quebec, Kanada'da olan Dünya Ekoturizm zirvesini organize etmek için Dünya Turizm Örgütü (WTO)* ve diğer ilgili kuruluşlarla takım olmuştur (Cathy, 2002).

Bu felsefeyi vurgulamak için, Estonya'daki Saornaki adasına olan yoğun talebin, belirli bir kazançtan vaz geçmek pahasına da olsa, ziyaretçi izin sistemi ile kontrol edilerek azaltılması örnek olarak verilmektedir (Reiner, 1998). Bu noktada taşıma kapasitesi kavramına göz atmak yararlı olacaktır;

Taşıma kapasitesi

Bir mekanın veya malın, kullanıcılar tarafından tüketilirken, aşırı talep ve kullanım yüzünden özelliklerinin kaybolması sebebiyle hizmet verememe durumu yaşayana kadar olan kapasitesi yani, kullanılabilme sınırıdır.

Yoğun talebi sınırlamak, mecburi bir girişim olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü her tüketilen malın veya hizmetin bir taşıma kapasitesi vardır. Bu kapasite aşıldığı zaman yetersizlikler ve sorunlar ortaya çıkacaktır.

Bir alanın turizm aktiviteleri için de taşıma kapasitesi kavramına özel dikkat etmek gereklidir. Bu anlamdaki taşıma kapasitesi, bir bölgenin çevre kalitesini ve ziyaretçi memnuniyetini azaltmadan turist aktivitesini desteklemek için ekolojik, sosyal ve fiziksel kapasitesini açıklar.

Ekolojik bakış açısıyla taşıma kapasitesinin açıklaması; "Ekolojik değerde bir azalma olmadan barındırılan aktiviteler bakımından rekreasyonel kullanımın maksimum seviyede kullanımı"dır.

Ekolojik taşıma kapasitesinde amaç, bölgesel ve çevresel kaynakların envanterini tarif etmek ve taşıma kapasitelerini tahmin ederek kaynakların tükenmesi açısından çevrenin taşıma kapasitesini ölçmektir (Snyder, 2002; Pınar, 1995).

Sosyolojik bakış açısıyla taşıma kapasitesi, kullanım miktarı ve kullanıcı memnuniyeti arasındaki ilişkiyi kapsar. Sosyal taşıma kapasitesi, turistlerin, diğer turistleri ve onların diğer deneyimlerindeki etkileri tolere etmedeki kapasitesidir. Sosyal faaliyetlerin yeterliliği turistlerin memnuniyeti açısından önemlidir. Sunulan hizmetler, amaçlanan kitleye amaçlanan miktarda ve belli bir hedefe yönelik olmalıdır.

Fiziksel bakış açısıyla, taşıma kapasitesi, bir alanın, insanları mekansal olarak barındırma özelliğidir. Taşıma kapasitesinde bölgede ihtiyaç duyulan kapasite hesap edilmeli ve ihtiyaçtan fazla hizmet sunulmamalıdır. Uygun yerleşim planları geliştirilmelidir.

Amgora dergisinde 1991 yılında yayımlanan Prof. Dr. Zekiye Yenen'in, "Turizmin Kültürel/Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri ve Alternatif Turizm Mimarlığı" toplantısında yer alan seminerinde şu başlıklar vurgulanmıştır;

- Çevre ve turizm etkileşimi,
- Geleneksel çevrenin ve kültürün korunması,
- Kitle turizmi ve kültürel birikim uyumsuzluğu,
- Turizmde yeni eğilimler ve doğaya dayalı dinlenme eğlenme eylemleri,
- Ülkemizde alternatif turizm potansiyeli,
- Ekolojik planlama ve alternatif turizm ilişkisi,
- Kıyı turizminin çevresel etkileri,
- Yayla turizmi,
- Yaylaların turizm merkezi olarak planlanması yaklaşımı,
- Turizmin yöre insanının katılımı ile zenginleştirilmesi,
- Alternatif turizmin yaygınlaştırılabilmesinde yöre insanının bilinçlendirilerek potansiyel bir güç odağı olarak eğitilmesi,
- Yöresel mimarinin alternatif turizm ile kalkındırılması,
- Turizm yapılarının tasarımında iklim, topografya, bitki örtüsü verileri,
- İkinci konutların alternatif turizm yaklaşımı içinde değerlendirilmesi,
- Tarihsel-kültürel-doğal çevrelerde turizm yapılanmalarını yönlendirme ölçütleri.

Seminerde belirtildiği gibi turizmin çevre ile etkileşimi önemli bir konudur. Kitle turizmi ile kültürel birikimin uyuşmazlığı sorunu sonucunda alternatif turizm seçenekleri üzerine yoğunlaşmıştır. Turizmde yeni eğilimler ortaya çıkmış ve doğaya dayalı dinlenme eğlenme yerleri tercih edilir olmuştur. Yöre insanının katılımıyla gerçekleşecek olan alternatif turizm türlerinde yöre insanı bilinçlendirilmeli, kendilerine ve bölgeye olacak olumlu katkılar anlatılmalıdır. Yöre insanı kendi çevrelerine yabancılaşmayacak, göç azalacak, gelen yerli ve yabancı turistle etkileşime geçecek, kültürü ve doğal çevresinin tanıtımı yapılmış olacaktır. Böylelikle ekonomi gelişecek, yöre insanı da fayda görecektir.

Doğal çevreye saygılı, yöresel değerlerin tanıtımını sağlayan alternatif turizm yapılarının tasarımında, iklim, topoğrafya, bitki örtüsü verileri önem taşımaktadır.

Turizm basit bir hoşça vakit geçirmek eylemine indirgenemez. Bu eylemin kültürel zenginliğin araştırılması (kültür turizmi) ve doğayı tanıma, doğal ortamlarda fiziksel yetenekleri geliştirme (ekoturizm) yönleri de olmalıdır. Bu yönler tipik gezginden farklı olarak lüks, rahatlık gibi etmenlerin önemsenmemesi, seyahat etmekten farklı motivasyonlar algılanması demektir.

Bölgedeki tarımsal merkezlerle yayla kuşağı arasındaki ekonomik ilişkilerin, çevreyi bozmadan, devamlılığının sağlanmasının birbirini destekleyen sonuçları olacaktır. Bunlar :

- Yöresel toplulukların ölçeğinin (büyüklüğünün) bozulmaması,
- Korunan yaşam biçiminin alternatif turizmde özgün bir motif olarak kullanılması,
- Bu özelliğin, yöreye gelecek turist türünü belirlemesi,
- Yaratılan turizm olgusunun bölgeden belli sayıda işgücü göçünü engellemesi,
- Bağlı olarak genç kuşakların öz çevrelerine yabancılaşmasının önlenmesi.

Prof. Dr. Zekiye Yenen'in (1991) seminerinde ele alındığı gibi, turizmin sahip olması gerekli özelliklerinden bazıları, kültürel zenginliğin araştırılması, doğayı tanıma, doğal ortamlarda fiziksel yetenekleri geliştirmedir. Doğal çevreyi tanımak, çevrenin gezilerek görülmesiyle, kültürel zenginliğin keşfedilmesi de kültürel yapıyla birebir etkileşime geçerek yapılabilir. Buna en uygun şekil de atlarla yapılan doğa gezileridir. Böylece, uzun mesafelerin kısa sürede aşılması, doğal çevre ve yöre insanıyla ilişkiye geçilebilmesi ve birebir aktif katılımı turistlerin turizm olgusuna ve tüketimine katılımı sağlanır.

Aynı şekilde sadece seyahat etme olayı olarak görülmesi gereken turizm, farklı motivasyonlar da sunmalıdır. Bu tip turizm tesislerinde hitap edilen turist türü, doğayı seven, kültür varlıklarına önem veren, turizm olgusuna aktif katılım gösteren turistlerdir.

Alternatif turizme en uygun bölgeler, Anadolu'nun kuzey kesimleridir. Aldığı yoğun yağış sayesinde her zaman yeşil olan bölge, tarihi ve kültürel varlığı ile de çok önemli bir coğrafyadır. Bölgede yapılacak olan alternatif turizme hizmet eden tesis bölgeye katkı sağlayacaktır (Bakırcı, 1992).

Karadeniz Bölgesi için önerilen alternatif turizmin bölgeye dolaysız katkı ile gerçekleşmesi turizm yatırımlarının bölge halkına yapılması ve küçük ölçeklerde tutulması ile olanaklıdır. Böylelikle hem Karadeniz insanının girişimci özellikleri değerlendirilecek hem de turizme yönelik yatırımlarda istihdam edileceklerin yöreden seçilerek eğitilmeleri sağlanabilecektir.

Kaynak kullanımındaki aşırılığı ve kapasite aşımını engellemek üzere, turizm türüne göre, turistlerin ziyaretlerinin zamanlaması ve gezgin sayısının belirlenmesi organizasyonu ise ekonomiyi çevresel değerlere saygılı bir turizm ile geliştirme uğraşında olan tüm ilgililerin sorumluluğudur (Yenen, 1991).

Tasarlanan tesislerin bulunduğu bölge tüm özellikleri, tesis ve çevresindeki doğal yapının arasındaki iyi ilişkiyi sağlamak için kullanılmalıdır (Abu Albar, 1993).

Bazı kaynaklarda alternatif turizm türlerinden bahsederken eko-turizm, sürdürülebilir turizm, yeşil turizm kavramları ile eş anlamlı olarak kırsal turizm kavramından da bahsedilir.

Çiftliklerin görünümleri, yöresel kıyafetler giyilen, küçük kasabalar ve geleneksel değerleri olan, açık alanlar ve kırsal alanlar terimleri ile akla gelirler. Günümüz insanı kırsal alanları; dingin, unutulmaz, uyumlu, hoş ve güven verici yerler olarak düşünürler. Kırsal turizm, yüksek kalitede yaşam, sakinlik ve doğaya yakın olma, doğal özellikleri (dağlar, nehirler, göller, kumsallar) ve insan yapımı kaynaklar (parklar, rekreasyon tesisleri, tarihi ve kültürel yerler) gibi özelliklerinden ötürü tercih edilir. Yeni iş imkanları sunar, şehirden kasabaya fikir akımı sağlar, şehirdeki insanlara kırsal alanda yaşama deneyimi kazandırır, kırsal bölgenin ekonomisini kalkındırır.

Kırsal turizm, rahatlatan atmosferi, temiz hava, suçun azlığı(güvenlik), sessizlik, samimi insanlar yüzünden tercih edilir (Po-Ju ve Deborah, 1999). Dünya'daki örneklere bakacak olursak kırsal turizmde insanların ne denli katılımcı, ne denli doğayla iç içe olduğunu görürüz. Kırsal turizm, kültürü, çevreye saygıyı, yöre halkını aktif biçimde içine alarak yarar sağlar (Gonzales, 1999).

Kırsal turizmin gelişmesi ilgi çekicidir çünkü, ekonomik ve temiz bir gelir getirme yolu olduğu anlayışı hakimdir. Turizmin tarımsal toplulukta gelişimi temiz endüstri olarak algılanır (James, 1998). Temiz endüstri kavramı, doğayla iç içe yaşamayı seven, ayrıca, egzoz kokusu, kirli hava, oksijensiz, kalabalık ve gürültülü ortamlardan uzaklaşmak isteyen insanları cezbeder.

Turizmi kültürel endüstri olarak görmek için doğal çevreyi, yapılaşmış çevreyi ve varılacak yerin çekiciliklerini kültürel paketin bir parçası olarak kabul etmek gerekir.

Cuetzalan-Meksika'da, eko-turizm için oteller inşa edilmiştir. Kendi yiyeceklerini üretirler ve değişik çeşitlerde doğa gezileri sunarlar. Bunlar özellikle yakınlardaki şelalelere, göllere ve Yohualichan kalıntılarına gezilerdir (Amador ve Great, 1997).

Hawaii üniversitesinde yapılan bir ankete göre, kırsalda gidilecek yerin imajı, 4 faktörü kapsar; çekicilik, komplekslik, kırsala ait olma ve tazelik (Kim, 2002).

Kırsal turizm, tarım, ormancılık ve balıkçılıktan farklı bir yapı gösterir. Kırsal turizmin doğa turizmi ve sosyal turizmde ideolojik kökleri vardır ve turistlerle endüstrinin bulunduğu yerdeki etkileşimlerin neler olduğunu gösterir (Per, 2002).

Turizmin gelişiminin sürdürülebilirliğine olan artan ilgi, rekreasyonel kullanım yerleşimi için hem turizm varış noktaları hem de korunan alanların taşıyabilirliği hakkında artan ilgiyi tetiklemiştir.

Ziyaretçinin çevreye olan etkisini göstermek için, ziyaretçi deneyimleri, kaynakları koruma ve kabul edilebilir değişim sınırları gibi çeşitli planlama çatkıları geliştirilmiştir (Stephen ve David, 2001).

Kırsal alanların turistler için belli başlı kültürel, tarihsel, etnik ve coğrafi karakteristiklerinin mistik özellikleri yüzünden özel bir çekicilikleri vardır. Kırsal turizm, aynı zamanda daha

ucuz ve diğerk kırsal ekonomik kalkınma stratejilerinden daha kolay kurulabilir. Kırsal turizm, yerel yönetimin katılımıyla bölgesel olarak gelişebilir ve gelişimi için dış firma ve şirketlere muhtaç değildir. Fakat dış turizme yönelmek için organize olmalıdır.

Kırsal turizm, var olan kırsal yatırımlarla iyi çalışır ve çiftlik aileleri için önemli bir ikincil gelir oluşturabilir. Kırsal alandaki nüfus azlığı yüzünden hiçbir zaman olmayacak küçük işletmelerin olmasını sağlar.

Turizm ve onunla ilgili meslekler, mevsimseldir ve yılın sadece bir bölümünde kar getirir. Bununla beraber, kırsal toplumlar için her zaman, sürekli yarar sağlar.

Turizm tesisleri, turistlerin ziyaret etmelerini, kalmalarını, para harcamalarını ve tekrar geri gelmelerini sağlamak, yüksek kaliteli turizm çekicileri sağlamak için topluluğu, çevresini ve turizmin içerdiği ticareti de kapsayan başarılı turizm paketleri geliştirmelidir. Başarılı kırsal turizm işletmeleri, yeterli ve uygun odalar, restoranlar, bir grup atraksiyonlar ve turistlerin bölgede para harcamaları için dükkanlar içerir.

İnsanlar, kırsal toplumların, nispeten daha ucuz bir turizm deneyimi sağlayabileceğinin ve sakinliğin çekiciliğinin kırsal turizme katkılarının farkına varmışlar ve topluluklarını, sakin bir kırsal yaşam tarzına yöneltmeye çalışmışlardır. Turizm tesislerinin temel spor tesisleri arasında hem yaz hem kış kullanımları için binicilik merkezleri vardır (Smith ve Eadington, 1992; Mine, 1986; Suzanne vd., 2001; İnceoğlu vd., 1992; Erinsel ve Öztürk, 1992; Kapkın, 1997; Doğan ve Aykaç Eringöz, 1997; Gündüz, 1999; Ilbery vd., 2001; Mastny, 2002).

2.4.3 Kitle Turizmi ile Alternatif Turizm Kavramlarının Karşılaştırılması

Kitle turizmi, en kısa zamanda en çok fayda sağlamaya yönelik, hızlı büyüyen, bölgesel toplumun dışından idare edilen, sürdürülebilirlik ve doğaya saygı kavramlarını önemsemeyen turizm anlayışıdır. Alternatif turizm ise tersine, para hırsı güdülmeksizin bölgesel toplumun birebir katılımı ve turistlerle yöre halkının kaynaşması amaçlı, kültürlerin tanışması, sürdürülebilirlik ve doğaya saygı kavramlarını savunan turizm anlayışıdır.

Kitle turizmi, hızlı gelişme sunan, kontrolsüz, ithal yaşam tarzı sunan, tarih, kültür ve doğaya saygısız girişim özellikleri yüzünden tercih edilmeyen turizm türü olarak karşımıza

çıkılmaktadır. Son yıllarda kitle turizminin yetersizlikleri ve tatmin edemez özellikleri sayesinde alternatif turizm tarzları ortaya çıkmıştır. Kitle turizmi ve alternatif turizmin farklılıklarını karşılaştırmalı olarak sıralamak gerekirse;

Kitle turizmi

Büyük ölçekli
Kontrolsüz
Plansız
Kısa süreli
Sahipsiz
Bedel bilincinde
Gelişme yönlü
Geniş gruplarla turistler
Hızlı ulaşım
İthal yaşam tarzı
Gürültülü turist imajı
Zayıf işçi eğitimi
Dağılmış gelişme
Hariciler tarafından gelişim
En çok kapasite için inşa
Tarihin kaybı
Düşüncesiz, agresif
Değişime dirençsiz
Zaman paradır
Sabit program
Manzara amaçlı
Rahat ve pasif
Uluslararası restoranlar
Hatıra kovalamak
Fotoğraflar ve kartpostallar
Deneyimin değeri :
Ben oradaydım!

Alternatif turizm

Küçük ölçekli
Kontrollü
Planlı
Uzun süreli
Bölgesel sahipleri olan
Değer bilincinde
İdareli, kontrollü gelişim
Makul küçük turist grupları
Uygun ulaşım, yavaş olabilir
Yerel yaşam tarzı
Sessiz turist imajı
İşçiler için eğitim
Konsantre olunmuş planlama
Yerel geliştiriciler
Daha uygun gelişim planları
Tarihi korumak
Düşünceli, sakıngan
Değişime güçlü direnç
Rahat
Doğal kararlar
Deneyim amaçlı
İstekli ve aktif
Bölgesel yemek yerleri
Bölgesel mevcudu keşfetmek
Hatıralar ve yeni bilgi
Deneyimin değeri :
Kişisel zenginleşme, bağlantının devamını öğrenme, tekrar ziyaret.

Standart tatil programları	Kişisel tatil programları
Nicel personel idaresi	Nitelikli personel idaresi
Saldırgan satış teknikleri	Müşteriye dostça yaklaşım
Alan tüketen	Bütçeli alan, açık alanlar
Yeni binalar ve yeni yatak kapasitesi	Eski binaları yenilemek
Doğal ve tarihi engeller kaldırılır	Doğal ve tarihi engeller bırakılır
Uluslararası mimarlık	Yerli mimari
Yüksek teknoloji ve makineleştirilmiş turist	Seçici makineleştirme

(Dinçer, 1995; Reiner, 1998).

2.4.4 Dünya'daki Alternatif Turizm Faaliyetleri

Dünyadaki gelişmeler eko-turizmi kabul gören aktiviteler arasına almıştır ve 2002 yılının Birleşmiş Milletler tarafından eko-turizm yılı ilan edilmesi bunun en önemli göstergesidir. Birleşmiş Milletler (BM)'in 2002 yılını "Dünya Eko-turizm Yılı" olarak ilan etmesinde; eko-turizmin büyük oranda ekonomik gelişme potansiyeline sahip alanlarda giderek artan bir önem kazanması ve aynı zamanda da eko-turizmin iyi planlandığı, geliştirildiği ve idare edildiği takdirde doğal çevrenin korunması için güçlü bir araç olma özelliği arz etmesi önemli bir rol oynamıştır.

Eko-turizm kavramının benimsenmesi oldukça yenidir(yaklaşık 20 yıl). Uluslararası eko-turizm yılı nedeniyle uluslararası kuruluşlar, eko-turizm kavramını turistlerin ana amacının doğayı gözetmek ve takdir etmenin oluşturduğu doğal çevre ve kültürel miras üzerinde en az etki yaratan ve değerlerin korunmasına katkıda bulunan bütün turizm türlerine yansıtma için kullanmaya karar vermiştir.

Dünyadaki hızlı gelişmeler gösteriyor ki geleneksel destinasyonlardan (deniz-kum-güneş) uzaklaşma görülmekte ve turist profili değişmektedir. Bu yeni profilde "eko-turist" olarak adlandırılan kitlenin doğa, kültür ve gastronomiye ilgi duyan kişiler olduğu yapılan istatistiklerde ortaya konulmuştur. Eko-turizm pazarının giderek büyüdüğü 90'lı yıllarda, 43 milyon Amerikalının eko-turizm faaliyetine katıldığı, Yunanistan'a gelen 3 milyon İngiliz turistin %19'unun eko-turist olduğu, Fransa'da yılda 15 milyon kişinin trekking yaptığı belirlenmiş, ayrıca Avrupa ülkelerinin pek çoğunun ülke turizmi için ayırdıkları payın önemli

bir kısmının bu amaca yönelik harcandığı yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Topaktaş, 1997; ubuk, 1996).

2.4.5 Türkiye’de Alternatif Turizm Faaliyetleri, Gelişimi ve Bugünkü Durumu

Türkiye’de alternatif turizm, kitle turizminin ele geçirmemiş olduğu ve alternatif turizme hizmet edebilecek her yerde faaliyet göstermektedir.

Dağ-Doğa Yürüyüşü Projesi (Trekking)

Dağ sporları kulüpleri ile tüm yurtta hizmet veren bu alternatif turizm faaliyeti, doğa ile bütünleşmek için en uygun ve sosyal bir etkinliktir.

Rafting

şekil 2.1 Akarsu turizmi (Türkiye kürek-kano-rafting federasyonu’nun düzenlediği faaliyetler)

Zengin doğal kaynaklara sahip olan Türkiye su sporları (rafting, kano ve nehir kayağı) için ziyaretlerine önemli bir akarsu turizmi potansiyeli sunmaktadır.

Türkiye’de irili ufaklı yüzlerce akarsu bulunmakta olup, bir çoğu akarsu sporlarına elverişli yapıdadır.

Av turizmi

Türkiye, coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır.

Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

Manyas, İzmir, Göksu Deltası gibi yerlerde çokça yapılan, Türkiye'deki kuş türlerinin çokluğu nedeniyle geniş yelpazedeki türleri izleyebilme şansının yakalandığı bir turizm türüdür.

Kış turizmi

Yaz-kış üzerinde kar eksik olmayan yüksek dağlarıyla ve bu dağlarda kurulan kayak tesisleriyle Türkiye önemli bir kış turizmi merkezidir.

- Ağrı - Bubi Dağı
- Ankara - Elmadağ
- Antalya - Saklıkent
- Bingöl - Yolaçtı
- Bitlis - Merkez
- Bolu - Kartalkaya
- Bursa - Uludağ
- Elazığ - Sivrice Hazarbaba
- Erzincan - Bolkar
- Erzurum - Palandöken
- Gümüşhane - Zigana
- Isparta - Davraz
- İzmir - Ödemiş Bozdağ
- Kastamonu - Ilgaz
- Kars - Sarıkamış
- Kayseri - Erciyes

İnanç turizmi

Efes başta olmak üzere, insanların devamlı ikamet ettikleri, çalıştıkları ve her zamanki olağan ihtiyaçlarını karşıladıkları yerlerin dışına, dini inançlarını gerçekleştirmek ve inanç çekim merkezlerini görmek amacıyla yaptıkları turistik amaçlı gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi İnanç Turizmi olarak tanımlanabilmektedir. Türkiye’de birçok nokta inanç turizmine cevap verebilecek özellikte ve zenginliktedir.

Sağlık Turizmi

Önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer alan Türkiye, kaynak zenginliği ve potansiyeli açısından dünyada ilk yedi ülke arasına girmektedir. Sıcaklıkları 20°C - 110°C arasında debileri ise 2 - 500 l/ sn arasında değişebilen 1000'nin üzerinde kaynak bulunmaktadır. Bu kaynaklardan 200'ün üzerinde termal merkez oluşturulmuştur.

Botanik Turizmi

Çeşitli coğrafi özellikleri, coğrafi farklılığın getirdiği iklim çeşitliliği, üç kıta arasında doğal bir köprü olması, Anadolu Yarımadası'nı dünyada benzerine az rastlanan bir bitki çeşitliliğine sahip kılmıştır. Avrupa'nın tamamında varolan bitki sayısı toplam 12 000 adet iken bu sayı ülkemizde 9 000 adettir.

Mağara Turizmi

Dünyadaki diğer ülkelere göre 'mağara cenneti ülke' durumunda olan yurdumuzda yaklaşık 40.000 adet mağara bulunmaktadır. Mağara oluşumları bakımından önemli bir jeolojik-jeomorfolojik nitelik olan karstlaşma (karstik alanlar) ülkemizde Batı ve Orta Toros Dağlarında (Muğla, Antalya, Isparta, Burdur, Konya, Karaman, İçel ve Adana) yer almaktadır. Türkiye'nin en uzun (Beyşehir Gölü batısındaki Pınarözü Mağarası, 16 km) ve en derin mağaraları (Anamur'un kuzeyinde Çukurpınar Düdeni, 1880m) bu dağ kuşağı üzerindedir.

Çin kroniklerinde, “Atlari ve yüksek tekerlekli arabaları ile suları ve otları takip ederek yaşayan millet” olarak da tanımlanan Türkler, Anadolu coğrafyasında yerleşik hayata geçtikten sonra geleneksel yaşama tarzlarını yeni ölçekleriyle yaşamaya başlamıştır.

Yayla turizmi

Türkiye yaylaları, tüm dünyanın giderek daha fazla birbirine benzemeye başladığı yeni bin yılda, geçmişten gelen ve tadı yaşandıkça fark edilen; günümüz modern yaşamına göre Doğulu ve egzotik, tabiattan uzaklaştığımız ölçüde otantik yaşama biçimi olarak kuşatıcı ve farklı yaylalardır

- Adana Yaylaları
- Antalya Yaylaları
- Artvin Yaylaları
- Bayburt Yaylaları
- Gaziantep Yaylaları
- Giresun Yaylaları
- Gümüşhane Yaylaları
- Hatay Yaylaları
- Mersin (İçel) Yaylaları
- Muğla Yaylaları
- Ordu Yaylaları
- Osmaniye Yaylaları
- Rize Yaylaları
- Sinop Yaylaları

Dağ Turizmi

Türkiye, farklı yüksekliklerde, zengin jeo-morfolojik ve tektonik yapıya sahip, flora ve faunası olan ormanlara ve silüete sahip, zengin av ve yaban hayatı olan dağlarıyla hem kış turizmi hem de dağ yürüyüşü ve tırmanışları için dağcılık sporunu sevenlere olağanüstü çekici ve ilginç olanaklar sunar. Türkiye'yi her yıl dünyanın çeşitli yerlerinden çok sayıda turist dağ tırmanışı ve yürüyüşü için ziyaret etmektedir.

Kırsal Turizm

Türkiye bol miktarda doğal, kültürel ve tarihi mirasa sahip stratejik ülkelerden birisidir. Bol yağış alan, üç tarafı denizlerle çevrili olan Türkiye, ormanları, nehirleri, gölleri, geleneksel yapıları, yaşam tarzları, tarihi değerleri ile ilgi çekici özelliğini korumaktadır. Kitle turizminin tahrip edici etkilerinin bu değerleri olumsuz yönde etkileyebileceği kaygılarından ötürü, doğaya zarar vermeyen, bölgesel mimariye, kültüre ve sosyal yapıya ters düşmeyen, aksine, onları destekleyen alternatif turizm olanaklarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkiye’de çok çeşitli alternatif turizm faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. Rafting, trekking imkanları, spor turizmi, sağlık turizmi, doğa turizmi, iş turizmi gibi geniş yelpazede alternatif turizm olanakları sunulabilir.

Kırsal turizm de yöreye uygun yaşayış biçiminin turistler tarafından tanınmasını, kırsal alanların ve çiftlik yaşamının içinde alternatif turizm anlayışının yaşanmasını sağlar. Ve Türkiye’de bu konuda oldukça çeşitli alternatifler mevcuttur. Tarım ve hayvancılığın geçim kaynağı olarak çok önemli olduğu Türkiye’de kırsal turizm arzlarının çokluğu ve çeşitliliği doğaldır.

Günümüzde turistler alışkın oldukları mekanlardan, kendi yaşantısında yaptıklarından uzaklaşmak ve kendisine yabancı olan çevrelere gitmek istemektedirler. Bugünkü çağdaş turizmde önemli olan, çeşitlilik görüşüdür. Daha öncesinin aksine, turist, yaşadığı yerden tamamen farklı hayat yapılarını, başka bir deyişle, alışkın olduğu yerlere benzemeyen yerleri ziyaret etmek ister. Örneğin bir Alman, uzun bir tatil için, kendi ülkesine benzeyen görünümüne sunan bir Avrupa ülkesi olan Hollanda yerine, egzotik bir yer olan Türkiye’yi tercih eder.

Seçici turist, kitle turizminin sunduklarından farklı şeyler arayan, hem ev sahibi halkın otantik ve yöresel hayatını hem de yörenin tarihsel zenginliğini arar.

Bölgesel ölçekte Türkiye’nin turizm endüstrisine olan talebi arttırmak için uygun ve alternatif yatırımlar yapılmalıdır. Bu alternatif strateji, diğer yünden, şu anda Türk turizminin karşı karşıya kaldığı problemlerin en azından bazılarını kısmen çözerken hızlı bir şekilde uygulama kolaylığı sağlayacaktır. Diğer bir deyişle, sektöre ilk ve doğru destek olacaktır (Egel, 1995).

Ülkemizde turizm, öncelikle yaz aylarında güneş ve denize bağı eylemleri içeren turizm biçimi olarak algılanmaktadır. Türkiye’de turizmin bu yönde gelişimi, kültürel mirası, tarihi ve doğal ortamı bozucu etkiler yapmıştır. Turizmin yeni gelişmekte olan alternatif turizm biçiminde daha önceki yanlışları tekrarlamamak önemlidir.

Ülkemizde alternatif turizme yönelik olarak en uygun yörelerden birisi, Karadeniz Bölgesi’dir. Bu bölge, yaylaları, bozulmamış doğal ve görsel güzellikleri, zengin bitki örtüsü, yerel ve kültürel zenginlikleri ile Türkiye’nin öteki bölgelerinden farklılık göstermektedir (Müjgan ve Gülay, 1995).

3. DOĞA-ATLI SPOR TURİZMİ

At, Türk kültüründe önemli yeri olan bir hayvandır. Çok eski çağlardan beri, ulaşım, savaş ve taşıma aracı olarak kullanılmış, etinden, sütünden ve derisinden yararlanılmıştır. Atları evcilleştiren bir ulus olarak Türkler, tarihin akışında devrim yapmışlardır. Günümüzde atlar, gezinti amacıyla da kullanılmaktadırlar. İnsanlarla iletişim kurabilen, insanlara olan yakınlığıyla bilinen, evcilleştirilebilen, duygusal ve temiz bir hayvandır. Turizm tesislerinde, prestij, estetik ve yararlılık açısından çokça katkılarda bulunabilirler.

Son yıllarda zihinsel özürülülerin rehabilitasyonuna da yardım etmektedirler. Çünkü atlar, insanlarla bir bütün halini alabilen, insanları bir hayvanla ve doğayla birebir ilişkiye sokabilen bir hayvandır. At sırtında yapılan doğa gezileri, insan, hayvan ve doğanın birlikteliğini sağlayabilmektedir.

Bir turizm alternatifi olan doğa-atlı spor turizmi, atlarla doğayı gezerek yöre kültürünü ve doğasını tanımak amacıyla yapılan turizm türüdür. Amacı, kırsal alanda, bölgenin kültürünün ve coğrafi yapısının turistler tarafından gezilerek görülmesi ve tanınmasıdır. Turistler at ile yapılan geziler sayesinde, doğayı, hayvanları, çevre kültürünü, geleneklerini tanır ve etkinliğe katılma fırsatı bulurlar.

Doğa – atlı spor turizm tesisleri, diğer turizm tesislerinin sahip olduğu servis ve hizmetler yanında, bölgenin atlar ile gezilip görülmesi sayesinde manzara, doğa gezisi, sakinlik, spor, temiz hava, hayvanlara ve doğaya yakın olma, bölge halkı ve kültürünü tanıma gibi olguları barındırırlar. At sırtında kır gezileri, hayvanları rahatsız etmeden onlara yaklaşmanın heyecanlı bir yoludur. Çevrenin manzarasını, seslerini ve kokularını duymak için at sırtında bir gezi çok uygundur (Sykes, 1997).

Doğayı zarar vermeden gezmeyi amaçlayan böyle bir alternatif turizm türünün gerek yurt içinde gerekse yurtdışında giderek yaygınlaştığı gözlemlenmiştir. Atlar ile yapılan doğa gezileri sayesinde, bölgenin coğrafyası, iklimi, insanları ve kültürü, yerli ve yabancı turistlere tanıtılabilecektir. Alternatif turizm anlayışının bir özelliği olan “turistlerin turizmde aktif rol almaları” kavramına istinaden, yerli ve yabancı turistlerin çevreyi bizzat gezerek görmeleri ve bölge hayatına katılımlarının sağlanması kullanıcıya cazip gelmektedir.

Tesisin bulunduğu bölgedeki, coğrafya, iklim ve kültür gibi özellikler tesisin özelliklerini belirlemektedir. Yurt içi ve yurt dışındaki tasarım örneklerini incelersek bu turizm türü ve turizm tesisleri hakkında daha fazla bilgi sahibi olunabilecektir.

3.1 Dünya’da Doğa-Atlı Spor Turizmine Yönelik Tesis Örnekleri

Dünya’da at sırtında geziler düzenleyen sayısız turizm tesisi vardır. Gezilip görülmeye değer her noktaya gitmek isteyen turistler, bu alternatif turizm türünün dünya çapında rağbet gören ve ilgi çeken bir turizm türü olmasını sağlamışlardır. At sırtında yapılan doğa gezileri sayesinde spor yaparken doğal güzellikleri ve kültürü tanıma fırsatı bulmuş olurlar.

Araştırmalar sonucunda at sırtında geziler düzenleyen turizm tesislerinin yoğunlaştığı bölgeler tespit edilmiştir. Bunlar; Türkiye, Ürdün, Hindistan, Avustralya, Yeni Zelanda, Güney Afrika, Botswana, Kenya, Malawi-Zambia, Morocco, Namibia, İngiltere, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Portekiz, İskoçya, İspanya, Kanada, Amerika Birleşik Devletleri, Arjantin, Brezilya, Şili, Kosta Rika, Ekvator, Meksika ve Peru gibi devletlerdir.

Dünya’nın birçok yerinde mevcut olan bu tür alternatif turizm tesisleri, farklı mimari yapıları ve sundukları hizmetler açısından çeşitlilik göstermektedir. Bu tesislerin, yönlenme, planlama, fiziksel özellikleri ve yöresel mimariyi kullanma gibi özellikleri bakımından incelenmesi, mimari yapıları ve tasarım kriterleri hakkında bilgiler, değerlendirme yapılabilmesi açısından faydalı olacaktır. Tesislerin açıklamalarından hemen sonra çizimleri bulunmaktadır. Grid taramalar ahırları, çapraz taramalar konaklama birimlerini göstermektedir.

İskoçya (Scottish Equitation and Youth Programme)

İskoç Binicilik ve Gençlik Programı

Yönlenme : Ahırlar, doğu-batı yönüne yönlendirilmiştir. Böylelikle kuzey rüzgarını almamaktadır. Konaklama birimleri, at birimlerinden uzağa ve paralel biçimde konumlanmıştır. Bölge kuzey rüzgarı almaktadır. Bu özellik, konaklama birimlerinden at birimlerine doğru bir akım sağlamakta ve koku sorununun yaşanmasını önlemektedir.

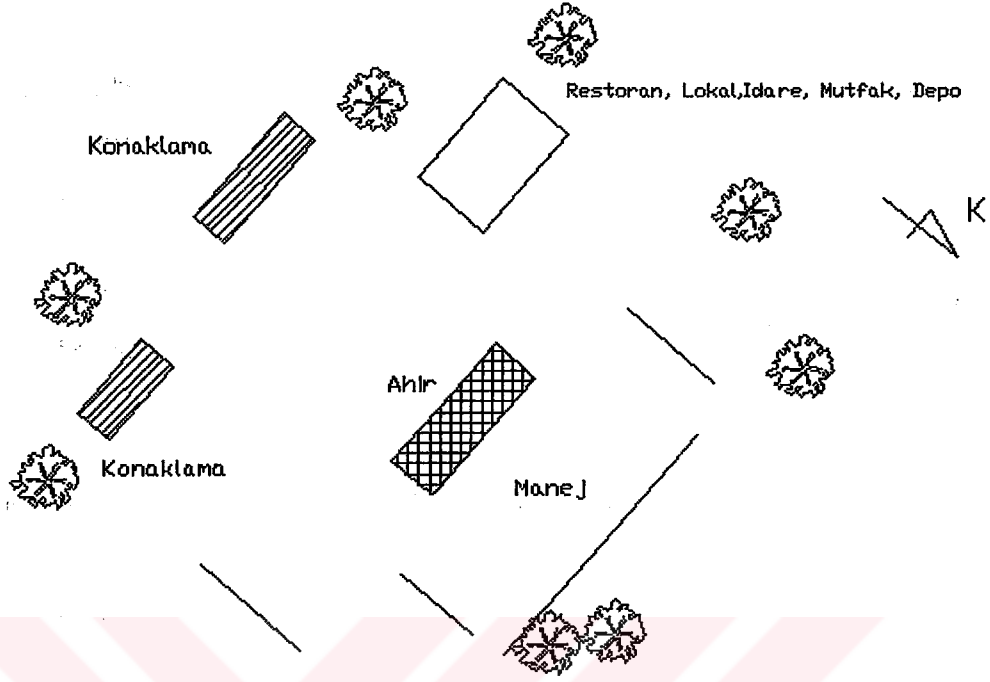
Planlama : Tesis, yeşil içinde ağaçlı bir arazide planlanmıştır. Geniş bir alanda planlanmış olduğundan yerleşme rahattır. Geniş alanlar bırakılabilmektedir. Fakat ahırla maneş arasındaki otopark rahatsız edici olmakla birlikte, konaklama ve merkez bina at birimlerine yeterli uzaklıktadır. İki tane birbirinden ayrı konaklama yapısı vardır. Dikdörtgen biçimindeki bu binaların uzun kenarları, kuzey yönüne bakmaktadır. Bunların batısında bulunan merkez binada idare ve restoran fonksiyonları mevcuttur. Tesisin kuzey ucunda ise maneş ve ahırlar vardır.

Fiziksel Özellikler : Binalar, her birinde bir fonksiyon olacak şekilde ayrı ayrı yerleşmişlerdir. Dikdörtgen şeklinde bir plan şeması hakimdir. Beşik çatı kullanılmıştır. Soğuk iklimde olduğu için pencere boyutları küçüktür.

Yöresel mimariyi kullanma: Tesis, İskoçya'nın yöresel mimarisinden izler taşımaktadır. İç dekorasyonda da hissedilen yöresel kültüre özgü çizgiler, tesisin bütününde de üç boyutu biçimlendiren bir unsur olmuştur. Dik ve yüksek çatılar, fazla çıkık olmayan saçaklar buna örnektir.

Tesiste bulunanlar: Doğa gezileri dersleri ve gezileri, ahırlar, konaklama, restoran, servis, çivi dükkanı, nalbanthane, samanlık, depo, biniciler için klüp odası.

İskoçya'daki bu örnekte, at birimleri (ahır, samanlık, nalbanthane, maneş, padok, vb.), insan bölümlerinden (konaklama yapıları, restoran vb.) uzak düzenlenmiştir. Aralarındaki mesafe, yürüyerek ulaşım açısından yeterlidir. İşletmeciler, ahırlara ve maneşlere müdahale edebilmekte ve müşteriler de hem rahatça ulaşım sağlamakta, hem de görsel olarak iletişim sağlamaktadır. Konaklama yapıları, tesisin güney kısmındadır. Bu da genel kullanım alanı olarak güneyi kendi ihtiyaçlarına göre kullanabilmesine ve at bölümlerinden tecrit edilmiş bir yaşayış içinde olmasını sağlar. Ahırlar, kuzey rüzgarını almayacak biçimde doğu-batı istikametine doğru yönlendirilmişlerdir. İki ana ahır binasının içinde konuşlanmış bokslar, kuzey rüzgarını almaz. İki uç noktadan açılan kapılarla içeri giriş çıkış sağlanır. Tesis, kapasite büyümesine uygun bir yerleşim sergilemektedir. Daha fazla müşteri için yeterli konaklama ünitesi eklenebilir.

Şekil 3.1 İskoç Binicilik ve Gençlik Programı

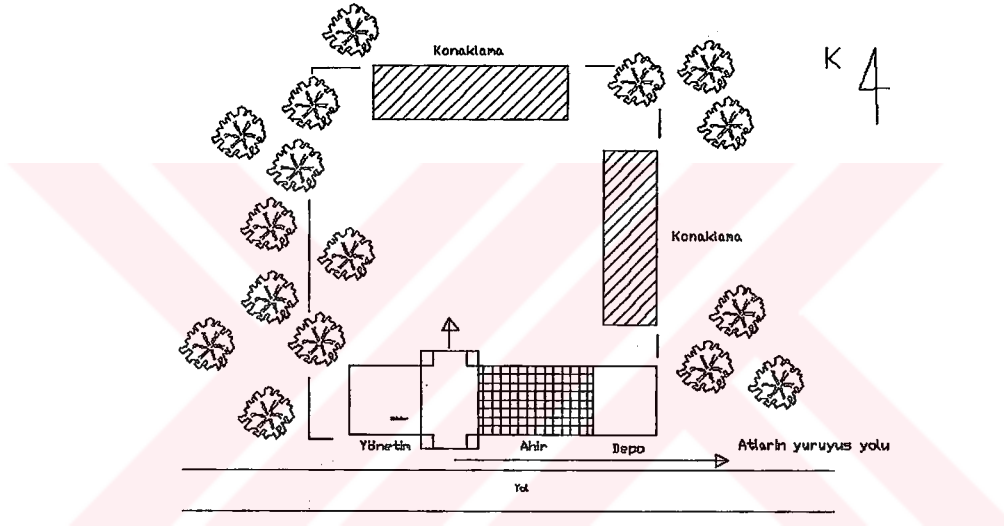
İspanya Binicilik Merkezi (Epona)

Yönlenme : Tesis, avlulu biçimlenme ile kompakt bir yönlenme sergilemektedir. Batı ucunda yeşil alanla sınırlanmıştır. Ahırlar doğu-batı yönüne yönelmiştir. Konaklama kısımları tesisin kuzey kısmındadır. Bu durum, kuzeye bakan bazı odaların bulunması açısından olumsuzluktur.

Planlama : Tesis, ortada avlu oluşturacak biçimde tasarlanmış olup dikdörtgen şeklinde binalardan oluşmuştur. Binaların rengi beyazdır. Bu da İspanya mimarisi ve Akdeniz mimarisine uygun bir durumdur. Tesisin oluşturduğu binaların birbirine bitişik yerleşim sistemi, diğer tesislerden farklı bulunmuştur. Konaklama yapılarının mane j ve padoklara bakması, bu tesise, at sevgisi olan ve her zaman atlarla birlikte olmak isteyen eko-turistlerin geleceği düşüncesiyle uygun bulunmuştur.

Fiziksel Özellikler : Uzun dikdörtgenler şeklinde biçimlendirilen konaklama yapıları, birbiriyle dik açı oluşturmakta ve giriş kısmının da bulunduğu yönetim, ahır deponun bulunduğu bina ile birlikte bir ortak mekanı tanımlamaktadırlar. Taş binalardan oluşan binalar, özellikle giriş kapısını belirten dört tane küçük kule ile bir mimari dil yakalanmış ve tesisin imajını belirlemiştir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Tesisin oluşturan binalar, İspanya'nın beyaz renge boyanmış binalarına uyum göstermektedir. Kullanılan mimari öğeler, yöresel mimariye uygundur. Şehrin dışında kalan tesis, köy binası tarzında değildir. Büyük bir yatırımla gerçekleştirilmiş, lüks bir tesistir. Mimarisi de yöresel mimariye uygun olmasının yanında modernist öğeler de içermektedir.

Şekil 3.2 İspanya Binicilik Merkezi (Epona)

Kaliforniya Çiftliği

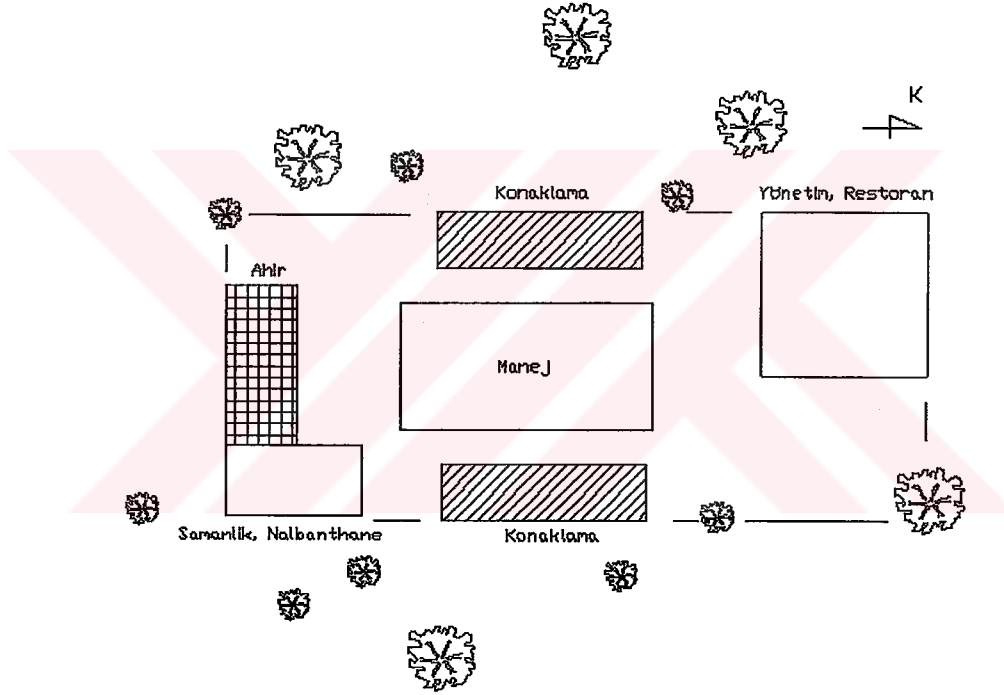
Yönlenme : Tesisin girişi doğu, ahırlar doğu-batı yönündedir. Konaklamalar, doğu ve batı güneşini alacak şekilde yönlenmiştir. Yönetim ve restoran binası tesisin kuzey yönündedir.

Planlama : Binalar, dizilmeleri ile avlulu bir düzen oluşturmuşlardır. Bu düzen, 5. bölümde değinileceği gibi çiftlik evleri ve geleneksel mimariyi yansıtmaları istenilen tesislerin sahip olduğu ve böyle olmasının uygun bulunduğu bir düzendir. Her binada farklı fonksiyonun bulunduğu bir planlama anlayışı vardır. Yönetim ve restoran binası, konaklamalara yakinken

at birimlerine uzaktır. Açık alan, dış mekanda piknik imkanı vermektedir. Binaların bulunduğu yer, çok ağaçlı ve yeşil bantlarla kaplıdır. Binalar, ağaçlarla örtünmüş vaziyettedir.

Fiziksel Özellikler : Dikdörtgen, basit biçimli binalardan oluşan tesis, kırsal evleri andıran binalardan oluşmaktadır. Çatılar çok dik değildir. Sıcak iklime göre uyumlu bir biçimleniş sergilenmektedir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Binalar, tipik Kaliforniya mimarisindedir. Sıcak renklerdeki binalar, geniş pencere ve yüksek olmayan çatılarla sıcak iklim özellikleri göstermektedir. Çatılarda şingil kaplama malzemesi bulunmaktadır. Bu da pahalı bir kaplama malzemesi olması bakımından Kaliforniya'nın zenginlik imajına ve yöre mimarisine uygundur.

Şekil 3.3 Kaliforniya Çiftliği

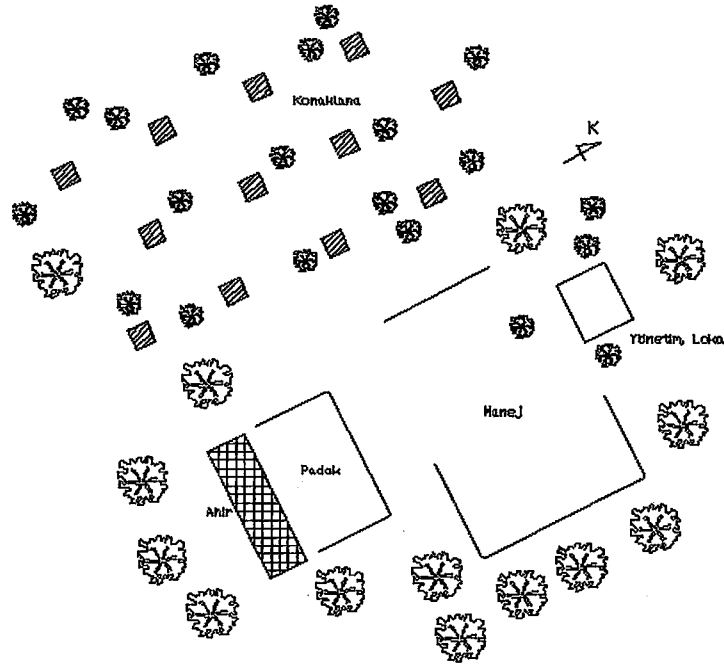
Bitterroot Çiftliği - ABD

Yönlenme : Tesis binaları, doğu yönünde bulunan eğimli araziye bakmaktadır. Yeşil alanlarla çevrili bu eğim ve doğa, atlarla gezi için uygun ortamı sağlamaktadır. Konaklama binasının güney kısmına yönelmiş olan terasa oturmak ve atları izlemek mümkündür.

Planlama : Tesiste, konaklama birimleri birbirinden ayrıdır. Her konaklama birimi ayrı ve tek başına bir binadır. Geniş pencere kullanımına olanak sağlayacak bir iklimde olduğu için pencereler geniştir. Bütün duvarları dış duvar olduğu için ve geniş pencereler yüzünden enerji tasarrufu yapılamaz. Konaklama kabinlerinde elektrikli ısınma sağlanmaktadır. Uzunca ve tek binada çözülmüş olan ahır, konaklama birimlerine uzaktadır. 12 adet olan konaklama ünitelerinin her birinde özel banyo mevcuttur. Ortak kullanım sağlayan lokal, toplanmayı ve birlikte yemek yemeyi sağlamaktadır. Yönetim ve lokal aynı binada ve tesisin kuzey tarafındadır. Yönetim ve ahırların arasında büyükçe bir maneaj bulunmaktadır. Tüm fonksiyonların baktığı bir noktada bulunan maneaj, ve bütün bu düzenlemeden ortaya çıkan planlama anlayışı avlulu tesis anlayışına yakın olsa da binaların birbirinden uzak olması tam bir avlu düzeni ortaya çıkarmamaktadır.

Fiziksel Özellikler : Tesis binaları, ahşap kullanılarak inşa edilmiştir. Çok dik olmayan beşik çatılar kullanılmıştır. Ahşap binalar, kaplamalar, yükseltilmiş platformlar, merdivenler ve çitler, kırsal alanı hissettirmektedir. Etrafta geniş arazi olmasına rağmen küçük bir alanda yerleşildiğinden küçük binalardan oluşmuştur ve kompakt bir yerleşim mevcuttur.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Amerikan çiftlik evlerine ve girişte bulunan teras olgusuna uygun mimari öğeler mevcuttur. Kırsal alanda bulunduğu için yörenin dekorasyon özelliklerini de yansıtmaktadır. Kullanılan ahşap taşıyıcı ve kaplama malzemeleri, kırsal bölge mimari özelliklerine uygundur.

Şekil 3.4 Bitterroot Çiftliği - ABD

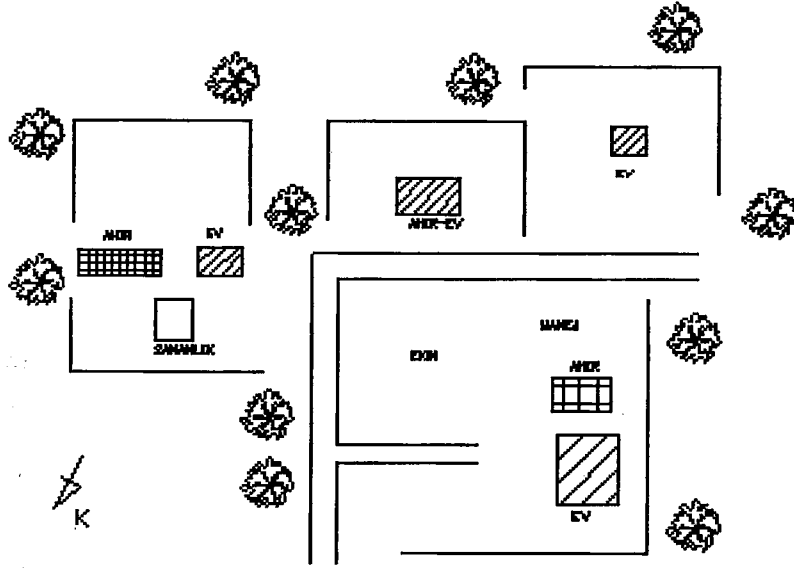
Peru Binicilik Tesis

Peru'nun sarp kayalıklı doğasında vadiler arasından atlarla geziler düzenlenen bu köy işletmelerinde bir tesis anlayışı olmadan köy evlerini ve var olan ahırları kullanarak oluşturulmuş bir turizm bölgesi yaratılmıştır. Bölge ve burada yapılan at üzerindeki geziler, benimsenen bir olgudur.

Planlama : Peru köy evlerinin hizmete açılması yoluyla gerçekleştirilen turizm anlayışıyla, köy evleri yeniden düzenlenerek atlarla gezi yapmak isteyen turistlere hizmet vermektedir. Tuğla yığma yapılardan oluşan binalarda, tipik bir köy havasında konaklayan turistler bölge kültürüyle de yakından tanışma fırsatını bulmaktadır. Alaturka kiremitler kullanılmıştır. Peru köy halkının tüm yaşayış biçimlerini görmek mümkündür. Saman yığınlarının yığılması dahil tüm köy işleri bizzat görülerek ve hatta istendiğinde yardım edilerek alternatif turizm anlayışının konseptine uygun olarak turistin, turizm ürününü oluşturma ve tüketiminde içinde bulunmasına olanak sağlanmaktadır.

Fiziksel Özellikler : Binalar, köyün özgün mimarisini yansıtmaktadır. Bölgenin turizme açılmasında yöre halkının ve işletmecilerin önem verdikleri konu, turistin kendini köyde hissetmesini sağlamaktır. Atlarla ve diğer köy işleriyle birebir karşılaşması ve içinde olması sağlanmaya çalışılmıştır. Binaların arasında bulunan meydanlar ve yollar aynen korunduğu gibi ek olarak yapılan binalar da köy düzenindedir. Yığma taş yapıların çoğunlukta olduğu köyde genellikle çamur veya kerpiç sıvama görülmektedir. Tuğla yığma duvarlar ise, yönlendirici ve sınır belirleyici olmaktadır.

Yöresel mimariyi kullanma : Bu turizm bölgesinde var olan köy binaları kullanıldığı için yöresel mimarinin kendisini yansıtmaktadırlar.

Şekil 3.5 Peru Binicilik Tesisi

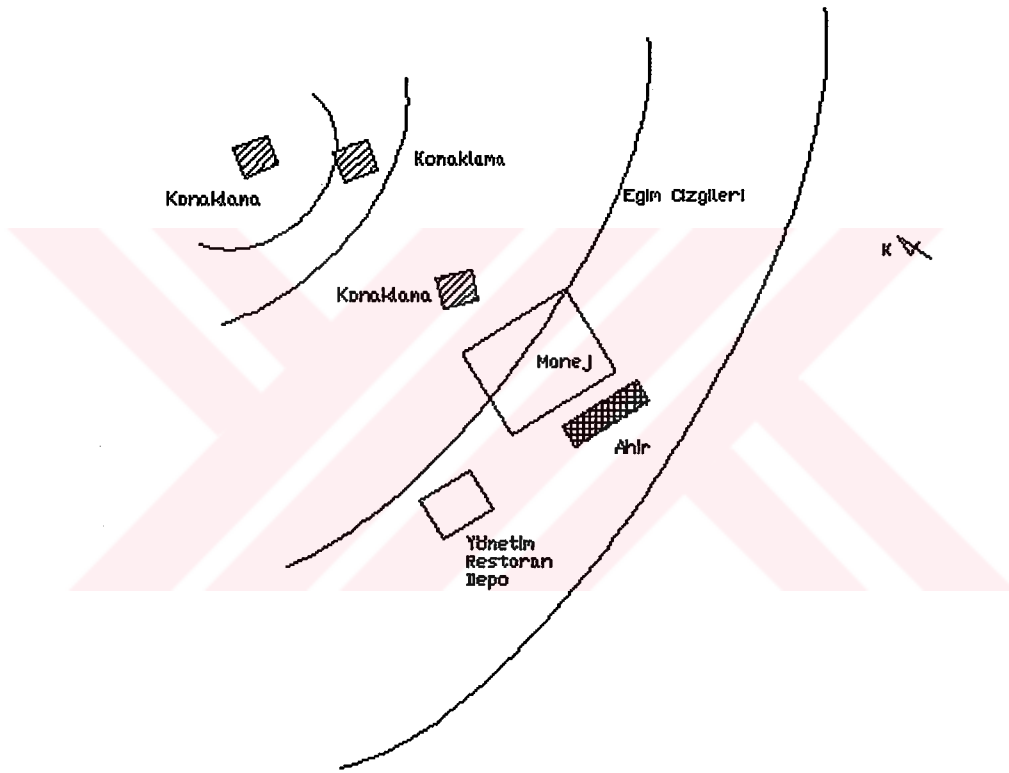
New Haven Çiftliği – New Haven, Wyoming, ABD

Yönlenme : New Haven çiftliği, “Siyah Tepeler” in sırtlarında bulunmaktadır. Adını, çiftliğin içinde bulunan hayalet kasabadan almaktadır. İçinde bulunduğu coğrafya, plato çayırları, kereste kanyonları, dereler ve ormanlardan ve vahşi doğadan oluşmaktadır. Çiftlik, yamaçta konumlandırılmıştır. Çiftliğin geneli güneye bakmaktadır. Ama gün batımının seyredilebilmesi için batı yönüne de açılım sağlanmıştır.

Planlama : New Haven çiftliği, planlama anlayışı olarak Amerikan kovboy çiftlikleri tarzındadır. Tipik Amerikan açık mutfak anlayışı vardır. Konaklama yapılarında eski dönem batı stili ile geniş bir veranda mevcuttur. Diğer çiftlik binalarının yapım yılları ve dolayısıyla planlama anlayışı bu bölgeye ilk gelen insanlarla aynı yıllardadır. Ortak bir mutfak bulunmaktadır. Bu da, müşterilere ortak yemek yiyebilme ve kendilerine yemek hazırlama olanağı sağlamaktadır. Ahırlar konaklama yapılarına uzaktır. Ama atlar ve insanlar sürekli içiçedirler. Üç tane konaklama yapısı mevcuttur. Birbirinden ayrı ve tepeye doğru konumlanmış olan bu binalar, ahır ve yönetim kısımlarına uzaktır. Ancak yürüme mesafesi aşılmamış ve maneje kolayca ulaşım sağlanabilmektedir. Tesiste, ortak mekan oluşturma kaygısı görülmemektedir. Manej, kullanım kolaylığı sağlanması için ahırlar ve yönetim birimlerine yakın ve konaklama kısımlarına doğru konumlanmıştır.

Fiziksel Özellikler : İç dekorasyonu moderndir, fakat ahşap malzemelerle çiftlik evi görünümündedir. Çiftliğin biçimlenişi, geniş bir alana yayılmış olmasından ötürü, rahat bir yerleşim içinde olmuştur. Klasik Amerikan batı tarzında binalardan oluşan bir genel görünümü vardır. Önemli özelliklerinden birisi, çok yatay olmayan çatı eğimleridir. Alçak binalar, çevreye uyumu simgelemektedir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : New Haven çiftliği, eski amerikan tarzını kullanan ve yöre mimarisini ilk oluşturan binalar olduğundan yöre mimari değerlerini yansıtan bir mimari anlayışa sahiptir.

Şekil 3.6 New Haven Çiftliği – New Haven, Wyoming, ABD

Guest Çiftliği (Orcas Adaları) San Juan Adası Binicilik Merkezi, ABD

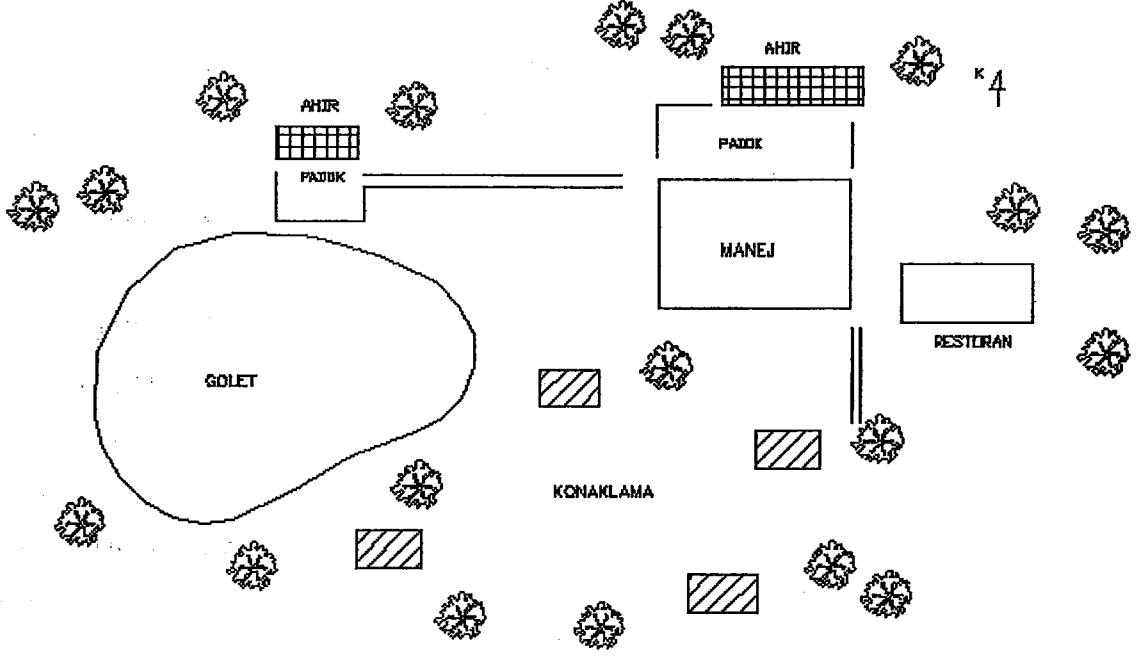
Yönlenme : Guest çiftliği, güney ve batı yönlerine yönelmiş binalardan oluşmaktadır. Ahırlar kuzey rüzgarını almayacak şekilde doğu-batı istikametine yönlendirilmişlerdir. Lokal

ve restoran binasının kuzey-batı tarafına manej yerleştirilmiştir. Konaklama binaları doğu ve batı güneşinden rahatsız olunmayacak şekilde yönlendirilmişlerdir. Böylelikle müşterilere güneşe göre konumlanma olanağı sağlanmış olmaktadır.

Planlama : Modern bir çiftliktir. Konaklama yapıları ahırlardan uzakta düşünülmüştür. Eski binalar korunmuş ve restore edilerek eski zamanlar yaşatılmaya çalışılmıştır. Konaklama yapılarının iç dekorasyonu, müşterilere kendilerini evde hissettirecek bir anlayışla yapılmıştır. Konaklama yapıları, birbirinden ayrı, dört adettir ve tesisin güneyindedir. Manej ve ahır kısmı, tüm fonksiyonların merkezinde sayılabilecek bir yerdedir. Ortak bir alan oluşturma çabası bu tesiste de görülmemekle birlikte gölet ve manej, toplanma alanları olarak hizmet edebilmektedirler. Yerleşim düzeni, tüm fonksiyonların birbirinden ayrı ve uzak olduğu, atlarla müşterilerin çok yakın olmamasını isteyen bir işletim anlayışını simgeler.

Fiziksel Özellikler : Çiftlikte biçimleniş olarak hayvan çiftliklerinin geleneksel görünümü sağlanmıştır. Kullanılan mimari malzemeler, çiftlik anlayışına uygun fakat detaylı düşünülmüş, lüks bir görünüm sergilemektedir. Modern bir iç dekorasyon vardır. Dikdörtgen binalar, hafif eğimli çatılar ve birbirleriyle oluşturdukları birliktelik, büyük bir çiftlik görünümünü sağlamaktadır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Eski binalar yenilenerek eski zamanlara saygı vurgulanmıştır ve yeni yapılan binalar da yöresel mimariye saygılı bir biçimde oluşturulmuştur. Ayrıca kullanılan mimari, içinde bulunduğu doğa elemanlarını da reddetmeyecek şekildedir. Ağaçlar ve su elemanları ile uygun bir birliktelik içindedirler.

Şekil 3.7 Guest Çiftliği (Orcas Adaları) San Juan Adası Binicilik Merkezi, ABD

Binicilik Köyü – (Village Equestre de Pompadour), Correze, Fransa

Yönlendirme : Doğu-batı yönünde oluşturulmuş ve yol ile tanımlanmış bir aksın üzerinde tasarlanmıştır. Konaklama, yönetim, restoran gibi birimler, merkezde yer alırken, girişin gerisinde kalan olimpiik binicilik okulu ve ahırları, atlama kursu, otopark, batı ucunda, egzersiz padoku, 20x60 m.'lik binicilik okulu, pony ve trekking atlarının ahırları, nalbanthane ve bakım bölümleri doğuda yer almıştır.

Planlama : Tesis, köy evleri tarzında tasarlanmış binalardan oluşmaktadır. Neredeyse her fonksiyon için ayrı bir bina düşünülmüştür. Bölgenin mimari stilini yansıtan binalarda 400 kişi barınabilmektedir. Yörenin mimari stillerine uygun bir şekilde dik eğimli çatılar düşünülmüş, çaprazlamalar iç mekandan görülecek şekilde bırakılmıştır. Birbirine değecek şekilde tasarlanmış binicilik okulu, bar ve yüzme havuzu, kademelenme anlayışıyla ve eğimden yararlanılarak tasarlanmış ve iç bahçeler planlanmıştır. Atlar için ayrılmış alanlar ve binalar, konaklama birimlerine çok yakın düşünülmemiştir. Çevrede ağaçlık alanlar olduğu gibi düzlükler de mevcuttur. Arazide, aşırı olmayan bir eğim de mevcuttur. Atlarla ilgili birimlerin konaklama yapılarına uzaklığının yanında, bar ve yüzme havuzunun yanında

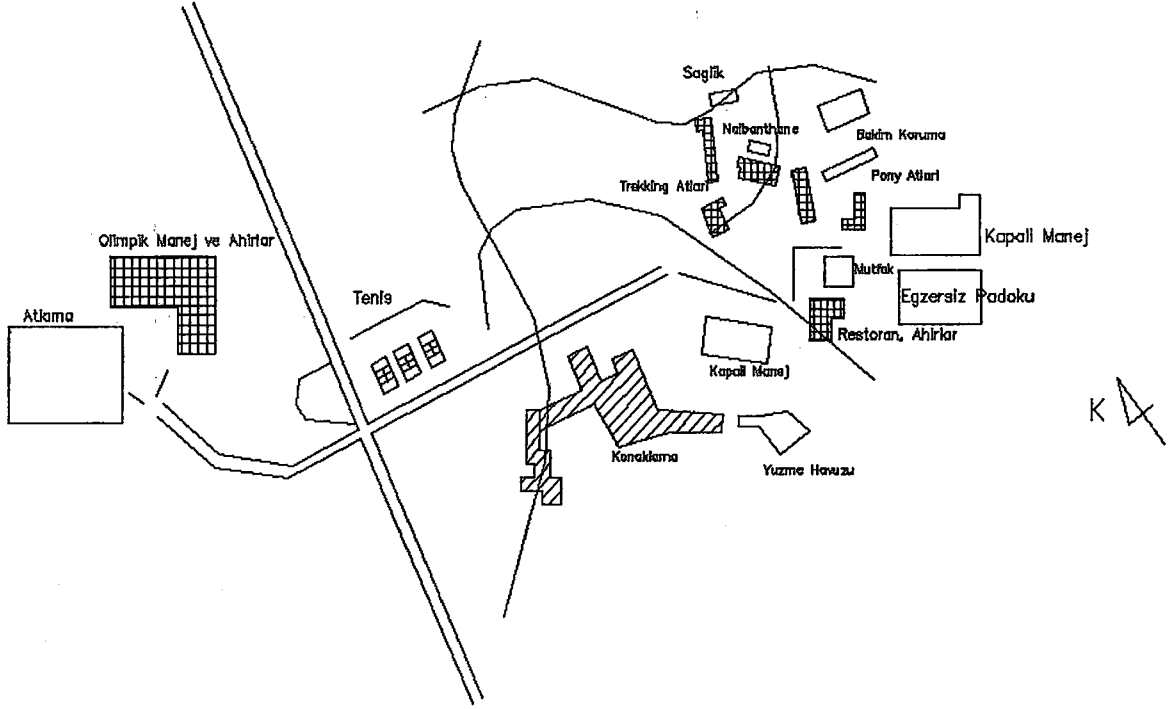
tasarlanmış olan binicilik okulu dikkat çekmektedir. Ortak mekan oluşturma çabası, tüm tesis için bir tane değil, çeşitli toplanma alanları, farklı büyüklüklerde ve amaçlarda olmaktadır.

Mutfak ve restoran gibi servis birimlerinin iyi düşünülmemiş olması bu tesisin eksik bir yanı olarak gözükmektedir. Ayrıca, ayrı bir servis yaklaşımı gerektiren, binicilik ve atlar için düşünülmüş birimler için de saman, su, çeltik, aletler gibi gereksinimlerine önem verilmelidir.

Otoparkın tesis içine sokulmaması olumlu bir tasarım kriteri olarak dikkat çekmektedir. Sadece bir servis yolu merkezden geçmekte, o da biçimlenişi tanımlayan ana aksı oluşturmaktadır.

Fiziksel Özellikler : Tesisini oluşturan binalar, dikdörtgen şeklinde oluşturulmuştur. Birbirine takılarak oluşturulan bu mimari biçimleniş şeklinin amacı ve nedeni, manej ve padokların atların hareket kabiliyeti ve şekline uygun biçimlenişine uygun mekanlar organize etmek ve diğer birimlerin de bu birimlere biçimleniş bakımından uyumunun sağlanmasıdır. Binalar, aralarında oluşturdukları alanı tanımlamak için özenle dizilmişlerdir. Bu alanlar, binalar arası geçişleri sağlamakla beraber, fonksiyonları benzer ve yakın binaların arasında yarı özel mekanlar oluşturmaya da yaramaktadırlar. Tüm binalarda ayrı fonksiyonlar bulunduğu için alçak bina yükseklikleri dikkat çekmektedir. Geniş bir alanda rahat bir yerleşim söz konusudur.

Yöresel mimariyi kullanma : Tesis binaları, yöresel mimariyi yansıtacak şekilde tasarlanmıştır. Çok yağış alan Avrupa'da sıkça kullanılan, dik eğimli çatı anlayışı burada da kullanılmıştır. Bu, yüksek tavan gerektiren kapalı manejlerin mimari biçimlenişine de uyan bir durumdur (Lawson, 1981).

Şekil 3.8 Binicilik Köyü – (Village Equestre de Pompadour), Correze, Fransa

İskoçya’da Binicilik Tesisi

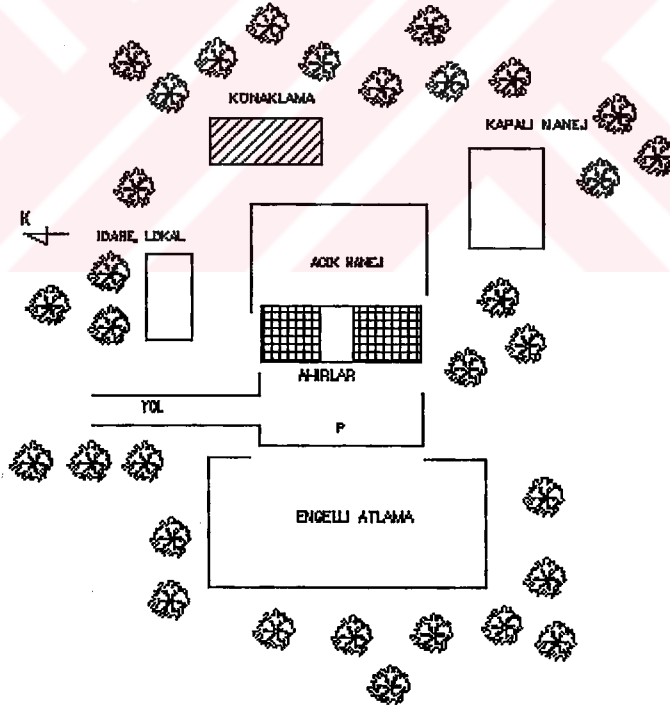
İskoçya’da at sırtında gezi düzenleyen bir tesiste, genelde gençlerin katıldığı “Eşitlik ve Gençlik Programı” konusu çerçevesinde etkinlikler düzenlenmektedir. Ziyaretçiler kaldıkları süre içinde atlarının bakımından ve beslenmesinden sorumludurlar. Gün boyu servis hizmeti verilmektedir. Binicilik dersleri uygun havada açık manejde veya tüm mevsimler için elverişli olan kapalı manejde verilmektedir. Kompleks; konaklama birimlerine, ahırlar, manejler, büyük bir çivi dükkanı, biniciler için bir klüp binasına sahiptir. Bir haftalık programda ortaya denk gelen bir gün, atlarla gezi düzenlenmemekte, ziyaretçiler o gün çevredeki faaliyetlerden faydalanmakta ve etrafi atsız gezmektedirler.

Yönlendirme : Tesis binaları, birbirlerine dik bir konumda düzenlenmişler ve oluşturdukları ortak mekanda binicilerin izlenebileceği bir düzenlemeyle manej tertiplenmiştir. Ahırların arka giriş kapısının kuzey yönüne yönlendirilmiş olması olumsuz bir özelliktir. Konaklama binası batıya bakmaktadır. Bu da binanın sabah ve akşam güneşini görmesini sağlamaktadır.

Planlama : Konaklama birimleri ve klüp binası ahırlardan ve manejerlerden uzak tutulmuştur. Her binicinin kendi atıyla birebir yakınlık kurması amacıyla daha fazla vakit geçirmesi sağlanmakta ve tüm bakımından sorumlu tutulmaktadır. Bu da alternatif turizmin yapısında bulunan ziyaretçilerin sadece tüketme yerine aktivitenin içinde birebir bulunması özelliğiyle örtüşmektedir. Manej ve ahırlar uzak olsalar da kontrol ve görsel temasın sağlanabileceği kadar yakın ve seyir doğrultusundadırlar. Arabaların manejerin yanına kadar getirilmesi, atların rahatsız olması ve doğanın tahribi bakımından dikkat edilmesi ve tartışılması gereken bir durumdur.

Fiziksel Özellikler : Binalar, yığma yapım tekniği ile inşa edilmiştir. Tesis, küçük pencereless binalardan oluşmuştur.uzun dikdörtgen şeklindeki binalar sayesinde mekan tanımlama kolaylığı sağlanmıştır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Tesisi oluşturan binalar, yüksek çatılı, beyaz badanalı binalardır. Dik çatı eğimi, İskoçya'ya uygun bir mimari anlayıştır.

Şekil 3.9 İskoçya'da Binicilik Tesisi

Dünya'daki işletilen veya dönüşüm yapılabilecek köy evlerine örnekler ;

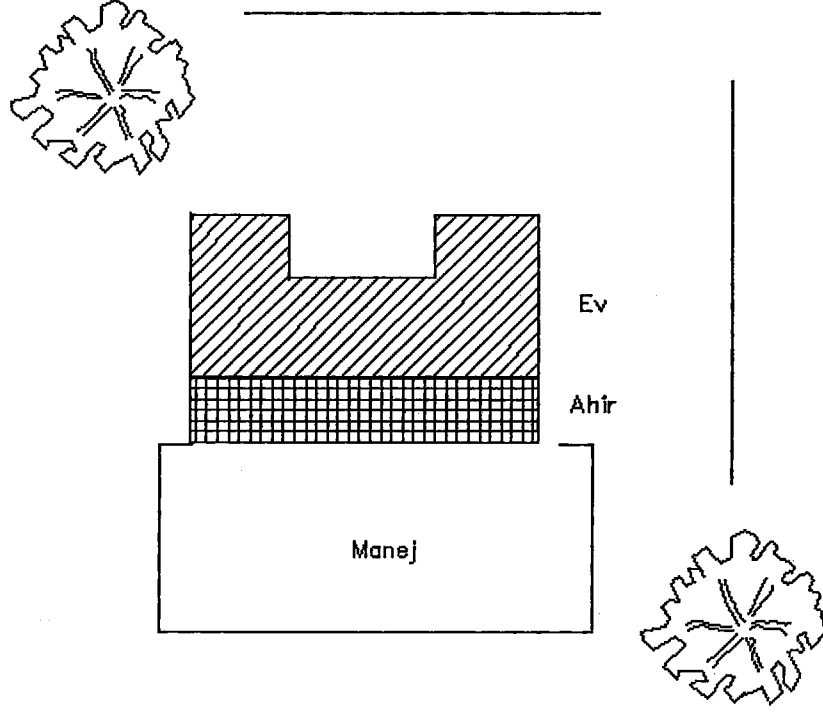
Cortijo'da Çiftlik Evi, İspanya

Yönlendirme : ahır ve ev bitişiktir. Aynı binanın zıt iki yönüne bakmaktadırlar. Ahırın önünde manej bulunmaktadır. Konaklama kısmı ve ahırın bitişik olduğu bu düzenleme, doğa-atlı spor turizmine hizmet ederken servis ve bakım konularında kolaylık sağlayabilir. Konaklama ve ahır birimleri, birbirine zıt yönlere bakmaktadır. İnsanlarla atları uzak tutan bu plan şemasıyla kullanım alanları da ayrılmıştır. Bu durum, bir turizm tesisine dönüştürüldüğünde kullanım kolaylığı sağlayacaktır.

Planlama : Andalusia'daki çiftlikte; ev, ahır, su kuyuları ve kırsal alanlar bulunur. Ahırın bakımsız olması olumsuz bir özellik olarak değerlendirilmiştir. Yığma tuğla yapı tekniği kullanılmıştır. Binaların eski görünümü yanında, kullanılan demir ferforjeli parmaklıklar kendini gösterir. Bu görünüm, yapı malzemelerinin birbirini reddettiği bir mimari oluşturur. Ancak, kullanılan mimari dil, bölge mimarisiyle uyum içindedir. Çiftliğin bulunduğu çevre, at sırtında doğa gezileri yapmak için uygun bir coğrafya sunar. Ahır kısmıyla konaklama kısmı bitişiktir. Ahırın kapılarının dışarıya sadece bir kapıyla açılıyor olması olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

Fiziksel Özellikler : Çiftlik evi, beyaz badanalı, yığma yapıdır. Çatı kaplaması alaturka kiremittir. Tek binadan oluşan ev ve ahır, alçak katlı ve basit bir plan şemasına sahiptir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Çiftlik evi, yöresel mimariye uygun bir görünüm sergilemektedir. Yörede bulunan ahşap çitlerle çevrelenmiş otlaklar ve bahçeler gibi, çiftlik ve manej bu çitlerle çevrelenmiştir. Geniş pencereler, yöre mimarisinin özelliğidir. Ilıman iklime sahip olan bu bölgede çevredeki tüm binalar da geniş pencereye sahiptir.

Şekil 3.10 Cortijo'da Çiftlik Evi, İspanya

Lucena Çiftlik Evi, Cordoba Bölgesi, İspanya

10 odalı bu çiftlik evi 100 yaşındadır. Biraz yenilemeye ihtiyaç duyulsa da ihtiva ettiği bölümlerle alternatif turizme kazandırılabilir. Çiftlik, avcılık yapılan bölgede bulunmaktadır. Antequera'ya yarım saatlik bir araba yolculuğuyla ulaşılır. Lucena'ya da 15 km mesafededir. Turistlerin çiftliğe ulaşımının zor olması olumsuz bir durumdur. Fakat alternatif turizm konseptine katkı sağlayacak çok uygun bir coğrafyada konuşlanmış olması olumlu bir yön olarak karşımıza çıkmaktadır.

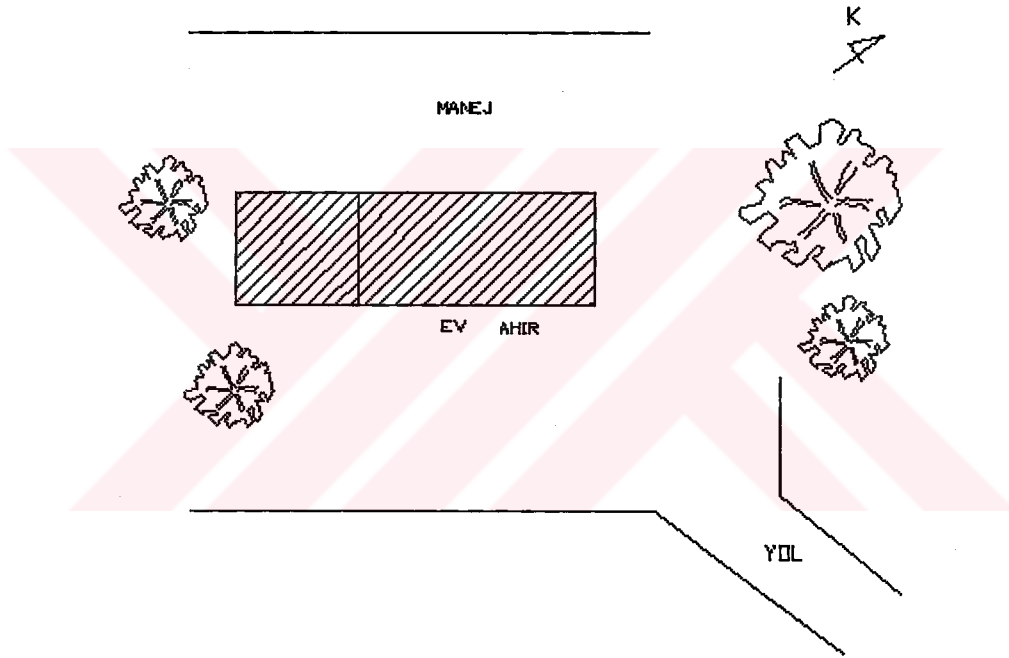
Yönlendirme : Tek binadan oluşan bu çiftlik evi, dikdörtgen şemasıyla küçük kenarları kuzeydoğu-güneybatı yönünde olacak şekilde konumlanmıştır. Ahırların kuzey rüzgarını almasını sağlayabilecek bu konum rahatsız edici olabilir.

Planlama : Ağaçların arasında duran binanın alt katı ahırdır. Üst katındaysa ev bölümü yer almaktadır. Dikdörtgen şeklindeki binanın üçte ikilik kısmından sonra bina daha alçak ve farklı fonksiyona sahip bir bölümle bitişir. Bu bölüm, personel bölümü olarak kullanılabilir. Konaklama ve ahır bölümlerinin üst üste olduğu bu plan şemasında servis, bakım ve müdahale kolaylıkları yaşansa da atlarla çok iç içe olmak bazı turistler için istenmeyen bir

durum olmaktadır. Ayrıca koku sorunun önüne geçmek çok zordur. Fakat atlarla iç içe bir yaşayış isteyen turistlerin de sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Doğa-atlı spor turizmine hitap etmesi için düzenlendiğinde, çiftlik evi, bu turistler için uygun olacaktır. Personelin kullanabileceği bir bölümün varlığı, bu çiftlik evi için olumlu bir noktadır.

Fiziksel Özellikler : Bina, yığma yapıdır. Basit ve dikdörtgen bir plan şemasına sahiptir. Tek katlı olan yapı, büyük pencereler ve alçak bir çatı eğimine sahiptir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Çiftlik evi, yığma yapısı, alçak çatı eğimi, beyaz badanası ile yöre mimarisine uygun bir görünüm sergilemektedir.

Şekil 3.11 Lucena Çiftlik Evi, Cordoba Bölgesi, İspanya

Binicilik Çiftlik Evi, İspanya

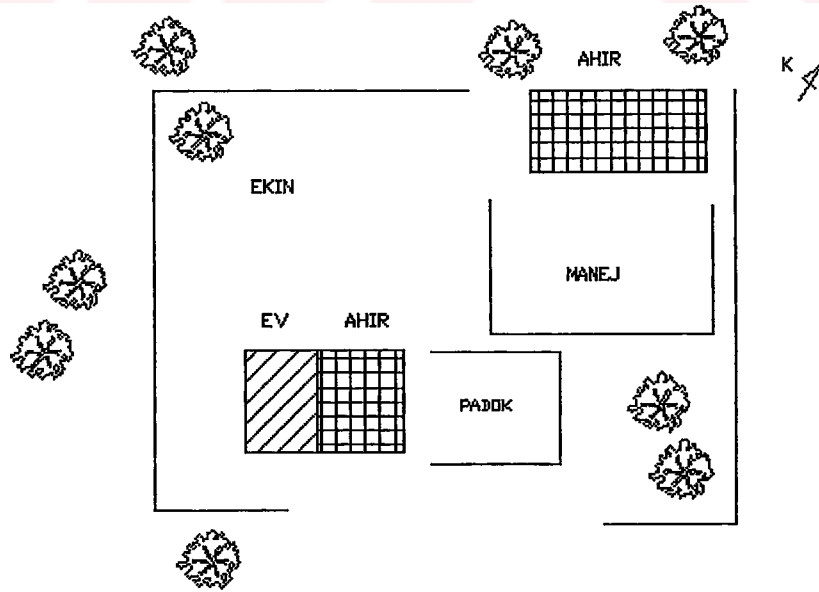
Yönlenme : İki tane ahır olan bu çiftlik evinde birbirine dik konumlanan ahırlardan birisi kuzeye yönlenmezken diğeri rüzgar alma konusunda rahatsız olabilecek bir yöne bakmaktadır. Ev, güneye bakmaktadır. Ev ve ahır sırt sırta bitişiktir.

Planlama : İspanya'nın Cadiz bölgesinde bulunan bu örnek, ahırla bitişik bir durumda tasarlanmış bir çiftlik evi ve bunlardan ayrı büyük bir ahırdan oluşmuştur. İçinde bulunduğu doğa, atların gezinti yapması için çok elverişlidir.

Ahşılageldik ahşap çitlerin aksine beton direklere gerilmiş tellerle çevrilmiş padok dikkati çekmektedir. Konaklama ve ahır kısımlarının sırt sırta bitişik olduğu bir plan şemasına sahip olan bu çiftlik evinde ahır ve evin kullanım alanlarının ayrılmış olması olumludur. Atların ahırlardan çıktıktan sonra yürüyebilecekleri padok ve manejer mevcuttur. Padok, 1,5 metre yüksekliğindeki beton direklerle çevrilmiştir. Manej ise ahşap çitlerle çevrelenmiştir. Bu büyük ahır ve manejer binasının yanında bulunan ekin alanına ev kısmından da kolayca ulaşım sağlanabilmektedir. Bu durum turizme hizmet etmesi durumunda kolaylıklar sağlayacaktır. Depo kısımlarının az tutulmuş olması bu çiftlik evi için bir eksikliklerdir. Ancak eklenebilecek bir depo binası ihtiyacı karşılayabilecektir. Diğer incelenen çiftlik evlerinin aksine bu örnekte binaların yerleşim biçimleriyle ortak kullanılan bir mekan yaratılmaya çalışıldığı görülmektedir. Ancak avlulu bir düzende kadar bir kullanım kolaylığı görülememektedir.

Fiziksel Özellikler : Çiftlik binaları, dikdörtgen şemalara sahiptir. Yığma yapılardır ve çatıları alçaktır. Pencereleri küçüktür.

Yöresel Mimariyi Kullanma : İspanya'nın çiftlik hayatını yansıtan ev, yörenin mimarisinin de örneklerini taşımaktadır. Beyaz badanalı binalar, tipik Akdeniz mimarisine uyumludur.

Şekil 3.12 Binicilik Çiftlik Evi, İspanya

Malaga Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya

Yönlenme : binanın girişi kuzeydoğu yönündendir. Ahır bölümü binanın arka tarafında ve binaya bitişiktir. Ahırın kapısı güneye yönelmiştir. Kuzey soğuşunu almaması olumludur. Manej olarak kullanılabilir alan güney kısımdadır ve ağaçlarla sınırlanmış bir alan olduğu için güneşi alan ideal bir manej özelliği bulunmaktadır.

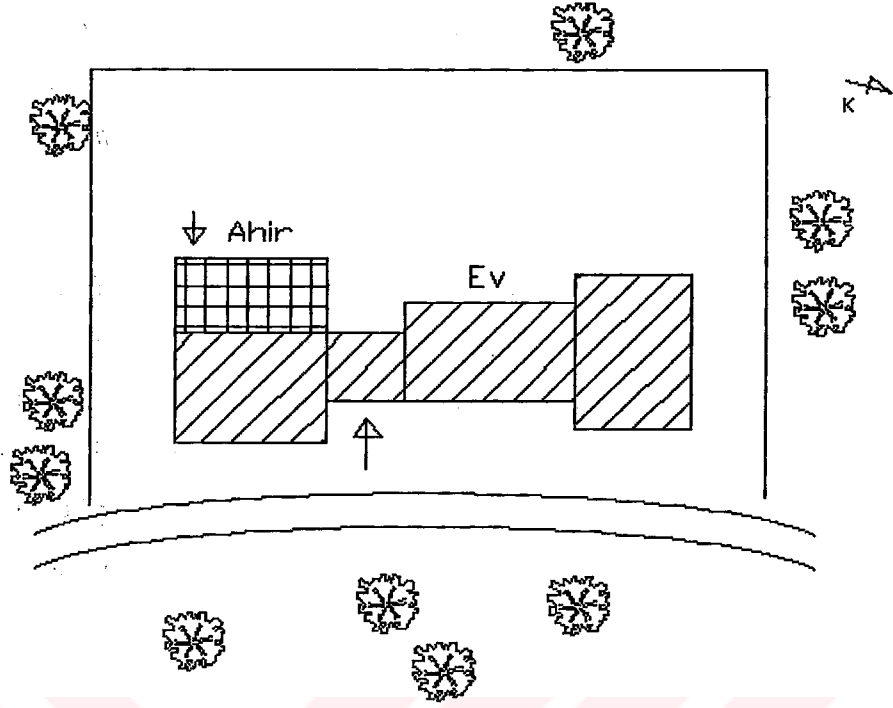
Planlama : İspanya Malaga'da bulunan bu konut, tek katlı düzenlenmiştir. Fakat üst katta bir odası vardır. Geniş bir alana oturmuş bir yapıdır. Ahırlar arka kısımdadır ve girişten görülmez. Evin iç dekorasyonu modern çizgilere sahiptir. Geleneksel bir çiftlik evinden çok, modern bir kasaba evi görünümündedir. Mimaride göze çarpan en önemli noktalardan biri, ahşap ve taş kaplamaların birliktelikleridir. Dış cephe kaplaması olarak badana düşünülmüş olsa da binanın dış görünümü, iç dekorasyonu ile uyum içindedir. Tayların bakımının yapıldığı bölüm de mevcuttur.

Konaklama kısmı ile ahır kısmının sırt sırta düzenlendiği plan şeması sayesinde bakım ve servis kolaylığı sağlanabilecektir. Atların ahırdan çıktıktan sonra gezinebileceği bir alan mevcuttur. Yol kısmından girildikten sonra arka bahçeye yönlendiren ve geçişi kolaylaştırmak için ince tutulmuş bir giriş bölümü vardır. Bu bölümden hem dış mekanlara hem de evin farklı birimlerine geçiş sağlanabilmektedir. Binanın ince ve uzun şekliyle yoldan arka bahçenin görülmesini engellemesi, mahremiyet getirmektedir. Turizme hizmet etmesi durumunda bu durum olumlu bir özellik olacaktır.

Çiftlik evi tek binadan oluşmaktadır. Bu yüzden binalarla oluşturulmuş bir alanı veya bir avlusu yoktur.

Fiziksel Özellikler : Bina bir katlıdır ve uzun bir alana yayılmış bir plan şemasına sahiptir. Beşik çatısı olan bina, girinti ve çıkıntılarla, birbirine bitişik farklı binalardan oluşmuş izlenimi vermektedir

Yöresel Mimariyi Kullanma : Dış görünüm, iç dekorasyon kadar modernist çizgilere sahip değildir. Beyaz renktedir ve daha sade bir görünüm sergilemektedir. Bu da yöresel mimariye çok ters düşmeyen bir tarz ortaya çıkarmıştır.

Şekil 3.13 Malaga Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya

Cadiz Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya

Yönlendirme : Ev kısmı, alanın kuzey tarafındadır. Ahır, güney kısmına yerleştirilmiştir. Oluşan yarı tanımlı alanlar, evden kolayca ulaşılabilecek şekilde evin iki yüzüne bakmaktadır.

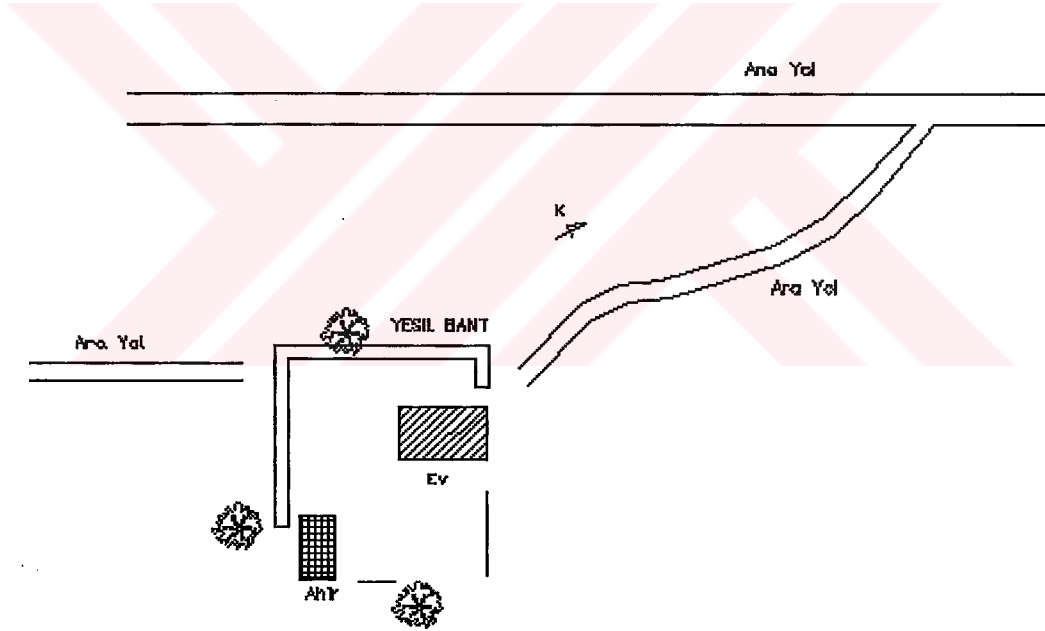
Planlama : İspanya'nın Cadiz bölgesinde bulunan bu çiftlik, bir konut ve bir ahır binasından oluşmaktadır. Ahır, 4 at kapasitelidir. Taşıt yolundan farklı yönlerden iki tane ara yol ile ulaşılabilmektedir. Ev ve ahır binaları birbirinden yaklaşık 15 metre uzaktadır. Aralarında oluşan alanı yeşil bantlar da sınırlamaktadır ve yarı tanımlı bir avlu oluşmaktadır. Bu alan, doğal bir manej olarak kullanılmaktadır. Çiftliğin genel yapısı içinde atlarla insanların iç içe olması prensibi vardır. Bu yüzden ahır doğrudan meydana açılmaktadır.

Bu çiftlik evi, ahır ve konaklamanın birbirinden tamamen ayrı düzenlendiği bir örnektir. Binaların birbirine göre konumu, ortak bir alan yaratma çabasıyla doğmuştur. Birbirine dik olarak konumlanan binalar sayesinde ortaya çıkan iki yarı tanımlı alan, yeşil bantlar ve ağaçların desteğiyle daha da tanımlı alanlar haline gelebilmiştir. Bu durum, çiftlik evi turizme

hizmet etmesi için değerlendirildiğinde kolaylıklar sağlayacaktır. Ayrıca binaların yakın olması, servis, bakım ve ulaşım bakımından rahatlık sağlayacaktır. Depo sorunu ek binalarla çözümlenmelidir.

Fiziksel Özellikler : Çiftlik evinin iki binası, yığma yapıdır. Alçak çatıları vardır. Alaturka kiremit ve özensiz yapılmış sıvalarıyla bakımsız ve eski görünümleri vardır. Binaların etrafında sert zemin oluşturacak bir kaplama yoktur. Binaların çevresinde toprak ve yeşil alanlar vardır. Atların yürürken rahat edebilmesi için yumuşak zemin gerektiği göz önüne alınırsa bu durum olumlu karşılanabilir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Binalar, bölgedeki binaların kullandığı mimari dili yansıttığı için yöresel mimariyi yansıtmaktadır denebilir. Kaplamalar ve genel görünüm bakımından eski bir görünümü olan çiftlik evi, çatı yapısı, dış duvarlarda oluşmuş girintilerdeki ahşap kapıları, geniş pencereleri ve ahşap çitlerinin görünümü ile yöresel mimariyi yansıtmaktadır.

Şekil 3.14 Cadiz Bölgesi Çiftlik Evi, İspanya

Podere Vignali Çiftliği, Murlo, Siena

Yönlendirme : İki konaklama binası, birbirlerine dik açı oluşturacak şekilde konumlandıkları için iki ayrı mekan tanımlamakta ve aralarından geçiş imkanı sağlamaktadırlar. Bu

mekanlardan birinde çiftliğin doğu bölümünde yer alan yüzme havuzu, diğerinde ise, ahır binasının baktığı at binme alanı bulunmaktadır. Bu yönlenme anlayışı ile konaklama birimleri ve yüzme havuzunun kullandığı alan ahır ve atlardan ayrılmıştır. Ahır, kuzey soğuğunu almayacak biçimde yönlendirilmiştir.

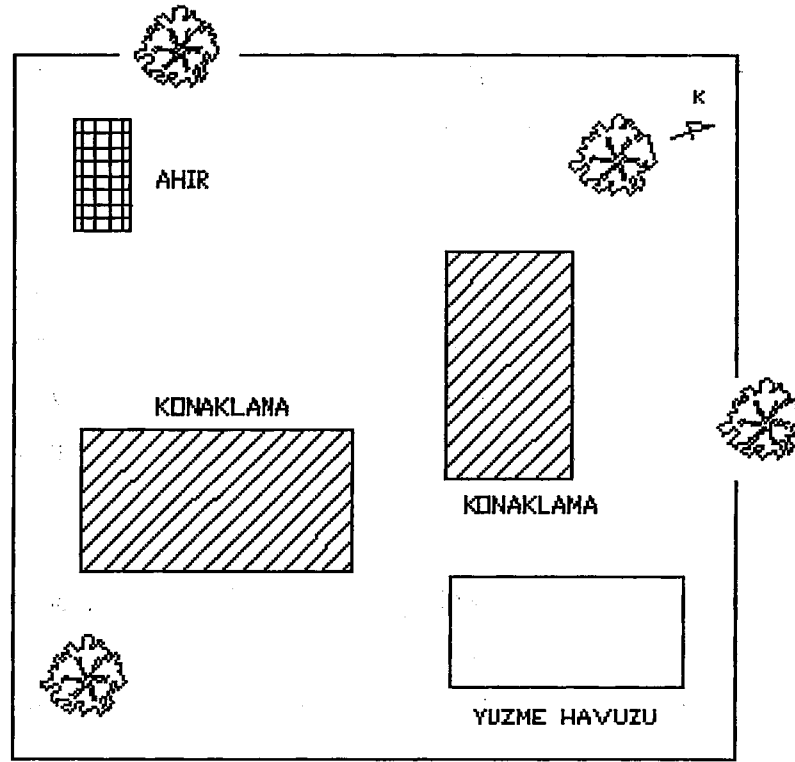
Planlama : Vescovado di Murlo kasabasına 4 km uzaklıkta bulunan bu çiftlikte iki konaklama binası ve bir ahır bulunmaktadır. Binaların yanında 6x12 m'lik bir de yüzme havuzu bulunmaktadır. Bir tepenin üzerinde konumlanan binalar, doğayı ve Murlo köyünü izlerler. İç dekorasyona da özel önem verilmiştir. Ahşap taşıyıcılar ve ahşap döşeme kaplamaları dikkat çekmektedir.

Konaklama binaları, birbirine dik açı oluşturacak şekilde yan yana konuşlandırılmıştır. Çok sayıda odaya sahip bu binalar üçer katlıdır ve ahıra uzak konumlarıyla, atlardan uzak bir yaşam sunmaktadırlar. Yüzme havuzu hizmeti, turizme hizmet etmesi durumunda tartışılabilir bir ek fonksiyondur. Bu konuya ileriki bölümlerde değinilecektir.

Konaklama binaları ve ahır binasının tanımladığı alan, atların rahatça gezebilecekleri bir mekandır.

Fiziksel Özellikler : İki konaklama yapısı, taştan ve büyük iki kütle görünümüleriyle ayırıcı ve tanımlayıcı mimari öğelerdir. Alçak çatı yükseklikleri, zaten yüksek olan yapıları daha da yükseltmemek için düzenlenmiştir. Çevre düzenlemesinde sert zemin bölümler bulunmaktadır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Dış görünüş olarak taştan ve yöre mimarisine uygun olarak küçük pencere ve az eğimli çatıya sahip binalardır. Çevre düzenlemesi, modern bir görünüm vermekte ve taş blokların eski görüntüsü ile sanatsal bir uyum içindedirler.

Şekil 3.15 Podere Vignali Çiftliği, Murlo, Siena

Casa Vecchia Çiftliği, İtalya

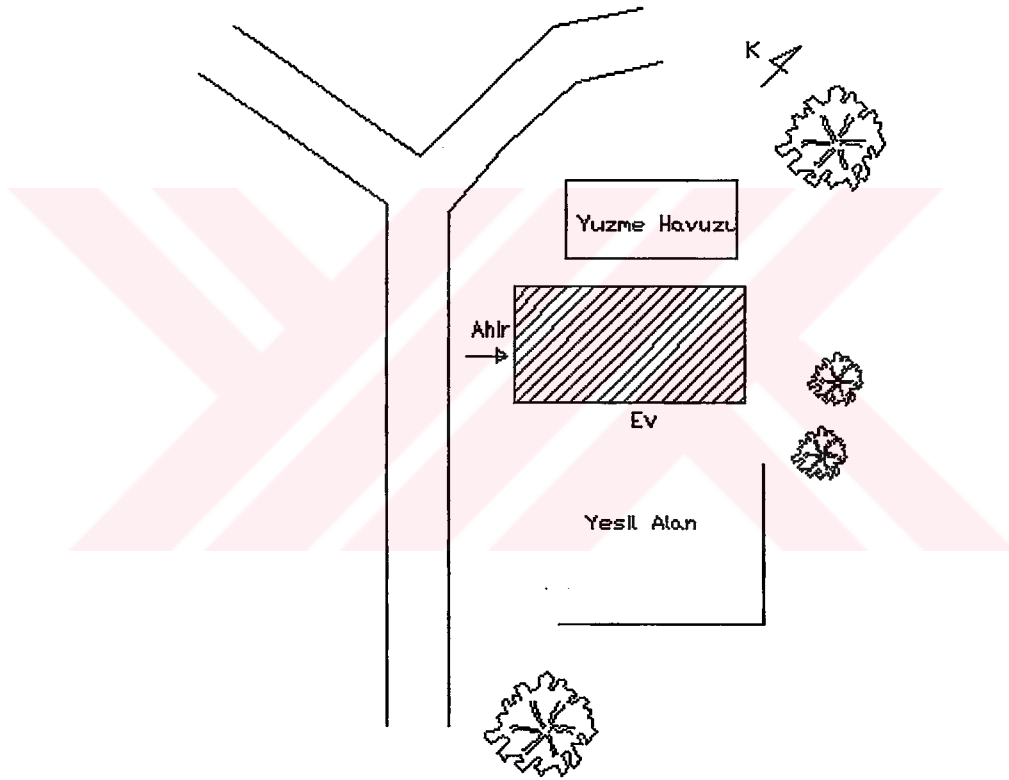
Yönlenme : Tek binadan oluşan çiftlikte, yüzme havuzu kuzeydedir. Ahıra giriş binanın güney cephesinden sağlanmaktadır. Çiftliğin güneyinde bulunan açık yeşil alan, manej olarak kullanmaya elverişlidir.

Planlama : Floransa ve Siena'nın arasında bulunan Chianti'deki bu çiftlik evi, bulunduğu doğa bakımından atlarla doğa gezileri düzenlemek için oldukça uygun bir coğrafyadadır. Tek binadan oluşan 3 katlı bir taş blok şeklindedir. Alt katta ahır bulunmaktadır. Ev kısmının girişi binanın yan tarafından, kot farkı kullanılarak üst kattan sağlanmıştır. Binanın bir yanında yüzme havuzu bulunurken diğer tarafında yeşil bir açık alan bulunmaktadır. Bu alanda atlar gezdirilir ve yürüyüşler yapılır. İç dekorasyonda oldukça lüks bir tasarım görülmektedir. Ahşap kaplamalar, sıcak renkli badanalar ve indirekt aydınlatma dikkati çeken bazı özelliklerdir.

Ahır ve konaklama birimlerinin üst üste olduğu bu örnekte, turizme hizmet etmeye başladığında kolaylıklar sağlanmasının yanında koku sorununun önüne geçmek için önlemler alınması gerekecektir.

Fiziksel Özellikler : Bina, taş bir bloktur. Yüksek olan bu blok, yüzme havuzu ve manej arasında bir ayırıcı olmaktadır. Alçak çatısı, yüksekliği daha da arttırmamak içindir.

Yöresel Mimariyi Kullanma :Genel olarak bakıldığında küçük pencereler ve taş blok görüntüsü, yöresel mimariye uyumludur. Fazla eğik olmayan çatı, bu bölgenin fazla yağış almamasından kaynaklanmaktadır.

Şekil 3.16 Casa Vecchia Çiftliği, İtalya

Dünya’da at sırtında gezi düzenleyen alternatif turizm tesislerinin diğer bazı örnekleri;

Cuetzalan, Meksika’da, eko-turizm için oteller inşa edilmiştir. Kendi yiyeceklerini üretirler ve değişik çeşitlerde doğa gezileri sunar. Bunlar özellikle yakınlardaki şelalelere, göllere ve Yohualichan kalıntılarına gezilerdir (Amador ve Great, 1997).

“Campfire Adventures” klasik maceralar ve at binme tatilleri konusunda uzmanlaşmıştır. Bu, Zimbabwe, Güney Afrika, Botswana, Namibia, Kenya ve Malavi’de at binme tatillerini içerir.

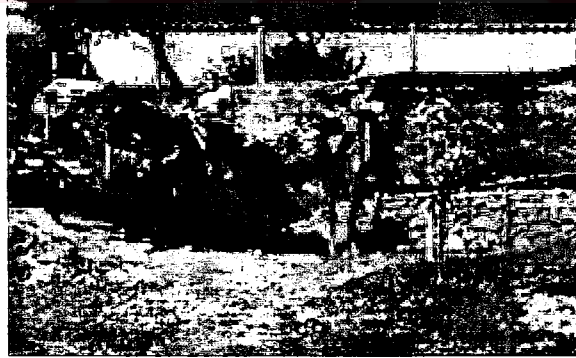
“Pulse Africa”, ağaç-ev kampından başlayan, yürüyerek geziler ve at sırtında gezileri Botswana’daki Okavango deltasında organize eder. Pulse, Güney Afrika’nın Waterburg dağlarında yerel firmalarla birlikte pahalı olmayan doğa gezileri de düzenler.

“Marco Polo Experience”, turistleri, “İpek Yolu”nda at sırtında bir geziye çıkarabilir. Ziyaretçiler, Punjab’daki sıcak ovalardan ayrılıp Hunza vadilerini geçerek gezerler ve Çin’de Pamir platosundaki Khunjerab geçidinden geçerler.

“Ride World Wide”, iyi otellerde bir iki günlük kalmalardan, iki-üç haftalık uzak kırlarda at sırtında gezilere kadar farklı geziler sunabilir. Bu geziler, Güney Amerika, Asya, Africa ve Avrupa’da olabilir.

“Windows on the Wild”, balık tutma gezilerinden, Montana, Wyoming ve Idaho’da çiftlikte at binme sağlayabilir.

“Last Frontiers”, Güney Amerika’da geleneksel çevrede at ile gezi imkanı sunar (Sykes, 1997).

Şekil 3.17 İtalya’da atlı gezi

Ziyaretçilere, dağda bisiklet turu, bowling turnuvaları, rehberli turlar, atlarla turlar, nakış kursları, aerobik ve trekking gibi çeşitli rekreasyonel aktiviteler sunulmaktadır.

Şekil 3.18 İtalya Perugia'da atlı gezi

3.2 Türkiye'de Doğa-Atlı Spor Turizmine Yönelik Tesis Örnekleri

Türkiye, at sırtında doğa gezileri düzenleyen turizm tesisleri için çok uygun özellikleri olan bir ülkedir. Fakat bu tür turizm tesisleri yeteri kadar yoktur. Alternatif turizme özendirme politikası içinde doğa-atlı spor turizm tesislerinin de bulunması, yerli ve yabancı turistlere Türkiye'nin doğal, tarihi ve kültürel özelliklerinin tanıtılması açısından büyük katkılar sağlayacaktır. Doğa gezileri düzenleyen, bu anlamda potansiyele sahip olan ve binicilikle ilgili tesisler araştırılmıştır. Bu tesisler, yönlenme, planlama, fiziksel özellikleri ve yöresel mimariyi kullanma gibi özellikleri açısından analiz edilmiş ve eleştirilmiştir. Tesislerin açıklamalarından hemen sonra çizimleri bulunmaktadır. Grid taramalar ahırları, çapraz taramalar konaklama birimlerini göstermektedir.

Kemer Country Golf and Resort Otel – İstanbul

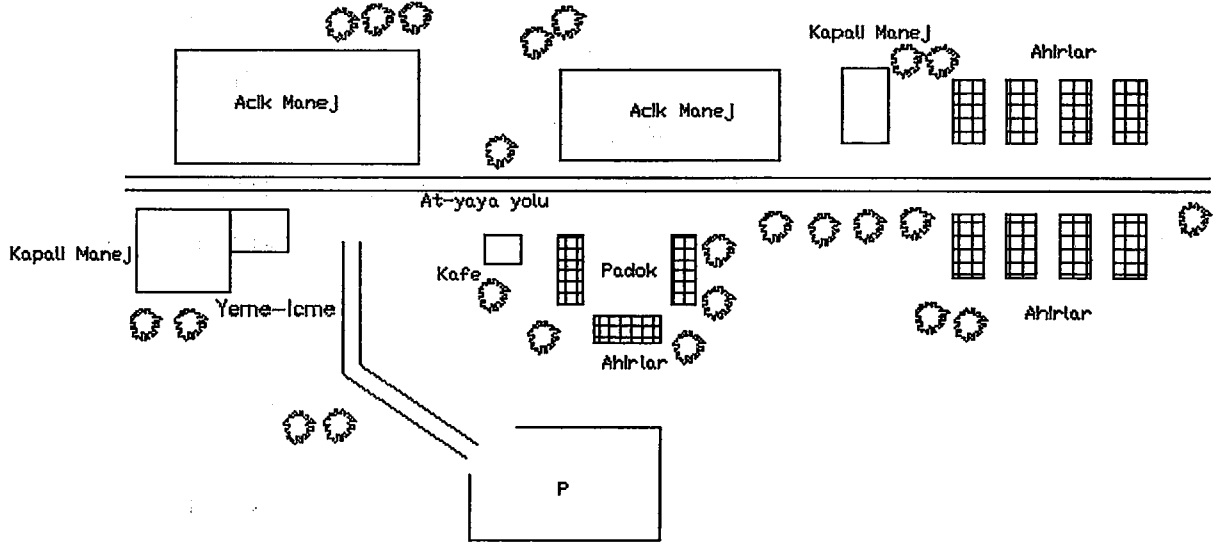
Yönlenme : Kemer Country oteli, Kemerburgaz'da, İstanbul Avrupa yakasının kuzeybatısındadır. Yüksek gelir düzeyine sahip insanlar için inşa edilmiş bir barınma, eğlenme ve spor yapma kompleksidir. Bünyesinde çeşitli konaklama birimlerinin yanı sıra golf, binicilik, tenis, yüzme, farklı alternatifli yeme-içme mekanları ve açık hava sineması gibi değişik alternatifler sunan mekanlar ve binalar mevcuttur. Geniş bir araziye yayılmış olan yerleşim, eğimli ve düzlük doğa şekillerinden de faydalanmıştır. Türkiye'nin en önemli golf turnuvalarına ev sahipliği yapan, farklı eğimler ve oyun alanları sunan bir golf sahasına sahiptir. Golf, yüzme, tenis ve genel kullanım alanlarının batısında ve daha alçak bir kotta konumlanmış olan binicilik merkezi 300 at barındırabilecek kapasitededir. Bunların sadece 50

tanesi klubün malı olup geri kalanlar üyeler ve müşterilerin malıdır. Ahırlar, doğu-batı istikametine yönlendirilmişlerdir. Manejlerin müşteriler tarafından izlenebilmesi için aynı kotta veya daha üst kotta lokaller, yeme içme mekanları tasarlanmıştır. Fakat konaklama ve yeme-içme mekanları at birimlerinden uzakta yerleştirilmiştir. At birimleri arasında düşünülmüş saklı padoklar mevcuttur. Tüm merkezde olduğu gibi manejerler de yeşil bitki örtüsü ve ağaçlarla çevrelenmiştir.

Planlama : Kemer Country Kulübü'nün genel planlama yaklaşımı modernist çizgilere sahip, lüks binalardan ve dekorasyondan oluşur. Bazı binalarda birden fazla fonksiyon vardır. 2-3 katlı bu binalarda restoran, lokal, kütüphane, cafe gibi fonksiyonlar vardır. Atlarla ilgili birimlerde de bu anlayış değişmemiş ve geniş alana yayılmış, ferah ahırlar, manejerler ve padoklar inşa edilmiştir. Çevre düzenlemesi iyi yapılmış, atların manejerlerden ahırlara yürüdükleri yollarda taş kaplamalar uygulanmıştır. Manejerler, binalar tarafından tanımlanmamış, saece binalar onlara yönlendirilmişlerdir. Her ne kadar planlama anlayışı modern ve lüks olsa da kullanılan renkler ve kaplama malzemelerinin görünüşleri doğaya uygundur. Doğal renkler ve ahşap kaplamalı iç dekorasyon, mekanlara sıcak bir hava vermektedir. Açık ve kapalı manejerlerin izlenebileceği yeme-içme mekanları mevcuttur. Kapalı manejin izlendiği mekan, geniş pencerelerle ayrılmıştır. Konaklama üniteleri at birimlerinden uzakta olup yürüme mesafesini dahi aşmış olup ulaşım için araç kullanılmaktadır. Bu durum olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Konaklama binaları, farklı tipte villalar, çok katlı binalar ve bloklardan oluşmaktadır. Çevre düzenlemesi de klubün modern ve lüks düzenleme anlayışına uygun yapılmıştır.

Fiziksel Özellikler : Tesis binaları, tek binada birden fazla fonksiyonların barındırıldığı binalardır. Bu yüzden bazıları yüksektir. Modern yapı malzemeleri kullanılmış ve dış görünüm olarak lüks otel binaları olarak algılanmaktadır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Kemer Country, İstanbul'un merkezinde ve modern bir tesis olduğu için modern bir üslupla inşa edilmiştir. Açılıkla uğraşan çiftlik evlerinin görünümü yoktur.

Şekil 3.19 Kemer Country Golf and Resort Otel – İstanbul

Klasis otel binicilik tesisleri – İstanbul

Klasis Otel binicilik tesisi, İstanbul'un Avrupa yakasının batısında Marmara denizinden 8km içeride bir tepenin üzerinde yapılmış bir tesistir.

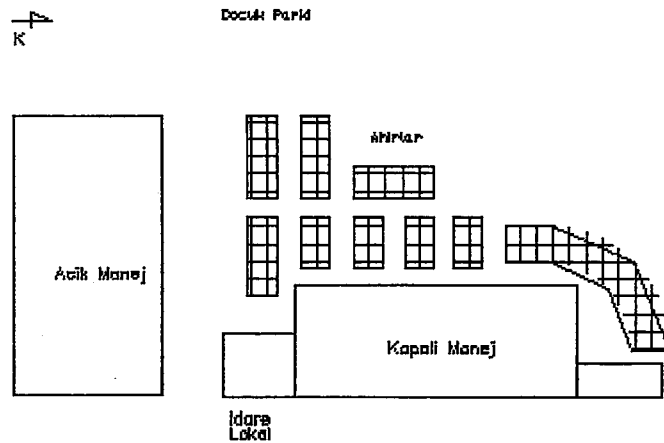
Yönlendirme : Ormanlık bir arazide bulunan tesis, ağaçlar arasında konumlanmış birbirinden uzak binalardan oluşmaktadır. Konaklama birimleri, binicilik tesislerine uzaktadır. Müşterilerin yürüyerek gelmesi zordur. Bu durum olumsuz olarak değerlendirilmiştir. Yamacın üst tarafında bulunan konaklama yapıları panoramik manzaraya sahiptir. Binicilik tesisleri yamacın alt kısımlarında konuşlandırılmışlardır. Ahırlar doğu-batı istikametine yönlendirilmişlerdir. Açık ve kapalı manejin arasında bir lokal ve yeme-içme mekanı bulunmaktadır. Bu binadan hem açık maneji hem de kapalı maneji izleyebilmek mümkündür.

Planlama : Klasis otelin binicilik tesislerinde ahırlar, kapalı manejin hemen yanında sıralanmışlardır. Açık maneji ise kapalı maneji ve ahırların güneyindedir. Binalar, ortak mekan yaratma kaygısıyla yerleştirilmemişlerdir. Zaten konaklama birimleri binicilik birimlerinden uzaktadır. Klasis otel, üst düzey gelir grubuna hitap eden bir oteldir. Binicilik tesisleri de buna uygun olarak modern ve lüks malzemelerle döşenmiş ve inşa edilmiş binalardan ve dekorasyonlardan oluşmuştur. Yaya yolları, parke taşlarla kaplanmıştır. Bu da temizlik kolaylığı sağlamaktadır. Binalar, birbirinden uzak konumlanmıştır. Binicilik birimleriyle konaklama birimlerinin birbirine çok yakın olmaması dikkat çekmektedir. Binicilik

binalarında dış cephelerin tasarımında minimalist bir anlayış hakimdir. Lokalde iç dekorasyonda ahşap kaplamalar ve manejerleri izlemek için bulunan geniş pencerelerin yanında asma tavan ve lüks aydınlatma ve havalandırma elemanları mevcuttur. Ahırların cephe tasarımında kullanılan yuvarlak üst havalanma pencereleri dikkat çekmektedir. Bunlar, genel planlama anlayışına ters düşmekte de olsa tesisin genelinde var olan birbirini tutmayan mimari yaklaşımlar göz önüne alındığında normal karşılanmaktadır.

Fiziksel Özellikler : Binaların biçimlenişi, doğa şartlarının ve biçiminin etkisi altında gerçekleşmiştir. Eğime uygun yönelmiş ve biçimlenmiş binalar, geniş bir araziye yayılmış olan tesise bir bütünlük ve mimaride ortak bir dil vermiştir. Tüm tesis, biçimleniş bakımından Avrupai bir tarz tutturmaya çalışmıştır. Kullanılan çevre mobilyaları, lüks tarzda yapılmıştır ve aristokratik binicilik anlayışına uygun bir görsellik sunulmaya çalışılmıştır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Tesis binaları, farklı fonksiyonların farklı binalarda sunulduğu bir anlayışla inşa edilmiş ve hepsi farklı bir mimari üslupla yapılmıştır. Modern ve 5 yıldızlı bir otel görünümünde olan ve tepenin en üstünde bulunan konaklama binasının yanında yeme-içme mekanları, daha geleneksel fakat bir çiftlik binası görünümünden uzak bir anlayışla tasarlanmıştır. Binicilik binalarında ise farklı mimari yaklaşımlar gözlemlenmektedir. Ahırlar minimalist bir yaklaşımı sergilerken kapalı maneji binası, dış görünüşüyle çok daha farklı bir anlayış sergilemektedir. Tesis, İstanbul'un merkezine yakın bulunduğu ve üst düzey müşterilere hitap ettiği için bu özellikleri anlamsız bulunmamıştır. Geleneksel mimari anlayışına uygun tek özellik olarak çatı kaplamalarında kullanılan alaturka kiremitler gösterilebilir.

Şekil 3.20 Klasis otel binicilik tesisleri – İstanbul

Güngör çiftliği – Kastamonu

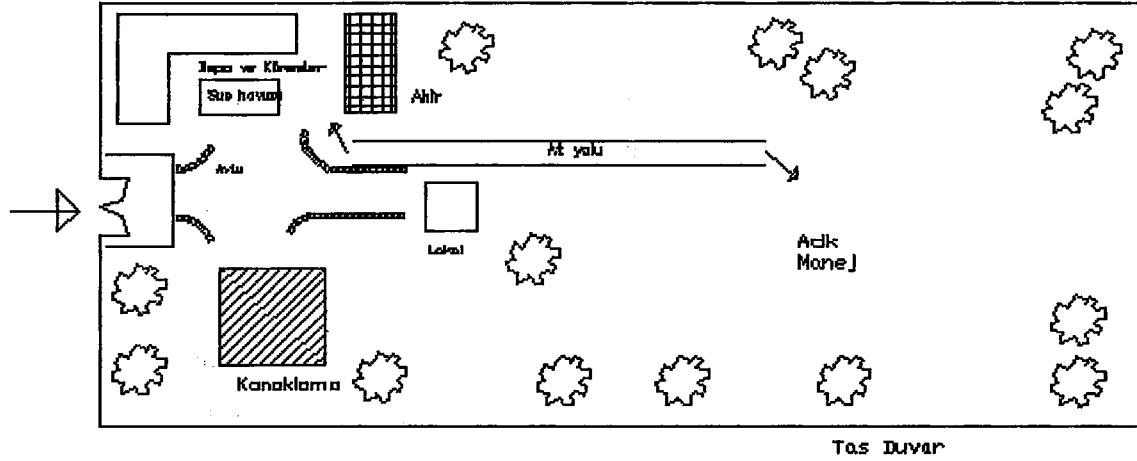
Bu çiftlikte asıl amaç, binicilik sporunun yapılmasıdır. Ayrıca, bir çok hayvanın barınabileceği binalar ve kümesler vardır. Büyük konaklama binasının pansiyon olarak kullanılarak işletme yapılmaktadır. Müşteriler köy yiyecekleri yiyerek at binmekte ve doğa gezileri yapmaktadırlar.

Yönlenme : Binalar, birbirine yakın bir biçimde konuşlandırılmıştır. Aralarında oluşan bir avlu çevresinde yerleşmiş görünümündedirler. Arazinin güney kısmında bulunan manejler, binalardan uzaktır. Fakat ahırlar diğer binalara yakındır. Bu, müşterilerin atlarla iç içe olmasını sağlamaktadır. Çiftliğin girişi, kuzey tarafındadır. Ahırlar doğu-batı istikametine yönlendirilmişleridir.

Planlama : Çiftliğin tasarımında öne çıkan anlayış araziye yayılmış bir tesis özelliğinde olması ve içine kapalı, kompakt bir düzenlemede olmasıdır. Çevresi yüksek duvarlarla çevrelenmiş ve böylece dışarıya kendini kapatmıştır. Binalar arasında taşlı yaya yolları bulunmaktadır. Taşlardan yapılmış havuzun etrafında çeşitli hayvanların yetiştirildiği kafesler ve kümesler bulunmaktadır. Lokal, hem maneji izleyebilecek hem de ortak mekanı görebilecek merkezi bir yerde planlanmıştır. Tesis, ahırın evlerden tamamen ayrı olduğu köy işletmelerine benzerlik göstermektedir. Atlarla aynı açık mekanı paylaşmak fakat tamamen aynı binada olmamak anlayışı mevcuttur.

Fiziksel Özellikler : Çiftlikteki binalar, içerdikleri fonksiyonlara uygun olarak ve ihtiyaçtan büyük olmayacak şekilde biçimlenmişlerdir. Ahşap karkas bina olan konaklama yapısı, sonradan badana ile modern bir görünüm kazanmıştır. Ahır, kümes ve depo binaları, tek katlı, kerpiç-tuğla karışımı duvarları olan ahşap çatıklı yapılardır. Lokal binası ise tuğla duvarlar ve ahşap dikmelerden oluşur. Kıрма ve beşik çatılarda marsilya kiremit kullanılmıştır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Çiftlik, köyün içinde olduğu için yöresel mimariden etkilenmiştir. Ahır, samanlık, nalbanthane, lokal, depo gibi binalarda yöresel mimari gözlenirken konaklama yapısı biraz daha modern bir anlayış sergilemektedir. Aslında bu yapı da ahşap bir yapının restore edilerek modern malzeme ve kaplamalarla kaplanmasından sonra bu halini almıştır.

Şekil 3.21 GÜNGÖR ÇİFTLİĞİ – KASTAMONU

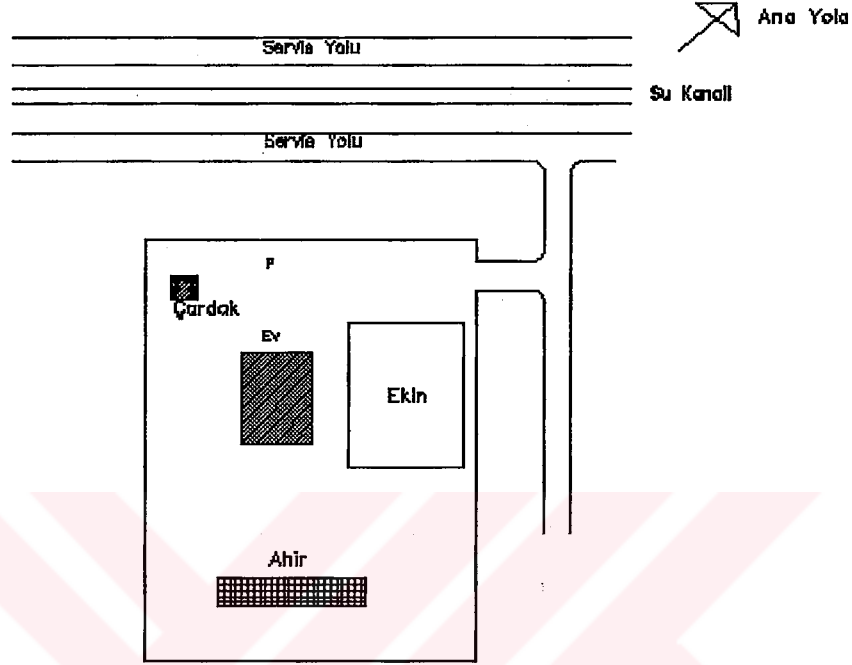
Türkoğlu Çiftliği (Ahşap Ev) – Kastamonu

Yönlenme : Çiftlik, doğu-batı yönünde bir yerleşim sergiler. Ahırlar ve manej, ana bina ve çardağın batısında yer alır. Kuzey-doğu rüzgarı ahırların sahip olduğu özgün kokuyu diğer binalara taşımamaktadır. Ahırlar doğuya açılan kapıları ile koridorsuz bir biçimdedirler. Bu durum ahır mimarisinde olumsuz karşılanmaktadır. Atların önce koridora sonra dış mekana çıkması, hem görüntü ve koku, hem de atların dış etkenlerden etkilenmemesi sonucunu doğuracaktır.

Planlama : Çiftlik, çok büyük bir araziye yayılmamıştır. 10 ata barınma olanağı veren bir ahır, ve bir tane konaklama binası vardır. Burada ortak mutfaktan ihtiyaçlar karşılanmaktadır. Planlama anlayışı, müşterilerin açık mekanda atlarla iç içe olmalarını sağlar. Tesiste ağaçlandırmanın yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Binaların dizilimiyle ortak bir mekan yaratma çabası görülmektedir.

Fiziksel Özellikler : Tesisin genel görünümü bir tek büyük bina, blok halinde bir ahır yapısı ve bir çardaktan oluşmaktadır. Bu konumlanmanın tek sıra halinde olmasıyla ortak kullanılan bir açık alan olmaması sonucu doğmuştur. Üç odanın müşterilere sunulması ile sınırlı bir hizmet anlayışı vardır. Fakat at sırtında yapılan doğa gezileri, müşterilerin ilgisini çekmektedir. Konaklama binası, kerpiç ve ahşaptan oluşmuştur. Dış cephede taş ve ahşap kaplamalar vardır. Ahır ise ahşap, kerpiç ve tuğladan oluşmuştur.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Tesisteki binaların genel görünümünde izlenen mimari anlayış yörenin mimari anlayışıyla uyum içindedir. Fakat çatı kaplaması olarak şingil kullanılmıştır. Bu, bazı kolaylıklar ve yararlar getirirse de geleneksel mimari malzemelerden değildir. Taş ve ahşap dış cephe kaplaması, yörenin mimari anlayışına ters düşmektedir.

Şekil 3.22 Türkoğlu Çiftliği (Ahşap Ev) – Kastamonu

Çömlekçiler köyü atlı turizm merkezi – Daday – Kastamonu

Halk arasında “Çölmeçler” diye bilinen köyün en önemli özelliği, uluslararası atlı turizm merkezine sahip olmasıdır. Yerli ve yabancı turistler atlar ile doğayı, çevreyi ve kültürü gezerek görmek için bu turizm tesisine gelirler.

Yönlenme : Tesis, Kastamonu'nun kuzey-batı tarafında bulunan Daday ilçesinin batısında çömlekçiler köyünde bulunmaktadır. Tesisin ana girişi doğu tarafındadır. Tesisin batı tarafında manej bulunmaktadır. Doğuya doğru gidildikçe mutfak-lokal, konaklama birimleri ve depolar bulunmaktadır. Konaklama yapıları tek katlıdır ve her yöne doğru bir açılım sergilemektedirler.

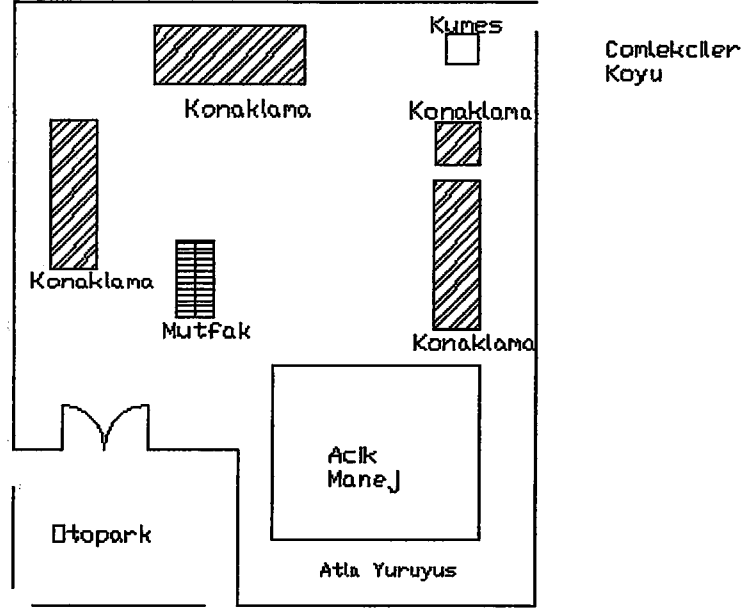
Planlama : Tesisi oluşturan binalar, ahşap binalardır ve köy evlerinde kalıyormuş hissi uyandıran konaklama birimlerden ve köyde yemek yendiği izlenimi uyandıran bir yeme-içme binası vardır. Köye ait tüm araç gereç duvarlarda sergilenmektedir. Binaların yerleşmesinden ortaya çıkan avluda eğlenceler ve yemekler yenebilmektedir. Atlarla yürüyüş yapılabilecek parkurun yanı sıra tüm açık alanda at binmek serbesttir. Ahırlar köyde bulunmaktadır. Atlar manej, ortak mekan ve doğa gezilerindeki işlerini bitirdikten sonra bu ahırlara götürülmektedir. Bu durum müşterilerin atlarla uzak kalmasını sağlamaktadır. Ancak bazı müşteriler atlarla çok daha iç içe bir yaşamı istediklerini ve ahırlara gidip görmek istediklerini söylemektedirler. Binalar, uzun dikdörtgen biçimleriyle ve yerleşimleriyle ortak bir mekan oluşturmuşlardır. Tanımlanmış bu alan çok amaçlı kullanılmaktadır. Konaklama yapıları farklı büyüklük ve biçimdedirler. Yeme-içme binası ortak açık mekana bakan bir yerdedir fakat yetersiz bir büyüklüktedir.

Fiziksel Özellikler : Binalar, tek katlıdır. Ahşap konaklama yapıları vardır. Bunun yanında tuğla yığma yapılar çoğunluktadır. Ahşap çitlerle çevrelenmiş bir manej vardır. Fakat manejin çevresinde bulunan ve tesisin sınırlarını belirleyen çitle manej arasında kalan koridorda at binilebilmektedir. Bu bölüm bir koridor oluşturmaktadır. Binaların fiziksel görünüşleri, uzun dikdörtgenler şeklindedir. Bu durum mekan tanımlama konusunda faydalı olmaktadır.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Tesisi oluşturan binalar, yöresel mimariye uygun tasarlanmışlardır. Köyde kalındığının farkettilmesi amacıyla kaplamalar, mimari biçimlenmeler ve hatta yaşayış bile buna uygun oluşturulmuştur. Müşteriler bazen süt sağma, yemek yapma işlerine yardım etmektedirler. Çatıların kaplanmasında alaturka kiremit kullanılmıştır.

Şekil 3.23 Kastamonu Çömlekçiler Köyü genel görünüşleri.

Şekil 3.24 Çömlekçiler köyü atlı turizm merkezi – Daday – Kastamonu

Saklıköy Country Club – Beykoz, İstanbul

Yönlendirme : Batı kenarından girilen kompleksin girişinde yeşil bir alan insanı karşıyor ve ilk görülen yapı, depo olarak kullanıldığı anlaşılan bir küçük kulübeden sonra açık manej oluyor. Manejin hemen yanında üzeri bir saçakla örtülü bir otopark bulunuyor. Daha sonra güneye doğru gidilince yönetim-konaklama-ahır binalarından oluşan bir bina birliği geliyor. Bu binalar birbirine çok yakın olmaları yüzünden bir bütünlük teşkil ediyorlar. Bu binaların aralarında oluşan alan da servis yolu olarak kullanılıyor. Bu alanı tanımlayan binaların batı tarafında tenis kortları ve kapalı manejler bulunuyor. Yönetim binasının doğusunda kafe ve spor binasının arkalarında açık piknik alanları, yeşil alanlar, padok ve manejler yer alıyor. Bunların kuzey yanında ise yazlık restoran ve önünde açık yüzme havuzu bulunuyor. Konaklama binaları bir üçgen yaratacak şekilde doksan derece birbirinin içine geçmiş şekilde bulunurken restoran, ahırlar ve yönetim birimleriyle iç içe bir görünüm sergiliyorlar.

Planlama : Binaların planlamasında dikkati çeken en önemli unsur, arazi ve yöreye uyum içinde olan mimari anlayış ve otopark gibi gürültü ve kirlilik kaynaklarını mümkün olduğunca kompleks dışında tutan anlayış. Konaklama ünitelerini girişe yakın ve yönetim binalarıyla yan yana düzenleyerek ve ahırları da bu bütünün hemen yanına hatta içine koyarak, zaten büyük

olan arazide geniş alanlar elde edilmesi ve buraların çeşitli amaçlar için kullanılması sağlanmış.

Detaylı analize girmek gerekirse, konaklama ünitelerinin ahırlar, yönetim ve restoranla iç içe tasarlanmış olması, kompleksin ana özelliğini oluşturmaktadır. Misafirler odalarından çıktıklarında birkaç adım mesafede kolay ulaşım sağlayabilecekleri ahırlara ulaşmaktadırlar. Konaklama binaları, iki katlı olup blok şeklindedir ve üst katlara ahşap merdivenlerle çıkılmaktadır. Odalar dış mekana açılmaktadır. Alt katlar, yönetim, ahırlar, restoran ve diğer konaklama üniteleriyle birlikte oluşturdukları iç avluya açılmaktadır. Üst katlar ise uzayan saçağın oluşturduğu korunaklı ve yan tarafı açık koridora ulaşmakta, alt kata ve avluya ahşap merdivenlerle inmektedirler.

Ahırlar, arada bulunan bir koridorun iki yanında bulunan box'lerden oluşmuş ve son derece bakımlı binalardır. Koridorların kuzey rüzgarını almamasını sağlayacak önlemler alındığı gözlemlenmiştir. Atların eğlerleri ve diğer malzemelerinin konacağı askılar düzenli bir şekilde tasarlanmış ve hem görüntü hem de kullanım açısından bir rahatsızlık vermemektedir.

Konaklama, yönetim, restoran ve ahırlardan oluşan bina topluluğunun yakınında kuzeydoğu tarafında konumlanan kafe ve spor binaları, müşterilerin rahatlıkla ulaşabilecekleri ve kullanabilecekleri bir yerdedir. Spor binasında, jakuzi, masaj salonu, aletli jimnastik salonu, sauna ve squash hizmetleri verilmektedir.

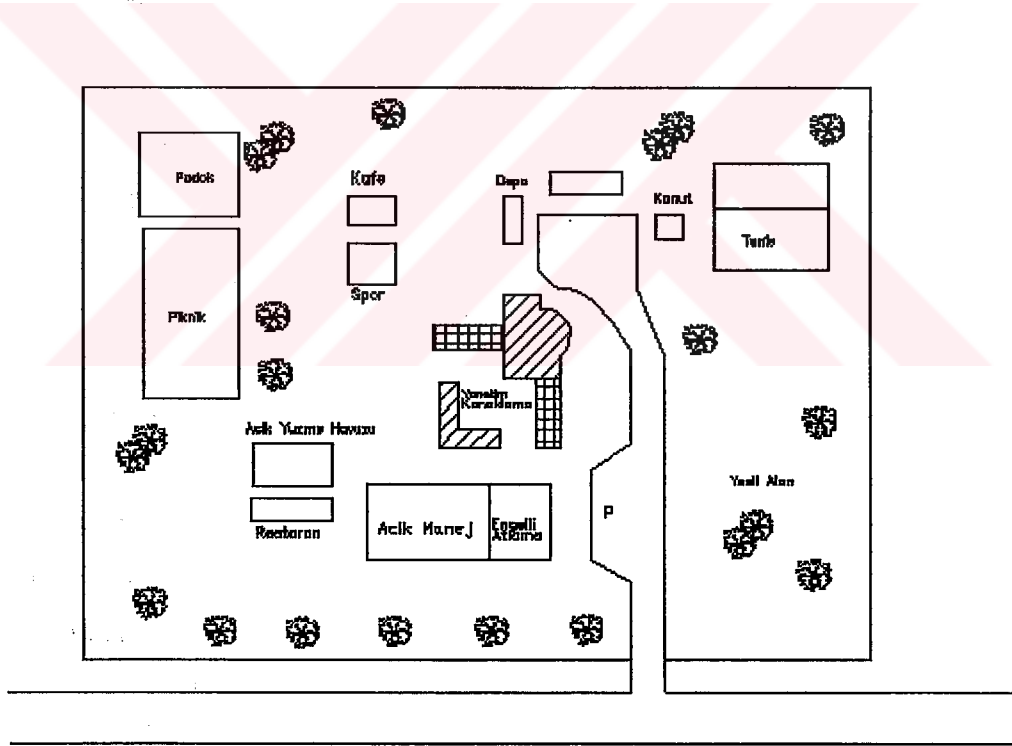
Manejler ve padoklar binaların uzağında yerleşmiştir. Bunun getirdiği özellik, tesisin içinde at binilmesini sağlayan uygulamanın rahatlığıyla her açık alanda at binilebilmesi ve atlarla insanların iç içe olmasının sağlanmasıdır. Tesisin kuzey ucuna yerleştirilmiş olan yazlık restoranın önünde bir açık yüzme havuzu mevcuttur. bu mekanlardan manejlerin ve açıkta yürüyen atların izlenebilmesi mümkündür. Çevrelerinde herhangi bir koruyucu çit veya örtücü bitki konulmamıştır. İstenildiği zaman üzerine minderler konularak dinlenme alanı olarak kullanılan yeşil alanlar, doğa ile iç içe olmak isteyen müşteriler için düşünülmüş bir uygulamadır ve tesisin manej, havuz, piknik alanı ahırlar gibi büyük çoğunluğu ile görsel temasa izin veren bir yerdedir.

Piknik alanı, padok ve yazlık restoran arasında bulunan büyükçe bir ağaçlıklı alandır. Çocukların oyun oynayabilecekleri bu mekan yeşil bantlarla az da olsa diğer birimlerden görsel yönden tecrit edilmiştir.

Girişeye yakın yerleştirilen tenis kortları, müşterilerin isteğine uygun olarak düzenlenmiş ve doğu batı yönlenmesi düşünüldüğü görülmüştür.

Fiziksel Özellikler : Tesisi oluşturan binalar, geniş araziye yayılmış bir düzen sergilemektedir. Birbiriyle ilişkili olan fonksiyonların yakın olması dikkat çekmektedir. Genel kullanım alanları, atları ve binicileri izleyebilecekleri bir mekana sahip değildir. Diğer tesislerde bunların izlenebileceği mekanlar kullanılırken bu tesiste birbirlerinden uzaktırlar.

Yöresel mimariyi kullanma : Tesisin bulunduğu bölge, İstanbul'un kuzeydoğu tarafında ve şehirden 30 km uzakta bulunan Polonezköy yakınlarında bulunan bir arazidedir. Yakınlarda kırsal alanlar ve köyler bulunmaktadır. Tesisi oluşturan binaların mimarisi, kırsal mimariye uygun biçimde şekillenmiştir. Ahşap, taş kaplamalar, alaturka kiremit, tuğla kaplamalar kullanımı ve bunların kullanım şekilleri bölgesel mimariye uygundur.

Şekil 3.25 Saklıköy Country Club – Beykoz, İstanbul

Kazanç Çiftliği, Şile, İstanbul

Yönlenme : Kazanç çiftliği, doğaya atlı geziler düzenleyen bir tesistir. Polonezköy yolundadır. Ana yolun üzerinde konumlanmıştır. Kapladığı alanın güney ucundan girildikten sonra ilk ulaşılan yapı, yönetim binasıdır. Sonra sırasıyla eğim inilerek, tenis, voleybol, personel konutları, müşteri konutları, eğlence alanları, restoran, mutfak, manejler, ahırlar ve padok gelmektedir. Rüzgarın yönü konaklamalardan manej ve ahırlara doğrudur. Boks'ların yönlenmesi rüzgarı düşünülerek yapılmadığı sanılmaktadır. Çünkü birbirine göre farklı yönlere açılan kapıları, dış mekana açılmaktadır. Ahırların mimarisinde genellikle kullanılan tek koridor ve iki tarafta dizilmiş olan ahırlar yapısı burada kullanılmamıştır. Böylelikle kuzey rüzgarını almamaya çalışan anlayıştan da uzak kalmaktadır.

Tesisin batı kısmında paint-war parkuru ve bunun yan tarafında köpek eğitme bölümü bulunmaktadır. Restoran, manej görebilecek şekilde konumlandırılmıştır.

Personelin konakladıkları tek sıra halindeki blok binanın, tesisin tam ortasında bulunması olumsuz bir seçim olarak değerlendirilmektedir.

Planlama : Planlama anlayışı olarak bazı eksiklikler bulunmaktadır. Danışma binasının tesisin içlerinde olması, işleyişi olumsuz etkilemektedir. Binaların birbirine yakın ve ilişkide planlanması olumlu karşılanırsa da bazı bölümlerde iççelik aşırıya kaçmaktadır. Bu da mekan darlığından ileri gelmektedir. Spor tesislerinin manzarayı kapaması, restoranın ve yönetim binasının hemen yanında bulunması, servis girişlerinin tesisin içinden geçmek zorunda bırakılması, buna birkaç örnektir.

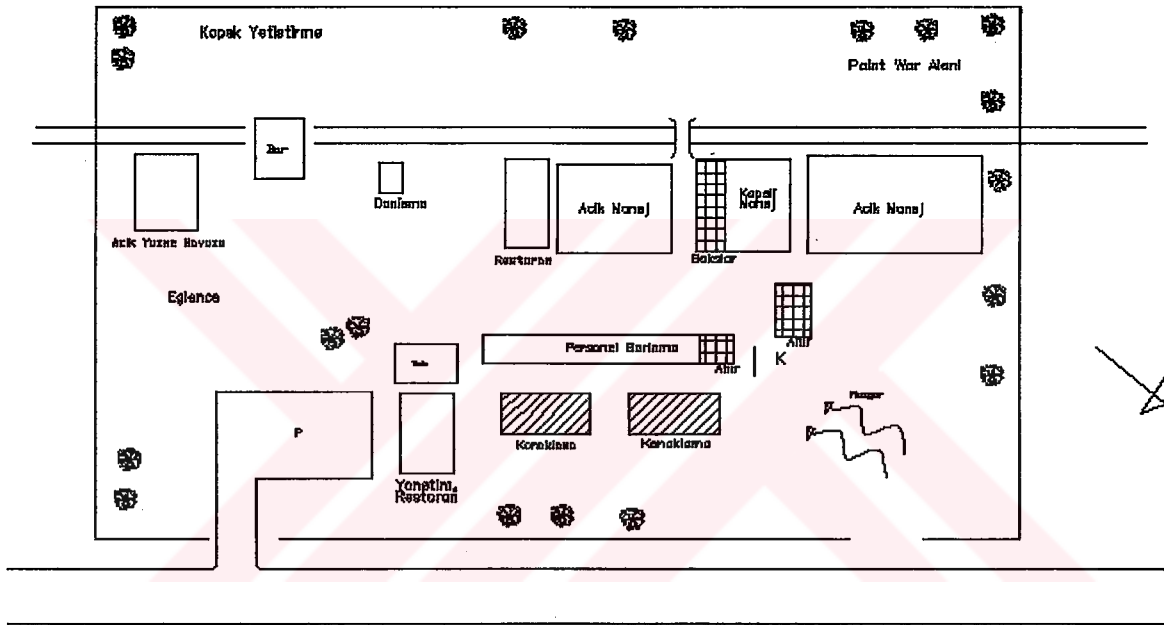
Tesisi oluşturan binalar, mimari anlayış bakımından modern görünüm sergilemektedir. Otel kısmının ahır ve manejlere ulaşımı kolay olsa da mimari anlayış olarak birbirinden farklı olan otel ve ahır-manej binalarının kullanılan malzemeler bakımından kalite farkı olması yadırganmıştır.

Otel binalarının yolun hemen yakınına konumlandırmak olumsuz bir seçim olarak değerlendirilmiştir.

Fiziksel Özellikler : Binalar, biçimleniş bakımından yöresel mimari malzemeleri kullanmış ve birbirleriyle uyumlu bir uzaklıkta bulunmaktadır. Daha önce bahsedildiği gibi mekan

yetersizliğinden oluşan bazı sorunlar bulunmaktadır. Binalar, yan yana değerlendirildiğinde oluşturdukları silüet, karmaşık bir görüntü sergilemektedir.

Yöresel mimariyi kullanma : Binaların hepsi farklı bir mimari sergilemektedir. Bu da kalite farkını getirmektedir. Otel ve personel konutları, taş kaplamalı modern yapılar olarak karşımıza çıkarken, ahır, manej gibi binalar, dökük sıvaları ve kalitesiz bitiş elemanlarıyla özensiz bir mimari sunmaktadır. Restoran, bar gibi binalar, ahşap görünüm sergilemekte ve yanında buldukları orman silüetiyle uyumlu bir bütün oluşturmaktadır. Genel anlamda binalar, yöresel mimariyi kullanmışlardır.

Şekil 3.26 Kazanç Çiftliği, Şile, İstanbul

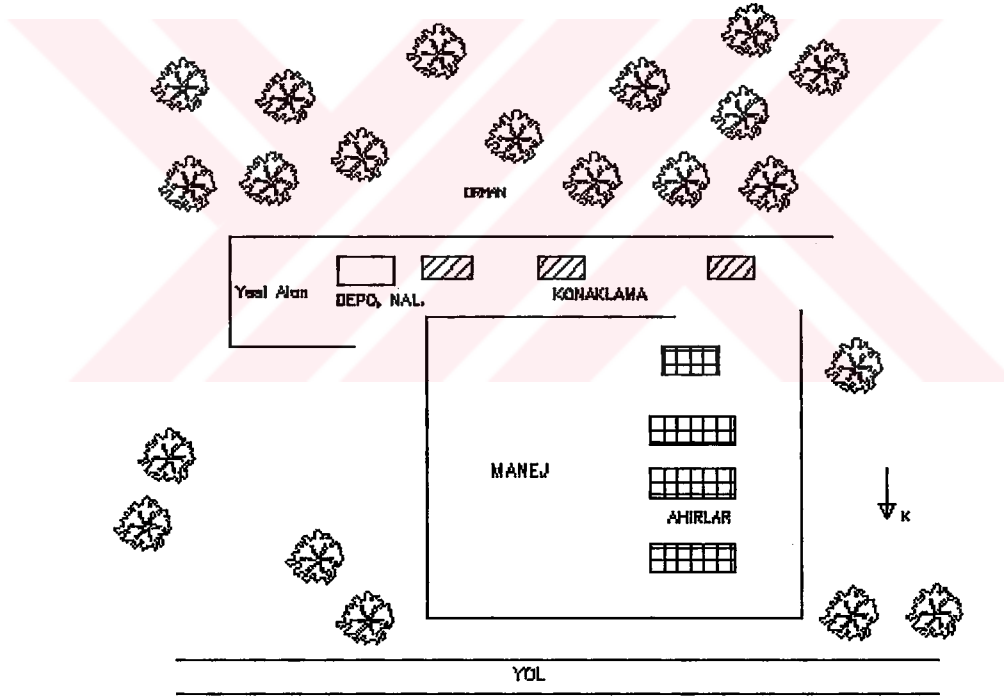
Şahin Çiftliği, Kastamonu

Yönelme : Çiftlik, doğu-batı yönünde yerleştirilmiş ahırlar, bunların güneyinde yer alan konaklama binaları ve servis binalarından oluşmaktadır. Tesisin güneyinde orman bulunmaktadır. Kuzey tarafından da taşıt yolu geçmektedir. Dışarıya kapalı olmaması olumsuz olarak değerlendirilebilir. Ahırlar hariç diğer binalar kuzeye yönelmiştir.

Planlama : Geniş bir araziye yerleşmiş olduğundan binalar arası da o ölçüde açıktır. Binaların, ahırlar hariç kuzeye yönlendirilmiş olmaları, olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Fiziksel Özellikler : Binaların biçimlenmesi, fonksiyonlara uygun düşünülmüştür. Servis ve konaklama yapıları, ahır ve manejleri kontrol edebilecek şekilde yerleştirilmiştir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : kullanılan mimari anlayış, yöresel mimariye uygundur. Kerpiç ve yığma binalar, genel dış görünüşü tipik bir çiftlik görünümüne sokmaktadır. Çatı kaplamalarının farklı olması dikkat çekmektedir. Alaturka kiremitlerin yanında metal levhalar ile de yapılan kaplamalar, yöresel mimariye biraz ters düşse de genel olarak bölgenin mimari anlayışının gözlemlendiği söylenebilir.

Şekil 3.27 Şahin Çiftliği, Kastamonu

Binicilikle İlgili Tesisler :**Ankara Atlı Spor Kulübü :**

Yönlendirme : Tesis, doğu batı istikametinde yönlendirilmiş olan konaklama yapıları ve bunların yan tarafında konumlanmış açık ve kapalı manejerlerden ve ahırlardan oluşmuştur. Konaklama yapıları, seyisler için düzenlenmiştir. Aileleri ile birlikte kaldıkları bu iki katlı yapılar, blok şeklinde yapılmış olup alt katlarında küçük ahırlar vardır ve üst kata dıştan bir merdivenle ulaşılmaktadır. Bu örnek, eski Anadolu evlerindeki alt katta ahır(taşıklı), üst katta konaklama bölümü düzenlemelerine benzerlik gösterir. Bu yapıların güney kısmında ahırlar, nalbanthaneler, bakım atölyeleri, açık ve kapalı maneji kısımları bulunur. Doğu bölümünde ise lokal, restoran ve mutfak fonksiyonları bulunmaktadır. Tesisin bir tepenin üzerinde bulunması sayesinde bu bölümlerin Ankara manzarası vardır.

Planlama : Açık ve kapalı manejerler, yan yana bulunmakta ve açık maneji, düzenlenmiş olan bir lokal-restoran-bar binasının hemen yanında yer almaktadır. Bu binanın yönlendirilmesi ve planlaması, maneji rahatça görebilecek şekildedir. Açık manejin yanından geçen, ve tüm seyislerin ve ziyaretçilerin kullandıkları yaya yolu, tüm tesisin algılanmasında ve atların izlenmesinde kolaylık sağlamaktadır. Restoran, mutfak, lokal gibi binalarda betonarme kullanılırken, kapalı manejerler gibi büyük açıklık geçilen yerlerde betonarme ve çelik konstrüksiyon birlikte kullanılmıştır.

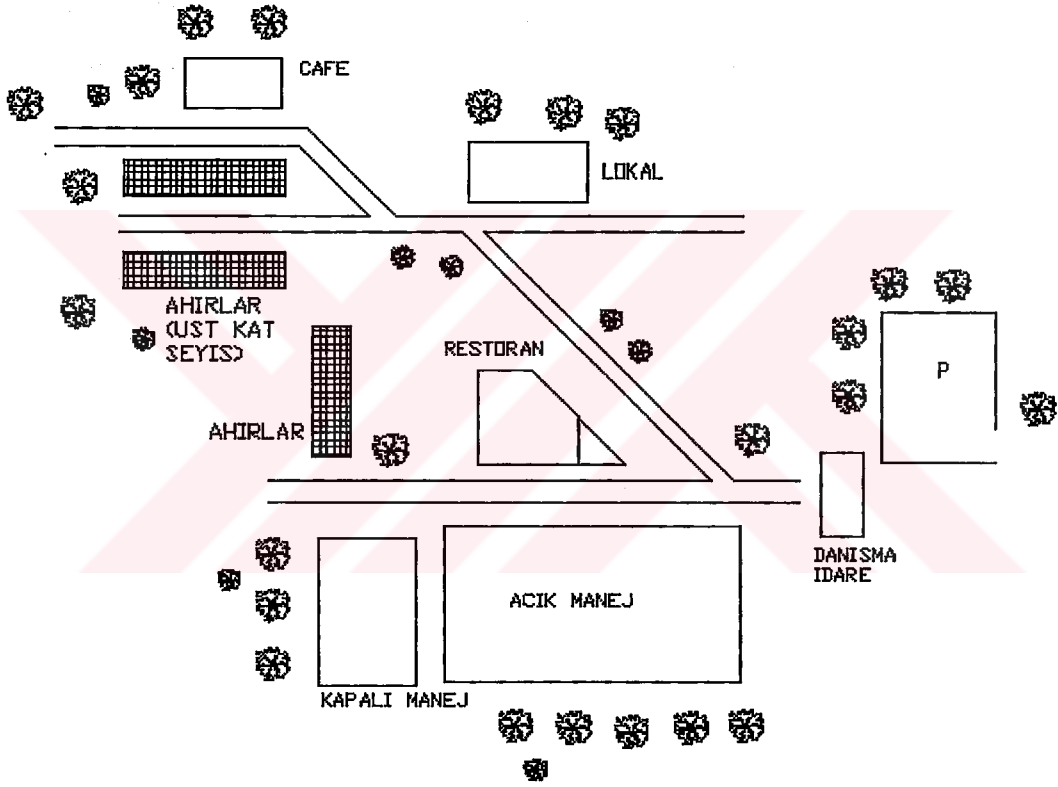
Tesis, etrafında başka binalar olmayacak şekilde bir tepenin üzerinde, fakat Ankara'nın merkezine yakın bir semtte konumlanmıştır. Ziyaretçilerin ve sporcuların rahatça ulaşabileceği bir konumda olmasında karşın, alternatif turizm konseptine uygun bir şekilde at sırtında geziler düzenleyebilecek bir imkanı yoktur.

Her fonksiyon için farklı bir bina tasarlanmıştır. Alçak bina yükseklikleri ve birbiri arasındaki geçiş konusunda gösterilmiş dikkat ve yönlendirici elemanlar göze çarpmaktadır. Mimari anlayış olarak modern tarzın ön plana çıktığı sosyal yapılar bulunmaktadır. Bu durum, Ankara'nın merkezinde bulunan tesisin, çevresinden etkilenmesinden ötürü olduğunu düşündürmektedir.

Fiziksel Özellikler : Binalar, birbirinden çok uzak olmasa da ayrı yerleştirilmişlerdir. Modern tarzda binaların yanında, eski tip yapıları andıran konaklama yapıları, ahırlar, nalbanthane

gibi yapılar da vardır. Bunlar, aralarında yarı özel mekanlar oluşturacak, sosyal alanlardan ayıracak şekilde sırtlarını dönmüş ve yaya yolları ve meydanlar ile bağlantılandırılmışlardır.

Yöresel mimariyi kullanma : Tesiste kullanılan mimari, genel karakter itibariyle modern üsluptur. Açık mekanların ve bunların arasındaki geçişlerin ve bunları tanımlayan açık hava mobilyalarında modern çizgiler görülebilir. Ankara'nın başkent oluşunun ve tesisin merkeze yakın oluşunun getirdiği bir özellik olduğu düşünülen bu durum, tüm tesiste kendini göstermemiş, ahırlar, seyis konaklama yapıları, nalbanthane gibi yapılarda kalitenin ve mimari anlayışın devam etmediği görülmüştür.

Şekil 3.28 Ankara Atlı Spor Kulübü

İstanbul Atlı Spor Kulübü

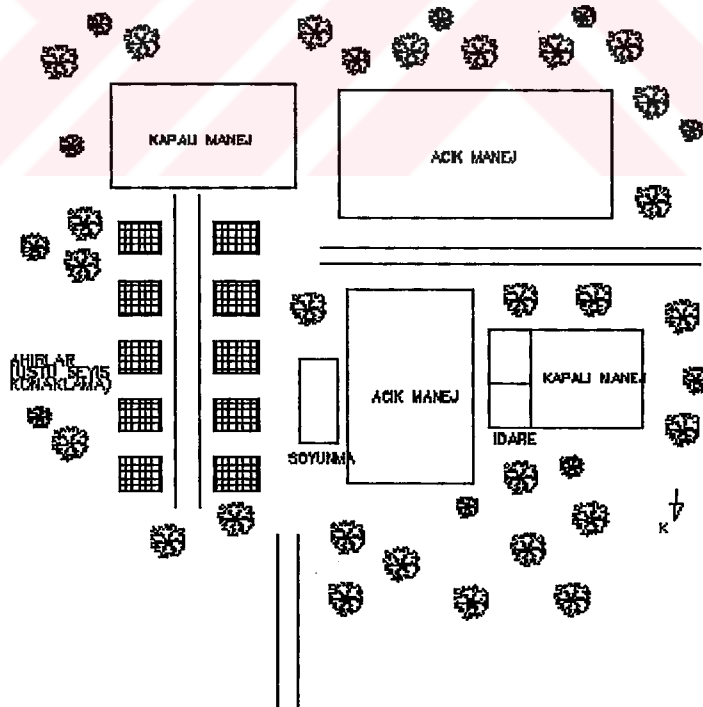
Yönlendirme : Tesis, kompakt bir yerleşim göstermekle birlikte, seyis ve özel konaklama üniteleri açık manejin güney doğusunda bulunmaktadır. Kapalı maneje, açık manejin güneyinde bulunmakta ve en modern teknolojiyle inşa edilmiştir. Yönetim, lokal ve bir başka

kapalı maneaj, açık maneajın batı tarafında bulunmaktadır. Bu yakın konumlanma, arsanın küçük oluşunun yanında yakın temas ihtiyacı ve at binenlerin izlenebilmesi amacıyla yapılmıştır.

Planlama : Yapılar, son teknikleri kullanılarak tasarlanmıştır. Kapalı maneajlar, her türlü ihtiyaca cevap verecek şekilde(ısıtma, aydınlanma vb.) düzenlenmiştir. Seyislerin ve özel amaçlı kiralama yöntemiyle kiralanabilen konaklama üniteleri, birbirine geçmiş küpler biçiminde tasarlanmış ve blok yapı şeklinde konumlandırılarak aralarından servis yolu geçmesi sağlanmıştır. Üst katta konaklama bulunurken alt katlar, ahır şeklinde düzenlenmiştir.

Fiziksel Özellikler : Binalar, merkezi bir açık maneaj çevresine dizilmiş şekilde algılanmaktadır. Kapalı maneaj standart ve modern üslupla yapılmıştır. Konaklama yapıları da modern tarzda düşünülmüş ve diğer binalardan ayrımlanabilecek şekilde biçimlendirilmiştir.

Yöresel mimariyi kullanma : Tesis, İstanbul'un merkezine yakın olması nedeniyle, modern üsluptan etkilenmiş ve yöresinin modern üslubunu yansıtmıştır. Betonarme ve çelik yapı malzemeleri kullanılmıştır.

Şekil 3.29 İstanbul Atlı Spor Kulübü

3.3 Örneklerin İrdelenmesi Sonucu Çıkarılan Tasarım Kriterleri

Yurtdışındaki ve Türkiye'deki örnekler incelendiğinde at sırtında doğa gezileri düzenleyen turizm binalarının sahip olması gereken en önemli özellik, gezi tertiplenecek uygun bir doğanın yakınında olması gerektiğidir. Şehir merkezine yakın olan binicilik ve atlarla ilgili herhangi bir tesiste, doğa gezileri sunabilecek bir hizmetin var olması söz konusu değildir.

Tesislerde görülen planlama, biçimlenme ve yönlendirme kararlarında etkili olan bir diğer önemli özellik, at birimlerinin konaklama birimleriyle olan ilişkisidir. Bazı tesislerde çok yakın hatta bitişik bir düzenlemeye gidilirken bazı tesislere oldukça uzak tutulmuşlardır. Bu düzenlemelerin ana nedeni, sağlık ve koku çekinceleridir. Konaklama ve atlarla ilgili birimlerin uzak olması, servis, bakım ve kontrol olanaklarını zorlaştırır. Ahır ve depo kısımlarının doğrudan ilişkileri olmasının ve yakın tertiplenmesinin yanında bu bölümlere yapılacak olan temizlik, bakım, yemleme, güvenlik kontrolü gibi rutin ve sıklıkla yapılan işlerin çok uzak olmayan konaklama bölümlerinden rahat ulaşım ile yapılması gerekir. Bu konu 5. bölümde incelenecektir.

Hem yurt içindeki hem de yurt dışındaki tesislerde yöresel mimariyi kullanan tesisler çoğunlukta olsa da yöre mimarisini kullanmayan tesisler de mevcuttur. Yöresel mimariyi kullanmış olan tesislerin müşteri potansiyeli, doğaya değer veren ve geleneksel yaşamı görmek için bölgeyi ziyaret eden, dolayısıyla çevreye zarar vermekten sakınan, ekoturistlerden oluşmaktadır. Yöresel mimariyi kullanma, bu bakımdan, alternatif turizm konseptine hizmet edecek tesisler için önemlidir.

Ahırların, ortadan bir koridor geçen ve iki kısa kenarındaki kapılarla dış mekana açılan büyük binalar şeklinde yapılması ve iki uzun kenarına boksların dizilmesi şeklinde düzenlenmesi en uygun planlamayken bazı tesislerde buna dikkat edilmemiştir.

Bazı konaklama tesislerinde tek binada çözümlenen konaklama birimleri, bazılarında ayrı ayrı birimler hatta bungalovlar şeklinde planlanmıştır. Ayrı çözümlenmelerde enerji tasarrufu sağlanamamakta ve her biri için ayrı inşaat maliyeti çıkmaktadır. Mekan oluşturma konusunda tanımlayıcı olmaları bakımından esnek olsalar bile mekan sıkıntısı çeken yerlerde her biri ayrı konaklama birimi olan binalar kullanılmamaktadır. Örneklerde de görüldüğü gibi, odaların genellikle tek veya birkaç tane konaklama binasında toplanması, müşterilere hizmet götürmede de kolaylık sağladığı için tercih edilen bir tasarım kriteridir.

Bazı tesislerde, at malzemeleri (eğer, nal, ip, gem vb.) başka bir odada duvara asılması suretiyle saklanırken, bazılarında ahırın bir köşesine asılmak suretiyle geçiştirilmiştir. Bu, olumsuz bir özellik olarak değerlendirilmiştir.

Araştırılan örneklerde manejlerin çok yakınına yerleştirilen bir yeme-içme mekanı veya lokal gibi birimler, seyir imkanını sağlarken, bazı örneklerde de kapalı manej izlenemezken, açık manej, padok veya açık mekanda atla gezilebilen meydanı izleyebilecek veya en azından görülebilecek şekilde yerleştirilen genel kullanım alanları kullanılmıştır. Atların ve at binen insanların izlenmesi, müşteriler tarafından istenilen bir özelliktir ve doğa-atlı spor turizm tesislerinde gerekli bir tasarım kriteridir.

Araştırılan örneklerde de görüldüğü gibi, bazı tesisler, yeterli fonksiyonlara sahip değildir. Bu eksik fonksiyonların tespit edilerek, dönüşüm yapılacak binalar veya bina gruplarında eklenmesi gerekmektedir. Deposu, konaklama birimleri veya ahırları bulunan ama yeterli kapasiteye sahip olmayan tesislerin de turizme dönüşüm uygulamasında, mimari yapılarının izin verdiği ölçüde ek binalar veya mekan genişletme çalışmalarıyla yeterli duruma getirilmesi mümkündür.

4. TÜRKİYE'DE DOĞA-ATLI SPOR TURİZMİ POTANSİYELİNE UYGUN ÖRNEK SEÇİLEN KASTAMONU KENTİ

4.1 Tarihçe

Kastamonu, Karadeniz Bölgesi'nde il ve il merkezi kenttir. Araştırmalar sırasında Gölköy'de ele geçen buluntular, Kastamonu topraklarında yerleşimin Orta Paleolitik Çağ'a (MÖ. 100-45 bin yıl önce) değin indiğini gösterir. Hitit kaynaklarında Pala ve Tumana adlarıyla anılan yörede MÖ. 1700'lerde Kaşkalar yaşıyordu. MÖ. 1200'lerde yöreyi ele geçiren Friglerin egemenliğine MÖ. 7. yüzyıl başlarında Kimmerler son verdi. Lydia ve Pers yönetimlerinden sonra MÖ. 3. yüzyıl başlarında Mithradates, "Paphlagoni" adıyla anılan yörenin güneyinde "Pontus" devletini kurdu. Bizans döneminde "Kastamonia" ve "Kastamon" adlarıyla anılan kenti 11. yüzyılda Selçuklular aldı. II. Mehmet (Fatih) 1461'de Candaroğulları yönetimine son vererek kenti Osmanlı topraklarına kattı. 16. ve 17. yüzyıllarda Celali ayaklanmalarından önemli ölçüde etkilenen kent, 19. yüzyıl sonlarında Kastamonu vilayetinin merkeziydi. Kurtuluş savaşı sırasında işgale uğramayan kentte Kastamonu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Kastamonu Müdafaa-i Hukuk Hanımlar Cemiyeti adlı örgütler kuruldu. Cumhuriyetin ilanından sonra 23 Ağustos 1925'te Kastamonu'ya gelen Mustafa Kemal, ilk kez burada şapka ile halkın karşısına çıktı.

4.2 Özellikler (Genel Konum, Yeryüzü Şekilleri, Kültür Durumu, Ulaşım, İklim Yapı, Ekonomi, Turistik Yapı)

Genel Konum

Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden biri olan, 141,156 km²'lik yüzölçümüyle ülkemizin %18'lik bir kısmını kaplayan ve Anadolu yarımadasının kuzeyinde, Karadeniz kıyıları boyunca uzanan Karadeniz Bölgesi; Batı, Orta, Doğu Karadeniz olmak üzere üç bölüme ayrılmakta olup Kastamonu İl'i de bu bölgenin batı bölümünde yer almaktadır.

Kastamonu, 13,108 km²'dir. İl'in coğrafi sınırları; 35, 48 ve 42 00 kuzey enlemleri ile 33, 43, ve 34, 37 doğu boylamları arasındadır.

Kastamonu ili, doğudan; Sinop'un Türkeli, Boyabat ilçeleri, Güneydoğu'dan; Çorum'un Kargı, İskilip, Bayat ilçeleri, Güney ve Güney-batı'dan; Çankırı'nın Yapraklı, Ilgaz, Kurşunlu, Ovacık ilçeleri, Batı'dan; Zonguldak'ın Kurucaş ile Ulus, Eflani, Safranbolu ve Karabucak ilçeleri, Kuzeyden ise; Karadeniz'le çevrilidir.

13 ilçesinin adları; Abana, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, İnebolu, Küre, Taşköprü, Tosya, Merkez ilçe Kastamonu'dur.

Yeryüzü Şekilleri

% 98,7'si tarıma elverişli olan il topraklarının yeryüzü şekillerine göre dağılımında % 74,6 ile en büyük pay dağlarıdır. Yalnızca % 3,8'i ovalarla kaplı olan ilde platolar, il alanının % 21,6'sını kaplamaktadır.

Kastamonu şehri, Devrekani çayı ile Gökırmak ve kollarının meydana getirdiği havzanın güney kenarında kurulmuştur. Gökırmak'ın kollarından biri olan Karaçomak çayı, şehrin içinden geçmektedir. Şehrin kuzeyinde, denize paralel Karadeniz kenar dağları, diğer adıyla İsfendiyar dağları vardır. Bu dağlar üzerindeki Ecevit geçidi (1275 m) ise, iç kısımlarının sahille bağlantısını sağlamaktadır. Bu yüksek dağlar, güneyde Gökırmak ile sınırlanmıştır.

Şehrin güneyindeki en yüksek ve devamlı dağ silsilesi Ilgaz dağlarıdır. Bu silsile, kuzeyde Gökırmak ve Araç çayı, güneyde ise yine Kızılırmak'ın kollarından biri olan Devrez ile sınırlanmıştır. Ilgaz dağlarının en yüksek noktası "Delitepe" olarak da adlandırılan Büyük Hacettepe'si olup 2565 m. yükseklikindedir. Küçük Hacettepe'si ise 2313 m. yüksekliğe sahiptir. Kastamonu-Ankara karayolu, bu dağlar üzerindeki Ilgaz geçidinden (1,800 m.) geçmektedir.

Gerek İsfendiyar dağları gerekse Ilgaz dağlarının oluşturduğu yükseltiler, yer yer çöküntü alanları ile parçalanmış, bu çöküntülerin oluşturduğu düzlüklerde Merkez İlçe Kastamonu'dan başka Daday, Taşköprü ve Tosya ilçeleri kurulmuştur.

Kastamonu'nun deniz kıyısındaki şeridi ise doğuda Çatalzeytin ilçesinin Sinop ile birleştiği il sınırından başlar, batıda bir çıkıntı meydana getirerek, güney-batı doğrultusunda Zonguldak il sınırına dek devam eder. Bu sahil şeridinin uzunluğu 135 km.'dir.

Kastamonu'nun sahip olduğu coğrafi özellikler, doğa gezileri yapmaya elverişli bir çevre sunar. Ovalar, kırlar, platolar, vadiler, mağaralar, geçitler, çaylar ve çok yağış almasından kaynaklanan yeşil örtüsüyle Kastamonu, alternatif turizm türlerine uygun bir fiziksel yapıya sahiptir.

Kültür Durumu

Kastamonu, çok eski bir yerleşim merkezi olup pek çok medeniyete kucak açmıştır. Her medeniyet farklı kültür birikimlerine neden olmuş ve kendi dönemlerinde değişik eserler vücuda getirmişlerdir.

Kastamonu'nun kültür değerleri, pek çok bölgeden çok daha zengin ve daha uzun bir tarih şeridinde sahiptir. Kastamonu, arkeolojik ve tarihi değerler yönünden bir nevi açık hava müzesi görünümündedir. İl Merkezinde bulunan ve 12. yüzyıl sonlarında Bizanslılar tarafından yaptırılmış olan kale, şehrin güneybatıda sırtını dayamış olduğu 112m. yüksekliğinde bulunan kayalık tepededir. Diğer yerleşim birimlerinde bulunan kaya mezarları, cami ve külliyesi, medreseler, hanlar, hamamlar ve köprüler ile Kastamonu bütün olarak bir "sit alanı" niteliğindedir. Çevrede kazı ve araştırmalardan elde edilen eski Anadolu uygarlıklarına ait arkeolojik ve tarihi eserler Kastamonu Arkeoloji Müzesi'nde sergilenmektedir.

Kastamonu yiyecek-içecek hususunda zengin bir mutfığa sahiptir. Bu zenginliğin başlıca sebebi; bitki örtüsündeki çeşitli ve tabiata dayalı yetiştirilen hayvan varlığıdır. Yiyecek olarak kullanılan yabancı otlar, bitkiler, mantarlar, dağ çileği yanında her türlü sebze ile birçok meyve Kastamonu topraklarında yetişmektedir. Türkiye'nin en güzel ve kaliteli sarımsakları Kastamonu'da yetişmekte ve ihraç edilmektedir. Üryani eriğini sadece burada yemek mümkündür.

Kastamonu bölgesine ait 812 çeşit yiyecek derlemesi yapılmıştır. Bunlardan 38 çeşit çorba ve 51 çeşit ekmek tarifi görülmektedir. Kastamonu mutfağının ünlü yiyeceği sac üzerinde pişirilen "etli ekmek"tir.

Kültürel zenginliği ve doğal güzellikleri ile ünlü, Orta Karadeniz Bölgesinin incisi Kastamonu, İlkçağdan bu yana bölgenin kültürel başkenti olma özelliğini korumuştur.

Osmanlı Döneminde bir ara sınırları İstanbul'a kadar genişlemişti. Şehzadelerin valilik yaparak tecrübe kazandıkları bir vilayetti.

Atatürk Şapka ve Kıyafet İnkılabı'nı 1925 yılında Kastamonu'da başlatarak yapılan hizmeti, fedakarlığı değerlendirmiştir.

Kastamonu, Cumhuriyetimizin kuruluşu sırasında bir yandan İnebolu-Ankara cephanesi, asker ulaşım hattının bütün sorumluluğunu üstlenmiş, diğer yandan da Konya ve Ankara'yla birlikte en çok şehit veren illerimiz arasında 3. il olarak yer almıştır. Bu nedenle İstiklal Savaşımızın en büyük Anıtı Kastamonu'da yaptırılmıştır.

Ulaşım

Kastamonu, Türkiye'nin Başkenti Ankara'ya ve Karadeniz Bölgesi'nin önemli ticaret merkezi Samsun'a oldukça yakın olup, İstanbul'a da rahat ulaşım imkanına sahiptir. Bugün için ulaşım yalnızca karayolu ile gerçekleşmektedir, ancak yeni yapılan havaalanının faaliyete geçmesiyle birlikte havayolu ile ulaşım imkanları da sağlanabilecektir. Kastamonu'nun turizme hizmet eden ve buna potansiyeli olan merkezleri, havaalanına çok yakındır. Kastamonu, Ilgaz dağı ve doğa turizmine hitap edebilecek noktalara olan yakın bir havaalanına sahip olması özelliğiyle dünyada sayılı şehirlerden birisidir.

Kastamonu İli'nin ulaşım açısından çok güçlü bir yapıda olduğu söylenemez. İl'in ulaşım boyutuna yüzeysel olarak bakıldığında; İl sınırları içinde demiryolunun olmadığı, hava ve deniz yollarının da şu an için atıl vaziyette bulunduğu görülecektir. 135 km.'lik bir sahil şeridi olmasına ve bu şerit üzerinde ilçe düzeyinde beş tane yerleşim merkezi bulunmasına rağmen, noksan ve güçsüz bir deniz ulaşım ağına sahiptir.

İklim Yapısı

Kastamonu ili iki ayrı iklim yapısına sahiptir. İç kısımlarda karasal iklim, sahillerde de kıyı iklimi hüküm sürmektedir. Bir başka deyişle il'in kuzeyinde Karadeniz iklimi, güneyinde de İç Anadolu ikliminin etkileri görülür. İklimin iki ayrı şekilde oluşu il'deki yeryüzü yapısından kaynaklanmaktadır. Karadeniz'e paralel olarak uzanan Küre (İsfendiyar) Dağları, sahil ile iç

kısımlar arasında bir set oluşturmuş, bu nedenle de denizin ılıman etkisi iç kısımlara yansıyamamıştır.

İl'de en yüksek sıcaklık temmuz ayında 38 C°, en düşük sıcaklık, ocak ayında -25 C°. Yıllık sıcaklık ortalaması 9.7 C° olan Kastamonu'da ocak ayı ortalaması -1.2 C°, temmuz ayı ortalaması ise 20.1 C°'dir. Kış aylarındaki düşük sıcaklıkları kuzeyden gelen hava akımlarıyla durgun hava kütleleri oluşturmaktadır.

Kastamonu İl'indeki yağış durumu aylar itibariyle incelendiğinde son derece düzenli bir dağılımla karşılaşılır. Yıllık yağışın %18'i kış dönemine, %27'si yaz dönemine, geri kalanı da bahar mevsimlerine isabet etmektedir. İl'in yıllık toplam yağış ortalaması 450,98 kg/m²'dir.

Kastamonu merkez ilçesinde hakim rüzgar güneybatı yönündedir(Lodos). Bunu, güney-güneybatı (Kible-Lodos) ve kuzey (Yıldız) rüzgarları izlemektedir. Ortalama rüzgar hızı 1,4 m/sn'dir.

Nem açısından il'in durumuna göz atıldığında; ormanlar nedeniyle yörenin nemli denilebilecek düzeyde olduğu görülür. Yıllık ortalama nem oranı %70'dir.

Bulutluluk yönünden ilin durumuna bakıldığında yılın yaklaşık yarısının bulutlu olduğu görülmektedir. Kastamonu'daki yıllık ortalama bulutluluk 5,8'dir (Avcı, 1990; Evliyaoglu, 1988).

Ekonomi

Kastamonu'nun ekonomisi genel olarak tarım, hayvancılık ve ormana dayanmaktadır. Son yıllarda turizme ağırlık verilerek, turizm sektörünün canlandırılmasına gayret edilmektedir. Bozulmamış, tahrip olmamış tabiatı, kültürü, el sanatları ile büyük turizm potansiyeline sahiptir. Gelecekte turizm, il için önemli bir ticaret ekonomi kaynağı teşkil edecektir. İl ekonomisine hakim olan en önemli sektör tarımdır. Tarımsal etkinlik bitkisel üretime ve ülkenin zengin orman kuşağı üzerinde yer alması sebebi ile ormancılığa dayanmaktadır. Tüm Türkiye'de üretilen sarımsağın %14'ü Kastamonu'da üretilmektedir. Yıllık 16.000 tonu bulmaktadır. Hava şartları meyvecilik için de müsait olup, başlıca meyveler; elma, armut, kestane, üryani eriği ve üzümdür. Ormanlık alan ve ağaç türü zenginliği açısından ülkemizin

önde gelen illerinden biridir. Öte yandan ormanlarda elde edilen üretim ülke ekonomisine büyük katkı sağlamaktadır.

İl, iklim ve doğal yapı olarak hayvancılığa elverişlidir. İl'de şeker, yem ve süt fabrikalarının varlığı, hayvancılığı destekleyen önemli etkenlerdir.

Turistik Yapı

Gerek ülkemizin doğal ve kültürel zenginliklerini tanımak, gerekse Anadolu'daki eski medeniyetlerin kalıntılarını görmek, gezmek, eğlenmek, dinlenmek vb. amaçlarla her yıl milyonlarca yerli ve yabancı ziyaretçinin Türkiye'de turistik amaçlı gezilere çıktığı bilinmektedir. Bu ziyaretçilerin genelde aradıkları; kendi ikamet ettikleri yerde bulamadıkları, duyup da görmeyi arzu ettikleri değerlerle doğanın içtenliğine sığınabildikleri yörelerdir. Bu açıdan bakıldığında Kastamonu'nun sunduğu turizm arzı, genelde her ziyaretçi tipine uymaktadır. Ancak Kastamonu'nun anlatılmamış ve tanıtılmamış olması, ziyaretçilerde bu il konusunda ya hiç bilgi sahibi olunmamasına ya da yanlış fikir ve düşüncelerin oluşmasına neden olmuştur. İl'de turizmin pek çok alternatifi vardır.

Kastamonu ili, turizm çeşitleri açısından değerlendirildiğinde, öncelikle doğa turizmine son derece elverişli olduğu görülür. Zira yemyeşil ormanların arasında yer alan bu yöre, insana mükemmel bir dinlenme imkanı sunmaktadır. Kırsal rekreasyon faaliyetlerinin her türünü gerçekleştirmek mümkündür.

Prehistorik çağlardan beri insanların yerleşim yeri olan Kastamonu ve çevresi, pek çok medeniyeti tanımıştır. İl'de her döneme ait zengin tarihi değerler mevcuttur.

Spor turizmi açısından imkanlar değerlendirildiğinde, sağlıklı bir iklime sahip Kastamonu'da dağ turizmi, golf turizmi, av turizmi ve at turizmi gerçekleştirilebilir.

“Evliyalar şehri” de denilen Kastamonu ili, dini turizm açısından son derece önemlidir. Bilhassa Türk-İslam tarihinin Anadolu'daki ilk adımları olan evliyaların yaşadığı ve konakladığı yerlerin kutsallığı açısından konuya yaklaşılacak olursa Kastamonu; Konya ve Bursa gibi dini niteliği olan şehirlerden hemen sonra gelir. İl'de pek çok türbe ve ziyaretgah

mevcuttur. Ayrıca, saygı duyulan, kıymet verilen yakın geçmişte yaşamış din adamlarının da ziyaretçileri bulunmakta ve bu ziyaretçiler iç turizm açısından önem arz etmektedir.

Kastamonu, geçmişte ticaret ağlarının geçtiği önemli bir ticaret merkeziydi. Tarihi önemi bulunan ünlü “İpek Yolu” Kastamonu’dan geçmekteydi.

Ekonomik turizm bakımından da ilin ciddi manada bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir. Ancak ilin turizmi bugüne değin ihmal edildiğinden konunun ciddiyeti de anlaşılamamıştır (Kutgün Eyüpgiller, 1999).

4.2.1 Kastamonu’da Turizme Yönelik Etkinlikler ve Turizm Tesisleri

Kastamonu’da her yıl düzenli bir şekilde düzenlenen etkinlikler, festivaller, anma törenleri sayesinde turizme olan talep artacaktır (Çizelge 4.1).

Kastamonu’da Yer Alan Turistik Tesisler; Turaş Otel, Osmanlı Sarayı, Sirkeli Konağı, Mütevelli Otel (**), Rugancı Otel(*), Selvi Otel, İdrisoğlu Otel, Turizm Eğitim Merkezi (TUREM), Şerife Bacı Öğretmen Evi, Ilgaz Dağ Başı Otel, Ilgaz Mountain Resort, Ankara Üniversitesi Ilgaz Tesisleri, Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü Tesisleri, Köy Hizmetleri Bölge Müdürlüğü Misafirhanesi, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Misafirhanesi, DSİ Bölge Müdürlüğü Misafirhanesi, Orman Bölge Müdürlüğü Misafirhanesi, TEDAŞ Misafirhanesi, Şeker Fabrikası Misafirhanesidir.

Ayrıca at sırtında gezi düzenleyen ve analizi yapılan Daday ilçesi Çömlekçiler köyündeki turistik tesis ve ailelerin kendi çabalarıyla işlettikleri konaklar ve evler turizme hizmet etmeye çalışmaktadırlar. Bu çiftlik evlerinin turizme açılması önerisine 5. bölümde değinilecektir.

Çizelge 4.1 Kastamonu etkinlikler listesi

Sıra No	Etkinliğin Adı	Tarihi	İli / İlçesi	Niteliği	Kaç Yılında Düzenlendiği	Düzenleyen Kuruluş
1	Atatürk'ün Kastamonu'ya gelişi ve Şapka ve Kıyafet İnkılabı	23 – 31 Ağustos	Kastamonu / Merkez	Ulusal	1961 Yılından Beri	İl Kutlama Komitesi - Kastamonu Valiliği
2	Türk Dünyası Günleri	23 – 25 Ağustos	Kastamonu / Merkez	Uluslararası	1997 Yılından Beri	Kastamonu Belediyesi
3	Şeyh Şaban-ı Veli ve Kastamonu Evliyalarını Anma Haftası	Mayıs Ayının İlk Cuma Günü Başlar, 3 Gün	Kastamonu / Merkez	Ulusal	1992 Yılından beri	Şeyh Şaban-ı Veli ve Kültür Vakfı
4	Abana Kültür Sanat ve deniz Şenlikleri	27-28-29 Temmuz	Kastamonu / Abana	Ulusal	17 Yıldır	Abana Belediyesi
5	Ağlı Kalesi ve Yayla Şenlikleri	13 – 17 Temmuz	Kastamonu / Ağlı	Ulusal	2001 Yılından Beri	Ağlı Kaymakamlığı / Ağlı Belediyesi
6	Ağlı Panayırı	28 Ağustos / 1 Eylül	Kastamonu / Ağlı	Ulusal	1946 Yılından Beri	Ağlı Belediyesi
7	Suğla (Doğaya Hasret ve Kültür) Şenlikleri	Temmuz Ayı İlk Cumartesi Pazar	Kastamonu / Azdavay	Ulusal	1999 Yılından Beri	Azdavay Belediye Başkanlığı / Dernekler
8	Pilav Şöleni	Ramazan ve Kurban Bayramı 3. Günleri	Kastamonu / Bozkurt	Ulusal	Bilinmiyor	Bozkurt Belediyesi
9	Yayla Şenlikleri	Temmuz Ayı Son Cumartesi – Pazar	Kastamonu / Bozkurt	Ulusal	1990 yılından Beri	Bozkurt Belediyesi
10	Rıfat İlgaz Sarı Yazma Kültür ve Sanat Festivali	6 – 8 Temmuz	Kastamonu / Cide	Ulusal	1995 Yılından Beri	Atatürk'çü Düşünce Derneği / Cide Şubesi
11	Deniz Şenlikleri	20 – 22 Temmuz	Kastamonu / Çatalzeytin	Ulusal	1977 Yılından Beri	Çatalzeytin Belediyesi
12	30 ağustos Zafer Bayramı ve At Yarışları Sportif Faaliyetleri	30 Ağustos	Kastamonu / Daday	Ulusal	1987 Yılından Beri	Daday Belediyesi
13	Pilav – Kavurma Şöleni	Kurban Bayramı 2. Günü	Kastamonu / Devrekani	Ulusal	1995 Yılından Beri	Devrekani Belediyesi
14	Atatürk'ün Devrekani' ye Gelişleri Kültür – Sanat ve Tarih Haftası	28 Ağustos	Kastamonu / Devrekani	Ulusal	1926 Yılından Beri	Devrekani Kaymakamlığı ve Belediyesi
15	Devrekani Çayırıcık Fetih Şöleni	10 Mayıs	Kastamonu / Devrekani	Ulusal	1989 Yılından Beri	Devrekani Belediyesi
16	Devrekani Tarım Kültür ve Sanat Festivali	27-29 Ağustos	Kastamonu / Devrekani	Ulusal	2002 den İtibaren Kutlanılıyor	Devrekani Belediyesi
17	Hanönü Panayırı	7 Ekim	Kastamonu / Hanönü	Ulusal	31 Yıldır	Hanönü Belediye Başkanlığı
18	Şeyh Şaban-ı Veliyi Anma Rahmet ve Bereket Günü	Mayıs Ayının İlk Cuma Günü	Kastamonu / Hanönü	Ulusal	11 Yıldır	Hanönü Belediyesi
19	Obruk Yeşil Tepe Yayla Şenlikleri	Ağustos Ayının İlk Haftası	Kastamonu / İhsangazi	Ulusal	1999 Yılından Beri	İhsangazi Belediyesi
20	9 Haziran Şeref ve Kahramanlık Günü	9 Haziran	Kastamonu / İnebolu	Ulusal	80 Yıldır	İnebolu Belediyesi
21	Şapka Kıyafet İnkılabı	25-27 Ağustos	Kastamonu / İnebolu	Ulusal	76 Yıldır	İnebolu Belediye Başkanlığı
22	Şapka Bayramı	25 Ağustos	Kastamonu / Küre	Ulusal	76 Yıldır	Küre Belediyesi
23	Doğa Turu ve Suğla Yayla Şenlikleri	4-6 Ağustos	Kastamonu / Pınarbaşı	Ulusal	3 Yıldır	Pınarbaşı Belediye Başkanlığı ve Kaymakamlığı
24	Uluslararası Taşköprü Kültür ve Sarımsak Festivali	6-9 Eylül	Kastamonu / Taşköprü	Uluslararası	15 Yıldır	Taşköprü Belediyesi
25	Geleneksel Ata Sporlu Yağlı Güreşleri ve Kültür Etkinlikleri	Ağustos Ayı İçi	Kastamonu / Tosya	Ulusal	1998 Yılından Beri	Tosya, Aşağı Kayı Köyü
26	30 Ağustos Zafer Haftası ve Sünnet Şöleni	23-30 Ağustos	Kastamonu / Tosya	Ulusal	1994 Yılından Beri	Tosya Belediyesi
27	Çaybaşı Köyü Kültür Dayanışma Yayla Şenliği	6 Haziran	Kastamonu / Tosya	Ulusal	2001 Yılından İtibaren	Tosya Çevre Köyleri

4.2.2 Kastamonu'da Turizm Talebini Yaratacak Doğal Yapı

Turizm talebini yaratabilecek unsurları Kastamonu için şöyle sıralamak mümkündür:

- İl'in tabii şartları,
- İl'in tarihi dokusu,
- İl'in önemli olayları vb.

Kastamonu'ya doğal bakımdan turistik önem kazandırabilecek diğer faktörler de arazi yapısı, bitki örtüsü ve su kaynaklarıdır. Bu açıdan bakıldığında ilin tam bir dinlenme merkezi olduğu görülmektedir. 135 km'lik sahil şeridi boyunca yeşil ile mavinin iç içe olduğu, kendiliğinden oluşmuş koyları ve orman içindeki piknik yerleriyle Kastamonu, görülmeye değer nitelikte bir yöredir.

Kastamonu ili, tarihi ve doğal yapısı ile turizm açısından dikkatleri üzerine çekmesi gereken bir yöre görünümündedir. Ancak, bugüne kadar ilin içine kapanık olması, ana geçiş yollarına ve turizmin odaklaştığı bölgelere uzak bulunması ve il insanının turizm konusunda yeterli bilgiye sahip olmayışı gibi nedenler, Kastamonu'yu turizm açısından bir kenarda beklemeye itmiştir.

Türkiye'de turizmin gelişim seyri gereği, Karadeniz Bölgesi her geçen gün daha da önem kazanırken, bu bölgenin bir ili olan Kastamonu'nun da bu gelişmeden olumlu etkilenmesini beklemek şüphesiz en doğal düşüncedir. Zira Kastamonu, alternatif turizm imkanları arayışlarına en uygun tabii ikramı sunabilecek niteliktedir. Düzenlenen etkinliklerin dışında (Çizelge 4.1) Kastamonu'da yayla ve mağara turizmi doğal turizm arzları olarak dikkat çeker;

Yayla Turizmi

- ARAÇ -Dereyayla Bölgesi (Munay, Fındıklı, Başköy, Sıra Gömü, İkiornaz; Kirazlı Yaylaları)
- DADAY -Oluklu Yayla Mevkii
- DADAY -Ballıdağ Mevkii -
- AZDAVAY-Suğla yaylası -
- KÜRE -Belören Mevkii -
- KÜRE -Ayrancı Mevkii -

- TOSYA -Kösen Çayırı Yaylası -
- TOSYA -Dipsizgöl Yaylası
- Botanik (Bitki İnceleme) Turizmi:
- Kastamonu -Toklutepe botanik bahçe düzenlemesi
- Ilgaz Dağı Milli Parkı
- Küre Dağları Milli Parkı (Azdavay-Cide-Pınarbaşı)
- ARAÇ -Dereyayla Bölgesi
- CİDE -İnebolu-Abana Bozkurt-Çatalzeytin sahilleri -
- KÜRE -Belören Yaylası
- KÜRE -Ayrancı Yaylası
- KÜRE -Masruf Mevkii, Orman içi KASTAMONU-Merkez-Kadıdağı Mevkii

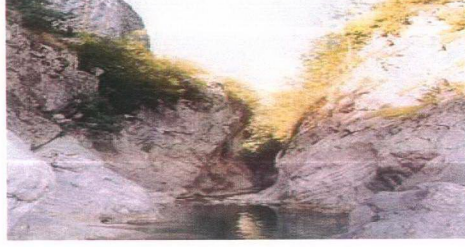
Şekil 4.1 Kastamonu Merkez Uzunyazi Yaylası

Mağara Turizmi

Şekil 4.2 Pınarbaşı Ilgar İni mağarası

Yöredeki mağaraların en büyüğü (ulaşılabilen yere kadar uzunluğu 858, derinliği 250 m) olan Ilgarini, Pınarbaşı'na 36 km. uzaklıktaki Yamanlar Köyünün kuzeyinde bulunan Sorkun Yaylasındadır. Araç ile ulaşılabilen Sorkun Yaylasından sonra dik ve kayalık bir orman içi patikadan 1,5 saat yürüyerek mağaraya ulaşılır. Sol koldan gidildiğinde, ağızdan 250 m. derinliğe kadar inilebilir. Bu nedenle, dünyanın en derin dördüncü mağarası olduğu söylenmektedir.

Şekil 4.3 Pınarbaşı Varla kanyonu

Kanyon, Pınarbaşı ilçe merkezinin 26 km kuzeyindeki Muratbaşı Köyünde Devrekani Çayı ile Kanlıçay'ın birleştiği yerde başlar. Cide yönüne (kuzeye) doğru yaklaşık 20 km devam eder.

Şekil 4.4 Pınarbaşı Ilıca şelalesi

Kastamonu-Çankırı arasında yer alan Ilgaz Dağları, Kuzey-doğu'dan Güney-batı'ya doğru uzanan ve temelini paleozonik dönem kayalarının oluşturduğu bir dağ sırasındır. Yapısında bulunan serpantinler, şistler ve volkanik kayalarla dikkat çeken Ilgaz Dağları, Orta Anadolu ile Kuzey Anadolu arasında bir köprü oluşturur. Ormanlık alanlarda karaca, geyik, tavşan, yaban domuzu, ayı, tilki gibi pek çok yaban hayvanı için de önemli bir yaşam oluşturur. Kayak sporunu sevenlerin yanı sıra Ilgaz Dağı, doğasıyla ziyaretçilerine dört mevsim ayrı güzellikler sunar.

Şekil 4.5 Ilgaz kayak merkezinin panoramik görüntüsü

Kastamonu'nun doğal yapısı, at sırtında geziler için uygundur. Kanyonlar, çaylar, dereler, ormanlar, mağaralar, düzlükler ve dağlar uygun ortamı sağlar. Gezilecek yerler dışında düzenlenen etkinlikler de turistler için ilgi çekici olurlar. Kastamonu'nun iklimi, doğa gezileri için çok uygundur. Doğa gezilerinde çok sıcak ve çok soğuk havalar zorluklar yaratır. Oysa Kastamonu, yıllık ortalama 9.7 C°'lik sıcaklıkla doğa gezileri açısından uygun ortama sahiptir.

Doğa-atlı spor turizm tesisleri, çevrelerinde gezilebilecek ve görülmeye değer yerlere ihtiyaç duyarlar. Bunlar da Kastamonu'nun her yerinde mevcuttur. Doğal yapı çok engebeli veya girilemez özelliklerde olmamalıdır. Kastamonu'nun düzlükleri, yaylaları, gezip görülmeye değer kanyonları, gölleri, mağaraları ve ormanları doğa gezileri için uygun bir doğal yapı oluşturur.

4.2.3 Kastamonu'da Doğa Atlı Spor Turizmine Yönelik Potansiyel

Kastamonu, doğa-atlı spor turizmine uygun fiziksel özelliklere sahip olmasının yanında yöre halkının yaşam biçimleri de bu tür bir alternatif turizmin bölgede yapılabilirliğini sağlar. Atlarla iç içe yaşamaya alışmış Kastamonu insanı, evlerini yaparken ahır bölümünü de ihmal etmemiş, tüm işlerini atlarla görmüştür. Turizm amacıyla olmasa da yerleşim merkezlerinde dahi atları ulaşım aracı olarak kullanan insanlar sık sık görülür. Kırsal alanlarda uzun yolculuklar veya geçilmesi zor doğal oluşumlar atlar sayesinde kolaylaşır. Kastamonu'nun doğal yapısı, at sırtında doğa gezileri yapmak için oldukça elverişlidir.

Bölgede yaşayan insanların doğa atlı spor turizmine yaklaşımını ve ne düşündüklerinin belirlenmesi amacıyla anket çalışmaları yapılmıştır. Sonuçta insanların böyle bir turizm alternatifine sıcak baktığı ve uygulanmasının gerekliliğini düşündüğü ortaya çıkmıştır. (Ek1)

4.2.3.1 Atçılık, At Yetiştirme ve Binicilik Açısından Potansiyel

Kastamonu, at potansiyeli ve binicilik tesisleri açısından dikkat çekmektedir. Atlarla geziler düzenleyen tesislerin yanı sıra ulaşım ve taşıma için atları kullanan evler de mevcuttur. Kastamonu'nun geleneksel konut mimarisinde ahırın önemi büyüktür. Ahır, evlerin alt kısmında veya bitişiğinde konuşlandırılır. Böylece ahırın ısısından yararlanılır, atların ve at bölümlerinin kontrolü yapılabilir. Bu evlerin alternatif turizme uygun bir yaklaşımda kullanılabileceği, 5. bölümde örnekler üzerinde durularak ele alınmıştır.

Her yıl düzenli olarak Kastamonu'nun güneyindeki "Uzunyazı Mevkii'nde at yarışları düzenlenir. Kastamonu Binicilik ve İhtisas Spor Kulübü tarafından her yıl "Atatürk'ün Kastamonu'ya Gelişleri, Şapka ve Kıyafet İnkılabı'nın yıldönümü" nedeniyle geleneksel hale getirilen "Atatürk Kupası At Yarışları" düzenlenir.

Kastamonu'da at üretimi yapılan bir tesis bulunmamaktadır. Buna rağmen ahır olan evler, konaklar, işletmeler, binicilik ve turizm tesisleri sayesinde at üretimi kendi başına sağlanabilmektedir. Ancak sürdürülebilir bir turizm kalkınması için özellikle üretimin yapıldığı tesisler gereklidir.

4.2.3.2 Mevcut Tesisler ve Geleneksel Mimarinin Turizm Amaçlı Kullanım Potansiyeli

Kastamonu'da doğa-atlı spor turizmine yönelik çok sınırlı sayıda tesis vardır. Bunlardan en profesyonelce çalışanı Daday ilçesindeki Çömlekçiler Köyündeki tesislerdir. Diğer tesisler, ailelerin çabalarıyla atlarla geziler düzenleyen ve işletilen aile işletmeleridir. Bunların da potansiyellerinin genişletilmesi ve turizme kazandırılmasıyla konumuz olan alternatif turizm faaliyetleri hızla gelişecektir. Dünya'daki aile işletmelerinin ve çiftlik evlerinin turizme kazandırılmasında bahsedildiği gibi, dönüşüm yapılacak bina veya bina gruplarında yöre mimarisinin kullanılması gerekir. Yöre yaşamının turiste yaşatılması için yöre kültürünün sunulması çok önemli bir özelliktir. Yurt dışındaki örneklerden de anlaşıldığı gibi, turizme hizmet edecek olan tesisin kolay işletilmesi için bazı fonksiyon ve binaların ek olarak inşa

edilmesi ve kullanılması gerekir. Mevcut fonksiyonların da doğa-atlı spor turizm anlayışına uygun bir şekilde düzenlenmesi ve işletilmesi için ihtiyaca göre, alan ve fonksiyonların yeterliliğinin ölçülmesi gerekmektedir. Bu konuya 5.1. bölümünde değinilecektir.

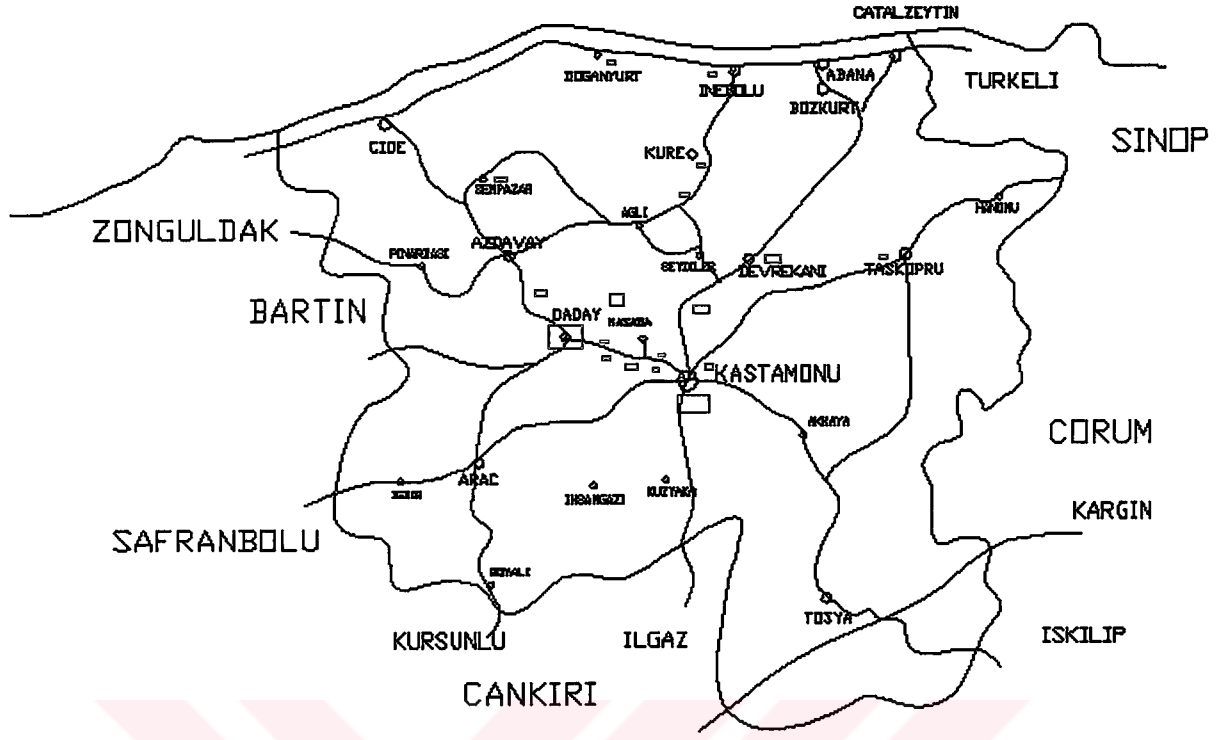
Araştırılan örneklerden de anlaşıldığı gibi Kastamonu'da, özellikle şehir merkezi dışındaki yerleşim yerlerinde ve bunların yakınındaki binalar ve işletmelerin mimari anlayışları, geleneksel mimariye ters düşmeyecek şekildedir. Geleneksel malzemeler kullanılarak yapılan binaların fonksiyonları da bundan etkilenmektedir. Yöre yaşamı ve kültürel değerlerine sıkı sıkıya bağlı olan yöre insanı, ileriki bölümlerde değinileceği üzere, yapılan araştırmalarda ulaşıldığı, yerinde gözlemlerde anlaşıldığı ve anket çalışmalarında da sonuç olarak çıktığı gibi, bir turizm alternatifi olarak doğa-atlı spor turizmüne ve bunların getireceği sonuçlara hazır ve isteklidir.

Geleneklerinin yaşatılması, bunların yerli ve yabancı turiste tanıtılmasının, yörelerine yararlar getireceğinin farkında olan Kastamonu insanı, mevcut tesislerin yanı sıra, dönüşüm sayesinde elde edilecek ve yeni yapılacak tesislerde ise geleneksel mimarinin kullanılmasını tercih etmektedirler. (Ek1)

Kastamonu'nun kuzey bölgeleri binicilik ve atlarla ilgili tesisler açısından çok zengindir. Bu yüzden, doğa-atlı spor turizm tesisinin bu bölgelerde yapılması uygun olacaktır.

Kastamonu, kuzey-güney yönünde ilerleyen "Karaçomak Çayı" boyunca lineer bir gelişme göstermiştir. Rüzgar yönü de dikkate alındığında doğal biçimlenişi itibarıyla rüzgar, doğal bir vantilatör etkisi göstererek Kastamonu'nun havasının temiz kalmasını sağlar. Kastamonu'nun havası atlar için çok uygun ve bol oksijenlidir. İldeki doğa-atlı spor tesislerinin ve bu turizm alternatifine potansiyel oluşturan çiftlik evlerinin, köylerin ve aile işletmelerinin analizi, 5. bölümde ele alınacaktır.

KARADENİZ

Şekil 4.6 Kastamonu'daki doğa atlı spor turizm tesisleri ve buna potansiyel teşkil eden çiftlik evlerinin yoğunlaştığı bölgeler.

5. ÖRNEK ALAN OLARAK SEÇİLEN KASTAMONU'DA UYGULANABİLECEK DOĞA-ATLI SPOR TURİZM TESİSLERİ İLE İLGİLİ ÖNERİLER

Kastamonu'da doğa-atlı spor turizmine hizmet etmesi için dönüştürülebilecek köyler mevcuttur. Ayrıca turizme dönüşüm için potansiyele sahip aile işletmeleri ve çiftlik evleri vardır. Bu dönüşümlerin özelliklerinin yanında yeni baştan tasarlanacak bir doğa-atlı spor turizm tesisinin yapımında dikkat edilecek konulara dikkat çekmek yararlı olacaktır.

5.1 Köy Dönüşümleri

Kastamonu, geçiminin büyük bölümünü hayvancılık ve tarımdan karşılayan bir ildir. Bu yüzden köy yaşamı önem kazanmaktadır. Atıl durumda veya harap olmuş, kullanımında zorluklar çekilen, yeterli yatırımların yapılmadığı veya yeterli hizmetin gelmediği köy alanlarının alternatif turizm sayesinde geliştirilebilmesi mümkündür. Köyler, yöre insanının yaşam biçimlerinde zaten var olan atlar ve yaşadıkları binaların içinde bulundukları ahırları ve depo alanlarının yeniden ele alınışı ile at sırtında doğa gezileri düzenleyen bir turizm merkezi haline gelebilir. Buna örnek olarak bölüm 3.1. de incelenmiş olan Peru'daki bir köyün doğa-atlı spor turizmine hizmet edecek şekilde yeniden düzenlenmesi verilebilir. Böyle bir düzenleme sonucunda, turistler köydeki işlerin bir kısmını üstlenerek yöresel yaşama adapte olabilir ve atlarla çevredeki kültürü, tarihi ve doğayı gezerek kendisini bulunduğu yöreye ait hissedebilir.

Kullanımı aksamış olan ve artık gelişemeyen köy alanları, doğa-atlı spor turizmi sayesinde gelişebilir. Kırsal turizm anlayışında değinildiği gibi ucuz ve temiz turizm işletim sunabilmesi hem yatırımcıyı hem de turisti cezbeder.

Doğal güzelliklerin tam ortasında bulunan köyler, at sırtında doğa gezileri düzenleme hizmeti veren doğa-atlı spor turizmi için gözden kaçmayacak derecede potansiyele sahiptir.

Böyle bir alternatif turizme hizmet etmesi için dönüştürülecek bir köy alanının, atların rahatça yürüyebileceği bir doğada olması ve böyle uygun bir doğaya yakın olması gerekmektedir.

Bu düşüncelere uygun bir örnek olarak Kastamonu'nun Küre ilçesindeki Belören köyü verilebilir. Bu köy, Kastamonu'nun merkez ilçesinden, kuzeyinde bulunan Küre ilçesine giderken yol üzerinde ve Küre ilçesinin merkezine 8 km uzaklıkta olan bir köydür. Dağlık bir

alandaki bulunan köy, 25 haneden oluşmaktadır. Ancak 1970'li yıllardan başlayarak Ankara, Bursa, İstanbul gibi illere göç vermiştir. Şu anda sadece 5 hanede sürekli yaşayan sakinleri vardır. Diğer hane sahipleri ise bütün bir yıl içinde birkaç defa uğramaktadırlar. Bu bölgenin turizme potansiyel oluşturduğunu düşünen Küre belediyesi ve Kastamonu valiliği, çevre bakımını üstlenmiş ve bungalov tarzı evler yaparak gelen ziyaretçileri ağırlamaya ve atlarla doğa gezileri yapmaya başlamıştır. Köyde telefon, içme suyu, elektrik problemi yaşanmamaktadır. Köy evlerinin hepsinde alt kat ahır üst kat evdir. Çevre özellikleri ve evlerin fiziksel özellikleri dikkate alındığında doğa-atlı spor turizmi, bu köyü atıl ve kullanılmayan bir yerleşim bölgesi olmaktan çıkaracaktır. Ayrıca turizm sayesinde ekonomik canlılık ve istihdam sağlanabilecektir.

Buna benzer örneklerin çok olduğu Kastamonu ve çevresindeki köyleri, elde edilen veriler ve tasarım kriterleri ışığında, dönüşümler, yeniden düzenlemeler ve ek fonksiyonlarla alternatif turizme kazandırmak mümkün gözükmektedir.

Kastamonu'da, doğa-atlı spor turizmine hizmet edebilecek aile işletmeleri de mevcuttur. Bu işletmeler, küçük ve büyük ölçekli tarım işletmeleridir ve atlardan da faydalanmaktadırlar. Ayrıca, turizme kazandırılması için yapılacak dönüşüm çalışmalarında da kolaylıklar sağlayacak yapısal ve fonksiyonel özelliklere sahiptir.

5.2 Aile İşletmeleri

Kastamonu'da, çok sayıda evde bulunan ahırlar ve konaklama yerleri, aileler tarafından işletilmektedir. Halihazırda bazı evler aile işletmeleri olarak hizmet vermektedir. Fakat turizm dönüşümüne potansiyeli olan evler de turizme hizmet edecek şekilde yeniden düzenlenebilir. Doğaya yakın yerlerde bulunan, aileler tarafından mimari ve fonksiyonel dönüşümlerle doğayı gezme amaçlı olarak turizme kazandırılabilir bu işletmeler, çeşitli düzenlerde karşımıza çıkmaktadır. Avlulu, fonksiyonların birbirine bitişik veya yan yana olduğu düzenlemeler, doğa atlı spor turizm modeline uyarlanabilir. Araştırılan örneklerde de değinildiği gibi, fonksiyonların birbirinden uzak olması olumlu bir özellik değildir. Atların ve atlarla ilgili servis birimlerinin kontrolü ve servisi kısa zaman içinde ve çok emek harcanmadan yapılması gerekir.

Bu evlerdeki geleneksel tasarım anlayışı, atlarla ilgili bölümler, çok odalı konut özellikleri, atlarla doğa gezisi düzenlenen bir turizm binasına dönüştürülebilmesine olanak vermektedir.

Aile işletmeleri, yapıları, fonksiyonları ve amaçları bakımından at sırtında gezi düzenleyebilecek potansiyele sahip tesislerdir. İşleyiş sistemi hakkında biraz bilgi edinmek, aile işletmelerinin daha yakından tanınmasını kolaylaştıracaktır.

Aile işletmelerinin karakteristik özelliklerinden birisi, özellikle küçük olanlarda, tarla veya çiftçi evindeki işlerin genellikle aile üyeleri tarafından görülmesidir. Ancak, orta veya büyük ölçeklerdeki işletmelerde bir veya iki işçiden yararlanılabilir. Hasat zamanı, geçici bir süre için daha fazla işçi kullanılabilir. Aile işletmelerinin tipik bir başka özelliği ise, köy aile kadınına çok görev düşmesidir. Tarladaki ağır işlerden, evinde çocuk bakımı, yemek hazırlama gibi işlerin dışında kalan, hayvanların bakımı ve beslenmesi, ahırların temizlenmesi, ineklerin sağılması, tavuk ve diğer kümes hayvanlarının beslenmesi gibi daha birçok işler köy kadını tarafından görülür. Ancak, orta ve büyük ölçekteki işletmelerde ahır ve diğer bir kısım ağır işleri bir yardımcıya devretmek, kendini işlerine veya diğer daha hafif işlere verebilmesini sağlamaktadır.

Ekonomik ve sosyal alanda köy kadınına böyle büyük ve ağır sorumluluklar yükleyen bu durum, aile işletmelerine ait yapıların plan kompozisyonunun düzenlenmesinde önemli bir faktördür. Aile işletmeleri yapılarında en çok dikkat edilen nokta, çeşitli üniteler arasındaki mesafelerin en aza indirilmiş olmasıdır. Köy kadınının her gün birkaç kere kat etmeye mecbur olduğu yolları kısaltmak suretiyle hem işlerin hafifletilmesi hem de gereksiz zaman kaybının ortadan kalkmasıyla üretimin artırılması sağlanır. Bu özellik, yurt içi ve yurt dışındaki doğa-atlı spor turizmine hizmet eden veya buna potansiyeli olan tesislerin irdelenmesi sırasında da bahsedildiği üzere işletim ve ulaşımın azalması sayesinde işlerin kolaylaşması sonucunu doğurur ve çok önemli bir tasarım kriteridir.

Tarlardan nakledilen hububat, ot, saman, sebze ve meyveler, ambar, silo ve depolarda saklanır. Buralardan ahırlara ve hayvan birimlerine bir iş akışı söz konusudur. Günde iki üç defa hayvan bölümlerine yem dağıtılır. Günde iki defa hayvanların altındaki samanlar değiştirilir, ahırlarda temizlik yapılır, gübreler taşınır ve hayvanlar beslenir. Bu yüzden fonksiyon bakımından ahır, eve çok sıkı bağlıdır.

Köylüler, ekmeklerini genelde kendileri imal ettiğinden fırına çok önem verilir. İklim şartlarına göre evin içinde veya dışında düzenlenir.

Ahırların içinde yemlik, yemlik yolları, gübre ve servis geçitleri ve dışarıdan ayrı kapıları vardır. Yemlerin yem merkezinden veya samanlıktan direkt olarak samanları yem geçidine sevk etmek için gereken tedbirlerin alınması, hayvanların güneşli tarafa yerleştirilmesi ve arkalarından yüksek pencerelerle doğrudan aydınlatılması ve havalandırılması gerekir. Ahırdan direkt olarak bir hayvan gezinti mekanına çıkılması mecburidir.

Yem hazırlama mutfağı, yemlerin karıştırıldığı ve hazırlandığı yerdir. Aynı zamanda çamaşır yıkamak, odun ve kömür parçalamak gibi işler de burada yapılır. Yem mutfağının ev mutfağıyla ahır arasında bulunması, hem kullanım hem de ahırdan gelen kokuların kesilmesi bakımından faydalıdır. Samanlık ve otluk, aile işletmelerinin önemli bir mekanıdır. Yangına karşı korunması ve ahırın yakınına veya bitişiğine konumlanması kolaylıklar sağlar.

Çiftlik evlerinde çeşitli plan tipleri kullanılmaktadır. Genel olarak üç ana fonksiyonu ev, ahır ve depo olarak adlandırırız ;

Ev, ahır ve depo bir çatı altında,

Ev, ahır ve depo birbirine çeşitli şekillerde bitişik,

Ev, ahır ve depo uzak, ahır ve hangar bitişik

Evin ahıra bitişik ya da aynı çatı altında olduğu durumlarda en önemli dezavantaj, koku ve hijyenin sağlanmasındaki güçlülüdür. Koku ve sağlık çekingeleri nedeniyle evler, ahır ve depodan ayrı da düzenlenmektedir. Üç fonksiyonun bir arada olduğu çözümlene, ev halkının veya tüzime açıldığında işletenlerin ahır veya depoya rahat müdahale etmesini ve kontrol altında tutmasını sağlar.

Ahır ve deponun yakın olması gerekmektedir. Depo, tahulların harmanlandığı makineler, depolar ve samanlığı ihtiva eder.

Anadolu'da sıkça kullanılan bir yerleşim modeli de, bir avlu etrafına yerleşmiş fonksiyonlar birlikteliğidir. Bu modelde ev kısmı, ahır ve depo kısımlarından samanlık gibi ara hacimlerle tecrit edilir.

Ev, ahır ve deponun bir arada olduğu zaman servis kolaydır. Aynı zamanda inşaat maliyetinde tasarruf sağlanır. En büyük faydası, evle işletmenin üretime hizmet eden kısımları arasındaki yolların kısılması ve bundan dolayı işlerin görülmesinde kolaylıklar sağlanmasıdır. Ancak,

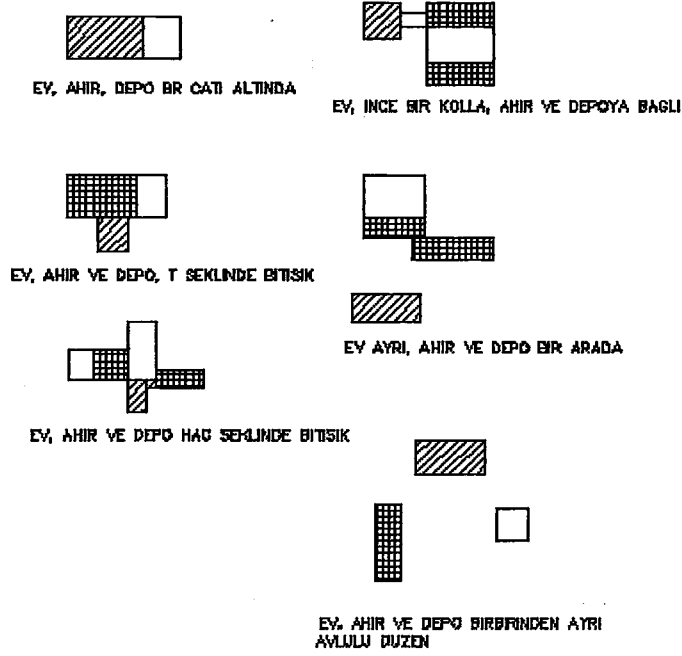
çok çeşitli fonksiyonlara hizmet eden bina kısımlarının tek çatı altında toplanması konstrüksiyon bakımından zorluklar yarattığı gibi, planların düzenlenmesinde bazı zorluklar çıkartmaktadır.

Evin ahır ve depo bölümlerinden ayrı, ahır ve deponun bitişik olduğu düzen, sağlık nedenlerinden ötürü rağbet görür. Evin ayrı düzenlenmesi nedeniyle planlamasında serbest hareket etmek ve konstrüksiyon bakımından kolaylıklar elde etmek mümkündür. Ama, evin diğer kısımlardan uzak olması yolların uzamasına ve inşaat maliyetlerinin artmasına neden olur. Ayrıca, evin serbest olarak yerleştirilebilmesi, işletmenin diğer binalarını kontrol etmek bakımından avlunun en uygun yerine yerleştirilmesine imkan verir.

Ev, ahır ve depo kısımlarının birbirinden tamamen ayrı olduğu tip ise genelde büyük ölçekteki işletmelerde kullanılır. Bu durumda alanların artmasıyla depoda daha büyük ziraat makinelerinin çalışabilmesine olanak sağlanır. Bu durumda ahırın yanında sırf yem merkezi olması için bir binaya daha ihtiyaç duyulmaktadır.

Aile işletmelerindeki plan tipleri incelenecek olursa, doğa-atlı spor turizmine hizmet edebilecek özellikleri görülebilir. İçerdikleri fonksiyonlar, hayvanlarla insanların bir arada yaşayabilecekleri ortamı sağlamaktadır. Oda sayısının fazlalığı, müşteriler için yeterli konaklama imkanı verebilir. Ayrıca planlama anlayışından yola çıkarak, eklenebilecek yeni fonksiyonlara açık oldukları da görülebilir. Tabii, bu düzenlemeler, işletmenin plan şemasındaki ve işleyişindeki ana kriterlere ters düşmemeli, şema ve fonksiyonların işleyişini bozmamalıdır (Bakırcı, 1992).

Çiftlik evi şemalarında turizme açılmaya en müsait olan şema, insanların kokudan etkilenmeyecekleri, evin ahırdan uzakta veya bir ara mekanla tecrit edilmiş olduğu seçenektir. Fonksiyonların organizasyonu ve plan şeması bakımından tipik bir anadolu evi olan Kastamonu'daki Toprakçılar Konağı iyi bir örnek teşkil eder. (Ek2) Ev, ahır ve depo birimlerinin birbiriyle farklı şekillerde birliktelik sağladığı örnekler aşağıdaki şekillerde gösterilebilir. Grid taramalar ahırları, çapraz taramalar konaklama birimlerini göstermektedir.

Şekil 5.1 Birbirine farklı biçimlerde takılmış fonksiyonlar ve aralarındaki ilişki bakımından düzenleniş biçimleri.

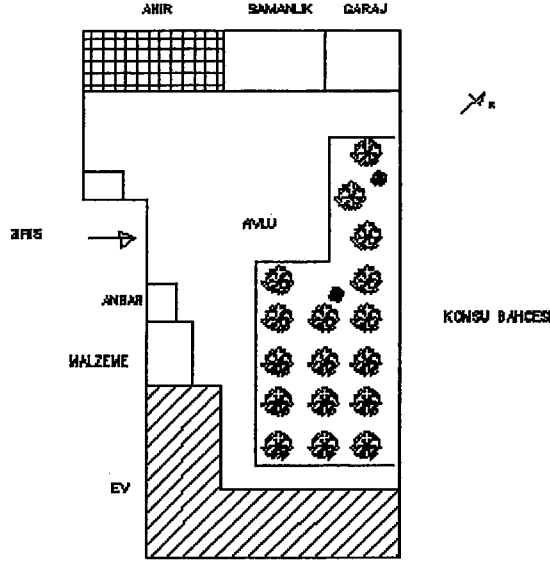
Köy işletmelerinin mimari olarak turizme dönüşüme uygun oldukları bazı şematik çizimlerle ve analizlerle görülebilir. Örneklerin açıklamalarından hemen sonra çizimleri mevcuttur.

Ör. 1 :Bu aile işletmesi örneğinde, geleneksel Türk evlerinde görülen avlulu bir yerleşim görülmektedir. Yaşama kısmına avludan ulaşmak mümkündür. Geniş avlunun bir ucunda ahır ve samanlık bölümleri bulunurken diğer ucunda ise yaşama kısımları vardır. Bina, uzun bir dikdörtgen şeklinde planlanmıştır. Merkezi bir noktadan avluya girilirken sağ tarafta yaşama, sol tarafta ahır kısımları bulunur. Bu, koku sorununun çözülmesini ve atlarla insanların iç içe olmamasını sağlar.

Avlunun girişten sonra sağ tarafında kalan güney bölümünden çıkılan bir arka bahçe mevcuttur. Bu bahçeye oda ve mutfak kısımlarından ulaşılır. Bahçeye depo ve avlu bölümlerinden direkt bir ulaşım söz konusu değildir.

Turizme hizmet etmesi için dönüşüm uygulamasında bu tür bir plan biçimlenmesi, konukların atlarla aynı açık mekanı kullanmalarını, aynı zamanda konaklama bölümlerinin ahır mekanlarından uzakta olmasını sağlayacaktır.

Geniş avluda iç kısımlarda eklenebilecek fonksiyonlarla hizmet imkanı çoğalabilecektir. Ahırların rüzgar alarak etkilenmesi problemi bu aile işletmesinde mevcut değildir. Avluyu çevreleyen duvarlar rüzgarı kesmektedir. Ayrıca bu duvarlar mahremiyet de sağlamaktadır.

ÖRNEK ÇİFTLİK EVİ

Şekil 5.2 Avlulu örnek çiftlik evi şeması.

Ör. 2: Bu aile işletmesi örneğinde ise, iki tane avlu kullanılmıştır. Dış mekandan binaya giriş, iki avludan da sağlanmaktadır. Arka avlu daha büyüktür. Arka avluyu çevreleyen fonksiyonlar, ahır ve samanlık bölümleri, ön avluyu çevreleyen fonksiyonlar ise, yaşama bölümleri, odunluk, mutfak ve samanlık bölümleridir. Arka avluda da mutfak birimi mevcutken ön avludan arka avluya bir koridor dışında hayat bölümünden de ulaşmak mümkündür.

Yaşama bölümleriyle ahır bölümleri hem avlu hem de sırtını dönecek biçimde tasarlanmış hayat bölümüyle sağlanmıştır. Hem arka avludan hem de ön avludan dış mekana açılım sağlayan kapılar hem insan hem de atlar için düşünülmüştür.

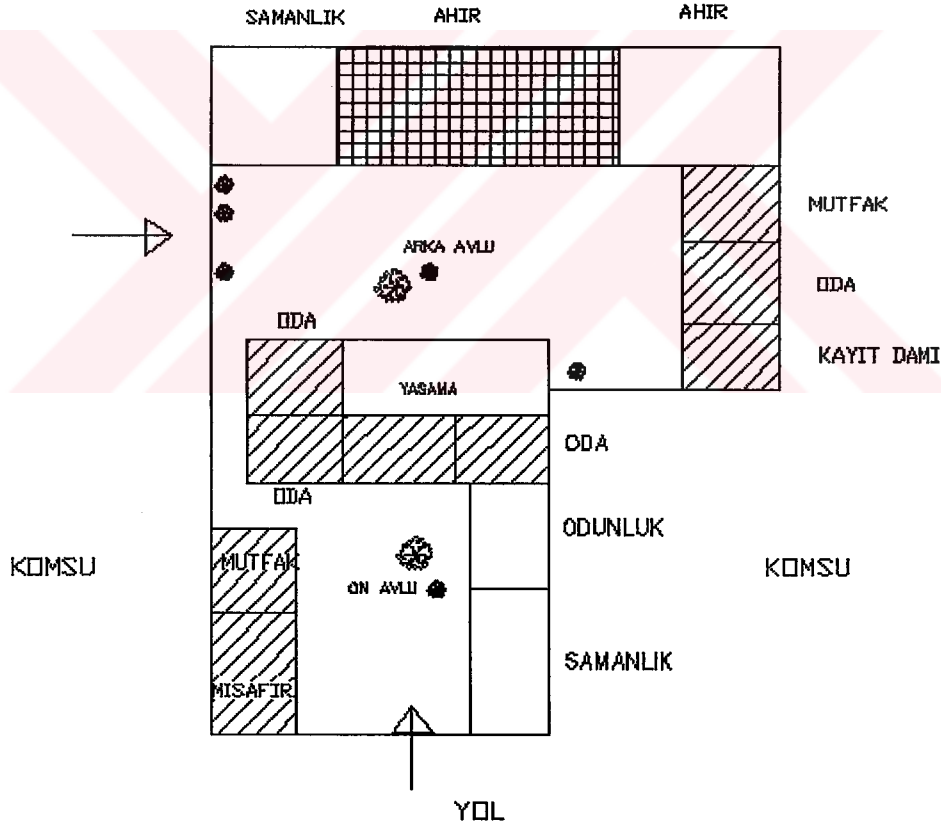
Yaşama bölümü, binanın merkezindedir. Hem arka avluya hem de ön avluya hakim bir konumda bulunan bu bölüm, aynı zamanda birbirlerine ulaşımı sağlayan kapılara da sahiptir. Sol yanından geçen koridordan atların geçişi sağlanır. Bu düzenleme, arka avluya geçişin sadece bina içinden olması gerektiği için yapılmıştır.

Arka avlunun çevresinde bulunan fonksiyonlardan mutfak ve oda, bakıcı için düzenlenmiştir.

Ön avluya bakan, misafir için ayrılmış bir oda bulunmaktadır. Burada bulunan mutfakla ilişkisi güçlüdür. Ön avluda bulunan odun ve saman depoları, bu kısmı atların da kullandığını ortaya koyar ve yaşama birimlerine yakın olması, bakım ve kontrol işlemlerinin kolay olmasını sağlar. Üst kata ulaşım, yaşama birimlerinin bulunduğu merkez kısımdan sağlanır.

Bu tür bir planlama anlayışına sahip aile işletmelerinin, turizme hizmet etmesi için yapılacak dönüşüm uygulamasında sağlayacağı birçok avantaj olacaktır. At ve insan bölümlerinin avlunun değişik kısımlarında bulunması sayesinde ayrılmasının yanısıra farklı avlulara bakan düzenleme ile farklı ve sürpriz mekanlar elde edilmiş ve kullanım kolaylığı sağlanmıştır.

Yaşama bölümünün üst katında yer alan odalar da konaklama birimlerinin sayısını artırmıştır.

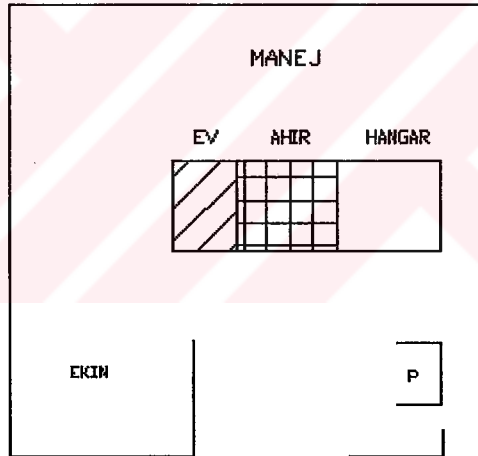

Şekil 5.3 Avlulu örnek çiftlik evi şeması.

Ör. 3: Bu aile işletmesi örneğinde ise, arabalık hariç, işletme elemanları bir tek çatı altında toplanmışlardır. Basit, ucuz ve inşası kolay bir plan düzenlemesi elde edilmiştir. Ev ve ahır kapıları ayrı olmakla birlikte ev rüzgarlığından ahıra geçilmektedir. Bu rüzgarlık aynı zamanda ev ve ahır arasında koku tecrit görevi yapmaktadır.

İşletme avlusu, giriş çıkışların kolay olabilmesi için köy yolu tarafında ve arabalara ayrı bir kapı tahsis edilerek düzenlenmiştir. Avlunun yan tarafında ekin mekanı bulunmaktadır. Manej ise arka taraftadır.

Binaların yapı malzemesi, yörede kolayca bulunabilecek tuğla ve taş gibi malzemelerdir. Araba park binası tahta baraka şeklinde yapılmıştır.

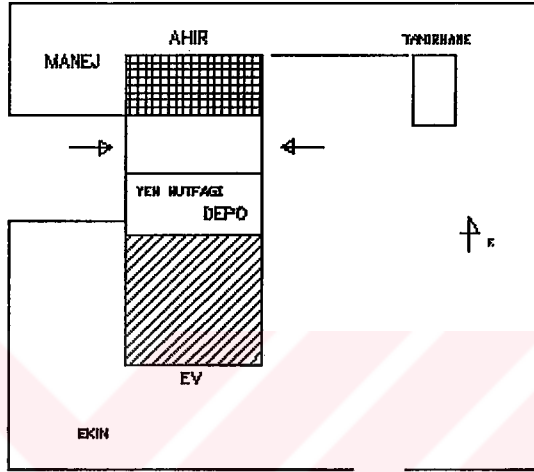

Şekil 5.4 Ev, ahır ve deponun aynı çatı altında olduğu bir örnek.

Ör. 4: Bu aile işletmesi örneğinde ise, işletmeye ait bütün elemanlar, sundurma ve tamirhane hariç, bir tek kütle ve bir çatı altında toplanmışlardır. Konaklama kısmının zemin katında yemek ve yatak odaları vardır. Üst katta yaşlılar için ayrı ve müstakil bir daire vardır. Yem mutfuğı, bir taraftan evden hol ile, diğer taraftan da başka bir kapıdan ve en kısa yoldan ahırla

ilişkilendirilmiştir. Evle ahır arasında kokuların geçmesine tamamen mani olabilecek, üzeri örtülü, avluya bakan tarafı açık bir sundurma mekanı vardır.

İşletme avlusu, kuzey rüzgarına karşı kapalı, güney ve doğu tarafları açık olup her türlü aracın girebileceği büyüklüktedir. Ana bina, batıdaki köy yolundan geri çekilerek ekin için ve atların gezebilecekleri mekanlar kazanılmıştır.

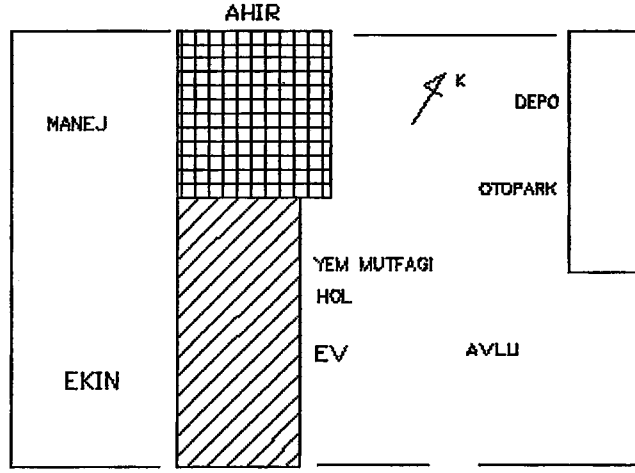

Şekil 5.5 Ev ve ahır arasında deponun bulunduğu bir örnek. Ev, ahır ve depo aynı çatı altında.

Ör. 5: Bu aile işletmesinde, konaklama, ahır ve depo kısımları bir aradadır. Otopark ve aletler sundurması hariç, tek çatı altında bir düzenleme vardır. Köyün esas yolu üzerinde yerleştirilen eve ve diğer ünitelere oldukça geniş tutulmuş bir avludan girilmektedir. Hol ile ahır arasında tecrit görevi gören yem mutfağı bulunmaktadır.

Otopark ve sundurma, binadan ayrı ve avlu oluşturmaya yardımcı olacak şekilde uzağa yerleştirilmişlerdir.

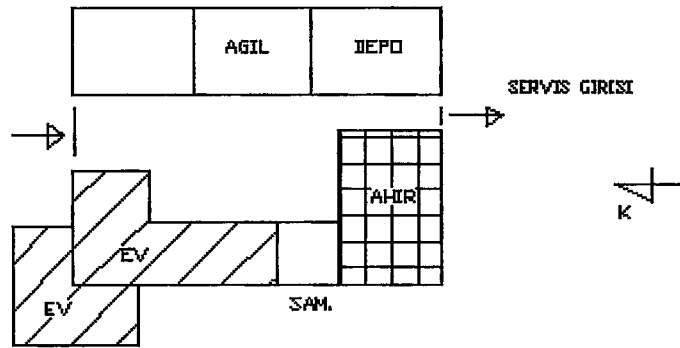
Ana binanın batı tarafında atların gezinti alanları ve ekin için alanlar bırakılmıştır. Meyve bahçesi, hakim rüzgarlara karşı bir siper olması için arazinin kuzey tarafındadır.

Şekil 5.6 Çiftlik evi örneği. Ev ve ahır bitişik, depo ayrı.

Ör. 6: Bu aile işletmesinin binaları, işletme avlusunun etrafında dört tarafı kapalı olarak yerleştirilmiştir. Konaklama ve konaklamayla ilgili diğer yardımcı hacimler bir çatı altında, ahır ve köylünün üretim faaliyetlerine hizmet edenler tamamen ayrı kütleler halinde düzenlenmişlerdir.

Avluya, köy yolundan ve aynı zamanda, servis yolundan da girilir. Konaklama kısmına ana yoldan girildiği gibi, aynı zamanda avludan da girilir. Ahıra yalnız işletme avlusundan girilir. Hakim rüzgar yönü düşünülerek yönlendirme yapılmıştır. Ev kısmında oturma odası, avluya ve bütün girişlere hakim olan bir yerde düzenlenerek planın en önemli kısmı olmuştur.

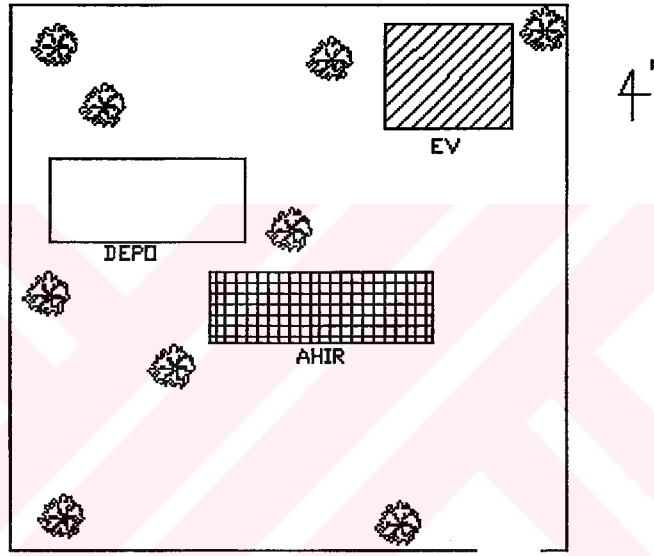

Şekil 5.7 Karadeniz bölgesi çiftlik evi örneği. Avlulu yerleşim.

İşletim açısından uygun bir yerleşimdir. Ahır ve depo sıkı ilişkidir. Ev de kontrol edebilecek bir konumda ve mesafededir. Çalışmak için kat etmek gereken yol çok uzun değildir.

Doğa-atlı spor turizmüne uyarlanması durumunda iki katlı konaklama binası ve yeterli ahır ve depo kısımlarıyla, yeterli açık alanıyla uygun bir tesis ortaya çıkabilecek bir işletmedir.

Ahırın hakim rüzgar yönüne bakmıyor olması olumludur.

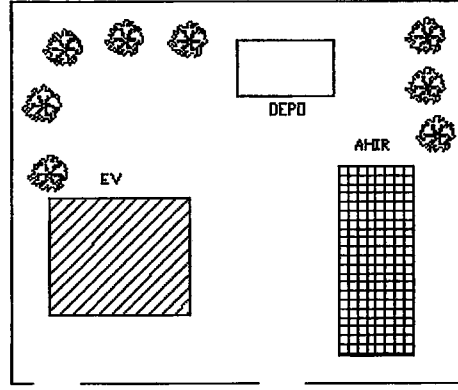

Şekil 5.9 Kastamonu Daday'da bir aile işletmesi örneği. Ev, ahır ve depo ayrı.

Ör. 9 : Bu aile işletmesi örneğinde, köy yoluna yakın bir yerleşme söz konusudur. Arazinin batı kısmında konuşlanmış olan ev kısmı, ahır ve depo birimlerinden ayrıdır. İşletim bakımından uygun ve kolaylıklar sağlayan yakın yerleşim söz konusudur.

Etrafı yüksek çitlerle çevrilidir. Bu özelliği sayesinde turizm işletmesi olarak kullanıldığında tesisin mahremiyet özelliğini sağlayabilecektir.

Üç katlı konaklama yapısı, yeterli oda sayısını barındırmaktadır. Doğanın içinde olan bu işletme, doğa gezileri için çok uygun özelliklere sahiptir.

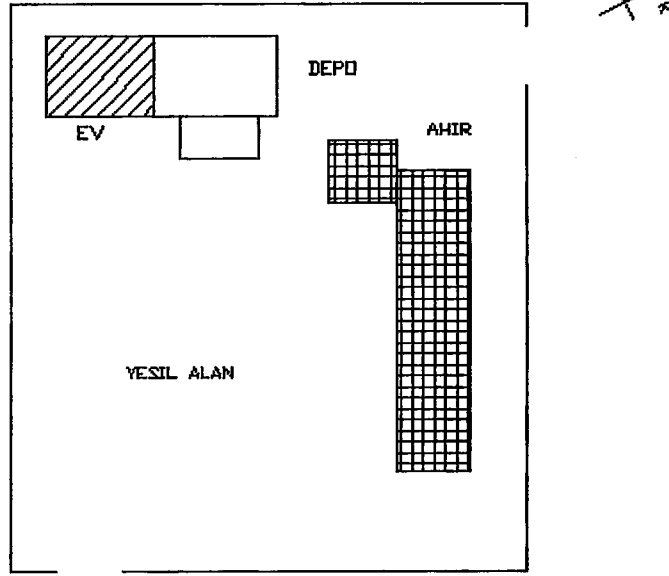

Şekil 5.10 Kastamonu Daday'da bir aile işletmesi örneği. Ev, ahır ve depo ayrı.

Ör. 10: Bu aile işletmesinde, ev ve depo birimleri bitişik, ahır bunlara dik bir açı yapacak ve bir avluyu tanımlayacak biçimde ayrı düzenlenmiştir. Avluda atların gezebileceği alanlar dışında ekin, odun gibi mahsullerin de konabileceği yerler mevcuttur.

Doğayla iç içe olan bu aile işletmesi, at sırtında gezi düzenlenecek bir turizm yapısına dönüştürülmeye uygundur. Yeterli büyüklükteki ahırın yanında gelişmeye müsait ve ek fonksiyon inşasına izin verecek alanı, farklı alternatiflere uygun bir tesis ortaya çıkmasını sağlayabilir.

Tek katlı bu işletme, çevresindeki binalarla veya doğa elemanlarıyla yarışmayacak biçimdedir. Ancak bina etrafının ağaçlandırılmış olmasının yanında çevresinde ağaçlık eksikliğinden ötürü yalnız bir yapı görünümündedir. Doğal güzelliklere yakın bir konumda olması, rahatlıkla buralara ulaşmayı sağlayacaktır.

Şekil 5.11 Kastamonu Daday'da bir aile işletmesi örneği. Ev ve depo bitişik, ahır ayrı.

Bu örneklerden de anlaşılacağı gibi çiftlik evlerinin en çok tercih edilen plan şeması, bir avlu etrafında oluşan plan şemasıdır. Bu, turizme açılma konusunda en uygun şemadır. Ayrıca, turistlerin kendilerini çiftlikte ve geleneksel bir bölgede hissetmesi, avludaki yaşamın dış etkenler tarafından görülmemesi, ayrıca aidiyet ve benimseme duygularına uygundur (Sakaoğlu, 1978; Altınar ve Budak, 1997; Oran, 1961).

Sadece konaklama değil diğer fonksiyonlar da önemlidir. Fonksiyonlar birbirine yakın olmalı, birlikte olmalı ancak rahatsız etmeyecek şekilde birbirinden ayrılmalıdır.

5.3 Yeniden Tasarlanacak Turizm Tesisleri

Elde edilen veriler ışığında tamamen baştan tasarlanacak doğa-atlı spor turizm tesislerinin tasarımı esnasında göz önünde bulundurulması gereken önemli noktalar vardır.

5.3.1 Tasarım Kriterleri

İrdelenen örnekler sonucunda, doğa-atlı spor turizm tesislerinde olması gereken fonksiyonlar şu şekilde gösterilebilir;

İhtiyaç Programı :

Kabul, vestiyer, resepsiyon, idare, lobi, satış, wc'ler, kahvaltı bölümü, restoran, mutfak, servis birimleri, odalar, sirkülasyon, lokal, açık manej, kapalı manej, ahırlar, idare, soyunma-wc-dolaplar. Yapılan hesaplamalarda 40 ahırlı bir tesis için yaklaşık 2800 m²'lik bir alana ihtiyaç vardır.

Atlar ve binicilikle ilgili bir tesis tasarlarlarken bazı önemli noktalara dikkat etmek gerekmektedir. Bir ahır veya bir konaklama ünitesi inşa etmeden önce ön tasarım süreci çok önemlidir. Bu tasarım sürecinde bazı aşamalar şöyle sırlanabilir ;

- Arazi fizibilite çalışmaları ve gelişme programları,
- Arazi araştırması,
- Arsa kullanımı planlama uygulamaları,
- Arazi planlaması,
- Direnaj tasarımı,
- Ahırlar, manejler, padoklar, konaklama üniteleri, aksesuarların inşası,
- Peyzaj çalışmaları.

İnşaat, elektrik, jeoteknik mühendislerinin ve işletmecilerin de görüşlerinin alınması veya beraber çalışılmasında yarar vardır. Asıl önemli olan nokta yöre insanını ilgilendiren bir yöresel kalkınma yatırımı olacağından yöre insanı arasında kabul edilirlilik araştırmasının yapılması veya onların istekleri ve alışkanlıklarının da dikkate alınmasıdır.

Yeniden tasarlanacak turizm tesislerinin tasarımında dikkat edilmesi gereken özellikleri, başlıklar altında sıralamak gerekirse :

Yönlendirme : Atların rüzgardan etkilenmesini önlemek amacıyla ahırların kapılarının yapılacağı yön titizlikle belirlenmelidir. Hakim rüzgarın yönü belirlenmeli ve at bölümlerinin rüzgardan etkilenmeyecek şekilde yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Atlar rüzgardan olumsuz yönde etkilenirler. Ahırların ve kapalı at mekanlarının direk güneş alması da sağlık açısından

gereklidir. Konaklama birimlerinin yönlenmesine dikkat edilmeli, güneş ve rüzgar yönlerini belirleyerek, müşteriler için en rahat yerleşim sağlanmalıdır. Rüzgarın esme yönü ahırlardan konaklama birimlerine doğru ise, ahırların kokusu rahatsızlık verecektir. Bu durumun önüne geçmek için konaklama birimlerini hakim rüzgar yönüne göre düzenlemek yararlı olacaktır.

Planlama : Konaklama birimlerinin ahırların yakınında olması birçok müşteri tarafından istenmekte fakat koku sorununun yaşanmaması için gerekli önlemlerin alınması gerekmektedir. Aralarına konulacak ayırıcı bir birim veya mekan, bu sorunun çözümünde yardımcı olacaktır. Bu sorunun yaşanmayacağı bir başka çözüm ise, ahırların tesis dışında olduğu çözümdür. Atlar tesisin içindeki görevlerinden sonra barınmak için tesis dışında bulunan ahırlarına götürülür. Bu da genelde yakındaki bir köyde var olan bir ahırdır. Fakat bahsedildiği gibi bu durum bir çok müşteri tarafından olumlu karşılanmamaktadır. Ayrıca bu düzenleme alternatif turizm kavramı açısından olumsuzdur.

Doğa-atlı spor turizm tesislerinde, doğaya saygılı bir tasarım yaklaşımı izlenmelidir. Ziyaretçilerin doğa ile yakın olabilmek için tesise geldikleri unutulmamalıdır.

Atlarla insanları uygun ölçüde birbiriyle yaklaştırmalıdır. Atlar için yapılan ahırlar, servis binaları, atlarla yapılacak aktiviteler için kapalı ve açık manejerler ve padoklar, turist konaklama üniteleri ile yerleşim ve ulaşım açısından bir uyum içinde olmalıdır. Ziyaretçiler için restoran, bar, dinlenme, lobi ve danışma gibi konaklama tesislerinde bulunması gereken asgari hizmet bölümleri düşünülmelidir.

Manej ve ahırların havalandırılmasına önem verilmeli, buraların sıcaklığının, neminin ve tazelenmemiş havasının rahatsız edici olduğu unutulmamalıdır. Ahır ve manejerlerde zemin örtüsü olarak çeltik kullanılmalı, böylelikle atların ıslaklıktan etkilenmesi önlenmelidir. Çeltik hem yumuşak bir maddedir hem de suyu emmez ve aşağıya ileterek zeminin ıslak kalmasını önlemiş olur. Atların yürüdükleri yolların ve alanların yumuşak olması atların rahatı için önemlidir.

At sırtında doğa gezileri düzenleyen turizm tesislerine gelen turistlerin büyük bir bölümü atlarla iç içe yaşamayı isteyecek olan turistlerdir. Bu nedenle tesis içinde bulunan tüm birimlerin atları görebilmesi önem kazanmaktadır. Restoran bölümünde yemek yerken veya bir yeme-içme mekanında dinlenirken atları ve at binen diğer müşterileri izleyebilme olanağı cazip olacaktır. Müşteriler lokal gibi bir bölümde oturup sohbet ederken aynı zamanda kapalı

ve açık maneji izleyecekler, sevdikleri bir uğraşı izlemenin getirdiği rahatlığı yaşayacaklar ve kendilerini bu ortama ve atlara daha yakın hissedeceklerdir. Geniş pencerelerle sağlanan bu seyir imkanı böyle bir tesisin genel konseptini oluşturan önemli bir özelliktir.

Doğa-atlı spor turizm tesisine gelen turistlerin büyük bir kısmı at binmeyi bilirler. Fakat binicilik deneyimleri yetersiz olan müşterilerin eğitimi yine tesis çalışanları tarafından karşılanmalıdır. Bir kaç seans dersten sonra biniciliklerinin at sırtında doğada gezebilecek kadar ilerlediğine kanaat getirilirse gezi yapmasına izin verilir. Fakat yeterli bir ilerleme görülmemişse izin verilmez. Bu dersler için uygun alanlar düşünülmeli, atın sırtına çıkmayı sağlayacak merdivenler veya basamaklar sağlanmalıdır.

Araştırmalar sonucu bulunan doğa-atlı spor turizm tesisleri ve çiftlik evleri plan şemalarının ortak özellikleri olan, ahırların konaklama birimlerine uzak olması özelliği, Kastamonu'da yeniden planlanacak bir tesis için önemli bir veridir. Ancak, atlarla iç içe yaşamayı seven turistler için alt katın ahır üst katın konaklama olduğu bir düzenleme de yapılabilir. Bu, hem turistleri memnun edecek hem de Kastamonu'nun büyük çoğunluğunu temsil eden bir mimari anlayış benimsenmiş olacaktır.

Konaklama binaları, örneklerde, tek binada veya birden fazla binada çözülmüştür. Hatta bazılarında her konaklama birimi ayrı bir binadadır. Kastamonu'da uygulanacak bir tesiste konaklama birimlerinin fazla dağıtılmadan bitişik yapılmasında iklim açısından fayda vardır. Çünkü Kastamonu'nun iklimi yılın bazı bölümlerinde soğuk olmaktadır. Birbirine bitişik binalarda enerji kaybı önlenmiş olacaktır. Karadeniz iklimine özgü yağışlara karşı da önlemler alınması gerekmektedir.

Yurt içi ve yurt dışındaki örneklerin çoğunda olduğu gibi Kastamonu'da yeniden tasarlanacak turizm tesislerinde, tesisin bulunduğu arazinin bir bölümünde ekolojik tarım yapılabilecek bir alan ayırmak, yöresel yemeklerin yapımı için gerekli sebze ve meyvenin yetiştirilmesini sağlayacaktır.

Fiziksel Özellikler : Kastamonu'da inşa edilecek bir doğa-atlı spor tesisinin fiziksel özelliklerini, atlar, insanla atın birlikte kullandıkları fonksiyonlar ve insanların ihtiyaçları belirleyecektir. Tesisin önemli bölümleri olan manejerin boyutları, at sayısına ve atların fiziksel boyutlarına göre düzenlenmelidir. Yüksek tavan, hem boyut hem de havalandırma

ihtiyacı yüzündendir. Ahırların ve manejerlerin havalanması çok önemlidir. Bunun için çatıda buna uygun havalanma bölümleri bırakılması gerekir.

Doğa-atlı spor turizm tesisleri, kullanım amacı ve içerdikleri fonksiyonların ihtiyacı bakımından yüksek katlı binalara ihtiyaç duymaz. Bu yüzden fiziksel görünümüleri, alçak katlardan oluşmuş, tasarım alanına yayılmış bir görünümündedir.

Yöresel Mimariyi Kullanma : Kastamonu'da uygulanacak olan ve at sırtında doğa gezileri düzenlenecek bir turizm tesisinde dikkat edilmesi gereken en önemli konu iklimdir. Kışları sert ve yağışlı bir iklime sahip olan Kastamonu'nun geleneksel mimari anlayışında iklimin etkisiyle küçük pencereci konutlar tercih edilmiştir.

Eko-turist, bulunduğu kültürün özelliklerini yansıtan mekanlarda konaklamayı sever. Bu yüzden Kastamonu'da uygulanacak bir doğa-atlı spor turizm tesisinin mimarisindeki anlayışın, yöre mimarisini yansıtmaması ve öğelerini kullanması gerekir.

Kastamonu'daki binaların büyük çoğunluğunda kullanılan ahşap yapı tekniği, doğa-atlı spor turizm tesisinin inşasında da önemlidir. At birimlerinin inşasında, hava temizliği, rutubet düzenlemesi kolaylığı, mekanik ve kimyasal etkilenmeye karşı koyabilmesi özellikleri sebebiyle, ağaç yapı malzemesi en uygun olanıdır (Özbek, 1999; Weller, 1982).

At Bölümleri ve Tasarımı Etkileyecek Kriterler

Ahırlar ve manejer gibi atların yürüdüğü ve koştuğu alanlarda zemin kaplaması olarak kullanılan çeltiğin altında kullanılan yumuşak malzeme, atların incinmesini önleyecektir. Bu, plastik esaslı malzemelerden yapılan, sert sünger kıvamında bir malzemeyle yapılabilecek bir uygulamadır.

Atlar, sosyal hayvanlardır. Doğada sürüler halinde gezerler ve kolay evcilleştirilebilirler. İnsanlarla kolay iletişim kurarlar. Etraflarında olup bitenden haberdar olmaları onlar için çok önemlidir. Aksi takdirde psikolojileri bozulacak ve istenen hizmeti sağlayamayacaktır. Bu yüzden ahırlar ve box'lardaki kapılara, koridor veya box'un dışına bakan duvara, atların kafalarını dışarıya çıkarabileceği uygun delikler bırakmak gerekmektedir.

Box'larda atlar sürekli hareket halindedir. Bu yüzden yeterli alan (yaklaşık 8 metrekare) bırakılmalıdır. İç duvarlarda atın diz hizasına kadar gelen kısmın sert malzemedan olmamasına özen gösterilmelidir. Yumuşak malzeme veya ahşapla kaplamak, atın zarar görmesini önleyecektir. Ahırdan veya bokstan seyis tarafından çıkarılan atın geçeceği alanın yeterli olması gerekir. Ayrıca koridora veya dış mekana çıkarken kapıların açılma yönleri de önem taşımaktadır. Kapılar, atlara dik bir şekilde kalmamalıdır. Kapının çıkış istikametinde açılması, atın çıkarken ona sürtünerek çıkmasını sağlar. Aksi takdirde kapılar ata çarpacak ve zarar görmesine neden olacaktır.

Atın bulunduğu mahallin zemininin belli bir yöne doğru hafif bir eğimde olmasında yarar vardır. Böylelikle idrarı kaplama malzemesinden süzöldükten sonra eğim sayesinde gider deliğine ulaşacak, koku ve nem sorunundan kurtulunmuş olacaktır.

Atlar, çok dik eğimlerde yürüyebilirler. Hava sıcaklığından pek etkilenmeyecek kadar dayanıklı hayvanlardır ve -20 C° 'de bile yürüyebilirler. Ahırların serin mekanlar olduğu ve ısıtma uygulanmadığı düşünöürse, bazı yerlerde -30 C° 'de yaşayan atlar bulunması dayanıklılıklarını gösterir. $+40\text{ C}^{\circ}$ 'de çok terleseler de yaşayabilirler. Ancak su ihtiyacı karşılanmalıdır. Normal bir at normal hava şartlarında, örneğin $+10\text{ C}^{\circ}$ 'de 2 saatlik bir yürüyüş sonunda terler. Kastamonu'da hava sıcaklığının ocak ayı ortalaması, -1 , temmuz ayında $+28\text{ C}^{\circ}$ 'dir. Bu da at sırtında doğa gezileri için uygun hava koşullarını sağlar. Atlar çok dayanıklı hayvanlardır. Bütün gün yürüyebilirler. Günde 50-60 km yürüyebilirler.

Fakat çok zorlanırsa zayıflar ve güçten düşebilirler. Beslenmesine dikkat etmek gerekir. Atlar günde ortalama 2kg arpa yerler. Zorlanmasına ve gücüne göre bu miktar artabilir. Atlar günde ortalama 20 litre su içerler. Bu, hava şartlarına ve atın zorlanmasına bağlı olarak değişebilir.

Doğa-atlı spor turizm tesislerinde kullanılacak atların "Rahvan" atlar olması uygundur. Rahvan atlar, binicisini sarsmadan, zıplamadan, düz yürüyüş yapan atlardır. (Özbek, 1999)

5.3.2 Geleneksel Mimariden Yararlanma

Alternatif turizm konseptinin özelliklerinden bahsederken değinildiği gibi alternatif turizme hizmet eden bir turizm tesisi, bulunduğu yörenin mimari özelliklerini yansıtmalıdır. Çünkü böyle bir turizm tesisine gelen bir turist, kendisini o yörede hissetmek isteyecektir. Yörenin

yaşam biçimini, alışkanlıklarını ve mimarisini yaşatan bir tesiste geçirilen zaman anılardan silinmeyecek, yörenin imajının belirlenmesinde yardımcı olacaktır. Kastamonu'da uygulanacak bir turizm tesisinin tasarımında geleneksel mimariden faydalanmak gerekmektedir. Geleneksel mimaride kullanılan malzemeler, geleneksel mimariyi yansıtmada yardımcı olacaktır.

Araştırmalar, yerinde gözlemler ve örnek karşılaştırmaları sayesinde Kastamonu'da uygulanacak bir doğa-atlı spor turizm tesisinde bulunması gereken tasarım kriterleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir. Bunlar, Kastamonu'nun genel mimari karakterini veren bilgiler içermektedir. Bu yüzden Kastamonu'da yapılacak bir tesisin tasarım kriterlerini doğrudan etkileyecektir.

Kastamonu'da hakim rüzgar yönü güney ve güneybatı yönleridir. Yapıların yönlenmesinde buna dikkat edilmelidir. Ahırların rüzgar almaması sağlanmalıdır. Ahırlara girecek rüzgar atları hasta edecektir. Kastamonu binalarında rüzgara karşı alınan önlemlerin yanı sıra, çatı eğimleri de yağışlara göre düzenlenmiştir. Eğimi fazla olmayan çatının üzerinde toplanan karın ağırlığı sorun yaratabilir.

- Bir alternatif turizm türü olan doğa-atlı spor turizmi, içinde bulundurduğu özellikler ve sağladığı etkinlikler ve hizmetler ile yöre kültürünü ziyaretçilere tanıtmak amaçındadır. Yöresel yemeklerin yapımı ve sunumu da bu kültürel tanıtımın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Çünkü yapılan araştırmalarda, bulunulan mekanın hafızada yer etmesinin etkili özelliklerinden birisi kokusu, ve tadıdır. Yöresel yemekler, turistin kafasında o yöre hakkında hiç unutmayacağı bir imaj çizer. Bu amaçla, sunulan yemekler önem taşımakta ve bu yemeklerin yapımının da ziyaretçiler tarafından görülmesi ve hazırlanmasında bizzat görev almaları, örnekler üzerinde yapılan araştırmalarla, ilgi çekici, otantikliği ve yöreselliği arttıran bir unsur olduğu anlaşılmıştır. Kastamonu'da yapılacak tesisin planlanmasında yöresel yemeklerin yapılması için uygun mekanlar ve aletler bulunması gerekmektedir. Kuyu tandır için uygun bir kuyu, etli ekmek yapmak için uygun bir alan ve fırın, yiyecek kurutmak için alanlar gibi düzenlemeler, Kastamonu'yu olduğu gibi yansıtacak, turiste otantik ve ilgi çekici gelecek ve yöre kültürünü yaşaması sağlanacaktır.

- Kastamonu'daki konutların ve diğer binaların duvarları alt katlarda taş duvar, üst katlarda çaprazlama destekli ahşap karkas duvarlardan oluşmaktadır. Dış duvarlar sayılı olarak ahşap kaplanırken, yaygın uygulama kerpiç veya tuğla dolgu üzerine saman katkı

çamur ve sıva ile örtülür. Ayrıca Kastamonu konutlarında farklı duvar tekniklerinin birleşme sınırları ya da kat birleşmelerinde malzeme farklılaşması, yaklaşık 15-20 cm. eninde ahşap kornişlerle gizlenmiştir. Aynı teknik, düşey hatlar için de uygulanmıştır. Bu özelliklerin, tasarımda veri olarak göz önünde tutulması gerekir.

- Kastamonu'da bodrum ve altında başka kat olmayan giriş katında ahır, odunluk gibi mekanlarının döşemeleri sıkıştırılmış topraktır. Bu katlarda, kapıdan üst katlara ulaşımı sağlayan merdivene kadar olan bölümün, ve varsa mutfak mekanlarının döşemelerinin yassı taşlarla kaplandığı görülmüştür. Bu uygulamanın dışında, Kastamonu konutlarında döşeme daima ahşap kirişler üzerinde ahşap kaplamadan oluşur. Bodrum tavanları dışında bütün mekanların tavanları yine ahşap kaplıdır.

- Kastamonu'nun genel mimari karakterini oluşturan en önemli fiziksel özelliklerinden birisi de çatılarıdır. Çatılar, kırma veya beşik tarzında ahşap oturtma çatıdır. Dış yüzeylerinden 0.50-1.00 m. Arasında taşma yapan saçak uygulaması görülür. Saçak altları bazı örneklerde ahşap kaplıdır. Geleneksel örtü malzemesi alaturka kiremit olsa da marsilya kiremit örneklerine de rastlanılmaktadır.

- Dış kapılar, ana yapıları itibariyle çakma ve tablalı kapılar olarak ikiye ayrılır. Dış kapıların gösterişli olmasının yanında iç kapılar daha sadedir.

- Dönüşüm yapılması için önerilen konutlar için veya yeniden tasarlanacak tesisin binalarını etkileyecek bir başka önemli kriter ise, pencerelerdir. Kastamonu'da alt kat ahır ve depolama amaçlı mekanlara ayrılmıştır. Mahremiyet olgusunun da etkisiyle bu katlarda mümkün olduğunca dışa pencere açılmamaya çalışılmış, açılan pencerelerin boyutları küçük tutulmuştur. Kastamonu pencerelerinin önemli bir bölümü özgünlüğünü kaybetmiştir. Pencere boşluğunu sabit tutarak, doğrama ve kanatlarının değiştirilmesi (özellikle giyotin pencerelerin temizliğinin zor olması, bu tip pencerenin tek veya çift kanatlı pencereye çevrilmesine yol açmıştır) sık rastlanılan bir uygulamadır. Kastamonu konutlarında en sık uygulanan pencere tipi, yaklaşık ½ oranında dikdörtgen biçimli, düşey sürme (giyotin) penceredir.

- Kastamonu'da, doğal zemin kotunun altında kat oluşturulmaması nedeniyle, temellerinin derinlikleri çok azdır. en sık rastlanan temel biçimi, büyük boyutlu düzgün blok taşların, düşey taşıyıcı olan ahşap dikmelerin altına yerleştirilmesidir. Bu uygulamada taş,

toprak bir miktar kazılarak yerine konulmaktadır. İkinci tür temel ise sürekli taş temeldir. Derin yapılmayan bu tür temelin taş duvarların altında uygulandığı görülmüştür.

- Çardaklı konutlar, Kastamonu'da tarım ve hayvancılığa dayalı kırsal yaşamın izlerini taşırlar. Çardak, yan tarafı açık yaşama alanıdır. Çardağın, konutun genellikle arkasında yer alan bahçeye yönelmesi ve alt katlarda bahçenin devamı niteliğinde olması, kırsal yaşam tarzına özgü bir özelliktir. Sofa ise kapalı, odaların hepsinin açıldığı, genellikle de odalardan çıkan aile bireylerinin ortak kullandıkları bir yaşama alanıdır. Görüldüğü üzere, Kastamonu geleneksel yaşama biçiminde, bir ortak alandan diğer yaşama birimlerine, diğer fonksiyonlara geçiş özelliği mevcuttur. Konutlardaki sofalı ve çardaklı düzenleme, Avlulu büyük konutlarda ve çiftlik evlerindeki büyük avlularda görülmektedir. Ortak yaşama alanları olan bu mekanlar, fonksiyonlar arası ulaşımı sağlamak ve dış mekandan tecrit edilmiş bir yaşayış sağlamaktadır. Bu durum, dönüştürülecek konutlarda ve çiftlik evlerinde işletim kolaylığı sağlayacaktır (Özbek, 1999).

Kastamonu'da bulunan Toprakçılar konağı'nın rölöve çizimleri, tipik bir anadolu evi olması ve içerdiği fonksiyonlar bakımından fikir verebilecek niteliktedir. (Ek2)

6. SONUÇLAR

İnternet taramaları ve literatür araştırmaları ve yerinde görme metoduyla ulaşılan, yurt içi ve yurt dışındaki doğa-atlı spor turizm tesislerin özelliklerinin tespiti ve karşılaştırmalar ile ortaya çıkarılan sonuçların ışığında Kastamonu'da uygulanacak bir doğa-atlı spor turizm tesisinin sahip olması gereken özellikler ve tasarım kriterleri, Kastamonu'nun özellikleri göz önünde bulundurularak ortaya konmuştur.

nce, bu turizm alternatifinin uygulanabileceği köy dönüşmeleri ve gerekçelerinden bahsedildikten sonra, yine bu turizm alternatifine uygun aile işletmelerinin yapısı ve dnşim sırasında dikkat edilmesi gerekenler, yeniden tasarlanacak doğa-atlı spor turizm tesisleri hakkında ulaşılan tasarım kriterlerinin Kastamonu'ya uyarlanması ve Kastamonu'nun özelliklerine uyumlu bir alternatif turizm tesisi tasarlanması konuları üzerinde durulmuştur. Bu, hem alternatif turizm konseptinin bir özelliğidir, hem de Kastamonu'nun genel görüntüsü ve kültürünü bozmayacak bir düzenleme olacaktır. Geleneksel mimari ve yaşayışın turistlere yaşatılması ile yörenin gerçek değerleri pazarlanmış olacaktır. Bu, yörenin özelliklerini merak eden turist için ilgi çekici olacak ve bu deneyimi bir daha yaşamak isteyecektir.

Geleneksel mimarinin özellikleri, iklim ve tabiat şartları göz önüne alınarak ve deneyimler yaşayarak ortaya çıkmış özellikler olduğu için, göz ardı edilmemeli ve kullanılmalıdır. Bu, tesisin sorunsuz işleyebilmesini, böylece müşterilerin memnun kalmasını sağlayacaktır.

Yöre yaşantısının temel öğelerinin mimari dilde kullanılması, yöre halkının da hoşuna gidecektir. Böylece bu alternatif turizm tesisini ve anlayışını daha çok benimseyeceklerdir. İşleyişte etkin rol alacaklar, istihdam artacak, böylelikle Kastamonu'nun ekonomik ve sosyal kalkınmasına katkıda bulunulmuş olacaktır.

Dnşim yapılacak aile işletmeleri ve çiftlik evleri, turizme kazandırılacak ve gelişmeleri sağlanacaktır. Bunların buldukları bölge, tanınacak ve sadece kendisine değil tüm çevresine tanıtım açısından yararlı olacaktır. Ayrıca ihtiyaı olan mal ve malzemelerin karşılanması için etrafında ek işletmeler ve ticaret gelişecektir.

Atıl duruma düşmüş ve gelişemeyen köylerin de doğa-atlı spor turizmine hizmet edecek hale getirilmesi çalışmaları sayesinde geniş bir alanın kalkınması sağlanacaktır. Gelecek olan turistler tüm köyün binalarını kullanacak, çevresindeki doğayı tanyacak ve burası bir turizm

merkezi haline gelebilecektir. Bu durum, kapsadığı alan bakımından, Kastamonu'nun gelişmesine katkıda bulunacak çok etkili bir yoldur. 5.2. bölümünde bahsedilen Belören köyü ve benzeri köylerin sayısının arttırılması, büyük ölçekteki alanların turizme kazandırılmasını ve gelişmeye katkıda bulunmasını sağlayacaktır.

Bütün bunların sonucunda Kastamonu ili, tüm dünyada ilgi gören ve gittikçe yaygınlaşan doğa-atlı spor turizmi sayesinde kalkınacak, tüm özgün özelliklerinin tanıtımı sağlanmış olacak, ekonomisi ve sosyal hayatı kazanımlar bulacak ve bölgede bir alternatif turizm merkezi olma yolundaki potansiyelini iddialı bir biçimde kullanmış olacaktır.

KAYNAKLAR

Abu Albar, M. H., (1993),” A Seaside Touristic Resort In Jeddah, Created By Local Patterns” METU, Master Thesis.

Amador, L., Great M., (1997), “Ethnic Cultural and Eco Tourism”, American Behavioral Scientist, Jun.,40: 936.

Apostolopoulos, Y., Leivadi, S., Yiannakis, A., (1985), The Sociology of Tourism, Routledge publ., New York.

Avcı, M., (1990),”Kastamonu’nun Turizm Potansiyeli”, İÜ, Yüksek Lisans Tezi.

Bakırcı, M., (1992), Doğu Karadeniz Turizmi, Konferans-Workshop 22-25 Haziran 1992, Ankara.

Cathy, L., (2002) “Protecting Biodiversity”, Bioscience, May.52:456.

Çubuk, M., (1996), “Sürdürülebilir Turizm, Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım”, Türkiye’de 19. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, MSÜ, İstanbul.

Dinçer, S., (1995) “Doğu Karadeniz Yaylalar Bölgesinde Kültürel-Fiziki Çevre Etkileşimi ve Turizm İlişkileri Üzerinde Bir İnceleme”, ITU, Yüksek Lisans Tezi.

Doğan, E., Aykaç Eringöz, M., (1997), “Turizmin Planlamasında Ekolojik Mimarinin Önemi”, Türkiye Kıyıları 97 Konferansı, 24-27 haziran 1997, Ankara.

Douglas, P., (1992),”Tourist Organizations Tourism Alternatives, Potentials and Problems in the Development of Tourism”, Longman,256-259.

Egel, H., (1995),”An Alternative Tourism Policy Proposal”, METU, Master Thesis.

Erinsel, D., Öztürk, F., (1992), Architecture of Soft Tourism, Trabzon/Turkey, 3-6 Eylül 1992, Seminer, YTÜ, 1992.

Evliyaoğlu, S., (1988),”Türkiye Turizm Coğrafyası”, Ofset matbaacılık, Ankara, 159.

Fazlı Baysal, K., (1987), Uluslararası Seyahat (Turizm), İÜ, İstanbul.

Françoise Lanfant, M., Allcock, J., Bruner, E., (1995), International Tourism, Biddles ltd., Londra.

Gonzales de R.L.,(1999),” Peru’s Meet the people Tours”,UNESCO Courier, 52:34.

Gündüz, F., (1999), “Turizmin Çevresel Etkilerinin Değerlendirilmesi ve Çevre Duyarlı Sürdürülebilir Turizm Modeli”, Doktora Tezi, İTÜ, İstanbul.

Harrison, D., (1992),”School of Cultural and Community Studies, University of Sussex, The Journal of Development Studies, Tourism Alternatives”, University of Pennsylvania Press.

Ilbery, B., Kneafsey, M., Söderlund, A., Dimara, E., (2001), "Quality, Imagery and Marketing: Producer Perspectives on Quality Products and Services in the Lagging Rural Regions of the European Union, Geogr. Ann., 83 B (1): 27-40.

İnceoğlu, M., Şener, E., Çakırkaya, M., (1992), "Architecture Of Soft Tourism", Seminer, 3-6 Eylül 1992, İstanbul.

James, B.L., (1998), "The Development of Rural Tourism", Vol 33, Parks and Recreation, 99.

Kapkın, M., (1997), Planning of Nature-Based Outdoor Recreation Activities in Soft Tourism, YTÜ.

Kerry, B.G., (1992), "Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism", Journal of Travel Research, University of Pennsylvania Press, 52:34.

Kim, M., (2002), "Tourism Destination Images of South and North Korea: A Comparative Study of Foreigners' View", International Journal of Tourism, 2:131.

Kutgün Eyüpgiller, K., (1999), "Bir Kent Tarihi – Kastamonu", İTÜ, Doktora Tezi, İstanbul.

Lawson, F., (1981), Hotels and Resorts, Johnsons, ABD.

Mastny, L., (2002), "Ecotourist Trap", Foreign Policy, Nov/Oct 2002, 133:94.

Mine, D., (1986), "A Settlement For Alpine Tourism", METU, A Masters Thesis in Architecture.

Müjgan, Ş., Gülay, Z., (1995), "Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunda, "Fiziksel Çevre Etkenleri ve Yayla Turizmi", Alanya-Türkiye.

Oran, S., (1961), Almanya'da ve Memleketimizde Yeni Çiftçi Evleri Kuruluş ve Yapımları, İTÜ Matbaası, İstanbul.

Özbek, S., (1999), Binicilik Tesisleri ve Ahır İnşaatı Yardımcı Kılavuzu, Ankara.

Per, A.N., (2002), "Staying on farms. An Ideological Background", Annals of Tourism, 29:7.

Pınar, O., (1995), "Tourism: Problems, Policies And A Design Proposal For A Touristic Complex In Cyprus", METU, Master Thesis.

Po-Ju, C., Deborah, L.K., (1999), "International Students' Image of Rural Pennsylvania As a Travel Destination", Journal of Travel Research, 37:256.

Reiner, J., (1998), "Tourism Development in Peripheral Regions of Post-Soviet States: A Case Study of Strategic Planning on Hiiumaa, Estonia, International Planning Studies, ABD.

Sakaoğlu, N., (1978), Divriği'de Ev Mimarisi, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

- Sevgihan, K., (1986), "Türkiye'deki Tarihi Değerlerin Turistik Açından Değerlendirilmesi", İÜ, Master Tezi.
- Smith, V., Eadington, W., (1992), *Tourism Alternatives: Potentials and Problems in the Development of Tourism*, University of Pennsylvania Press, Pennsylvania.
- Snyder, G., (2002), "Erasing Borders Human Flow on Turtle Island", *Whole Earth*.45.
- Soyak, C., (2002), "Turizm İşlevinin Yoğunluk Kazandı", YTÜ, Yüksek Lisans Tezi.
- Stephen, F., David, W.L., (2001), "Tourism Carrying Capacity: Tempting Fantasy or Useful Reality", *Journal of Sustainable Tourism*, 9:372.
- Suzanne, W., Daniel, R.F., Julie, F., John C., Van E., (2001), "Factors for Success in Rural Tourism Development, *Journal of Travel Research*", Sage Publications, 40:132-8.
- Swarbrooke, J., Horner, S., (1999), *Consumer Behaviour in Tourism*, Reed Educational and Professional Publishing, Oxford.
- Sykes, L., (1997), "On The Move", *Geographical Magazine*, 69:94.
- Tayfun, T., Özlem, Ü. (1995), "Türkiye'de 19. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunda, "Turizm Planlamasında Turist Tercihlerinin Önemi: Beklentiler ve Arzın Karşılaştırılması" Alanya-Türkiye.
- Thomson, B., (2000), "Beyond Ecotourism: Going Native", *Earth Island Journal*,15:27.
- Topaktaş, F., (1997), "Environmental Impacts of Tourism on Coastal Historic Towns Case Study: Side", METU, Master Thesis.
- Turhan Altınar, A., Budak, C., (1997), *Konak Kitabı*, Tepe Yayınları, İstanbul.
- Ulutuna, B., (1987), *Tourism Planning Method and Güneydeniz Touristic Settlement Application*, ODTÜ, Ankara.
- Weller, J., (1982), *Farm Buildings: Sturctural Techniques and Materials*, Crosby Lockwood publ., Londra.
- Yenen, Z., (1991), "Turizmin Kültürel/Doğal Çevre Üzerindeki Etkileri ve Alternatif Turizm Mimarlığı Toplantısından İzlenimler", *Amgora dergisi*.
- Eyüpgiller, K., Barlık, T., Başarır, B., Ersen, A., (2002), "Kastamonu Toprakçılar Konağı Restorasyon Projesi", *Mimarist Dergisi*, Sayı 5, 101-108.

İnternet Kaynakları

1. www.kultur.gov.tr/portal/turizm_tr,
2. www.world-tourism.org,
3. www.dhkd.org,
4. www.world-tourism.org,
5. www.tourism.com,
6. www.ecotourism.org,
7. www.eucc.nl,
8. www.turizm.gov.tr,
9. www.kastamonu.gov.tr,
10. www.bitterrootranch.com,
11. www.emotionholidays.com,
12. www.newhavenranch.com,
13. www.applevalleybarns.com,
14. www.equitours.com,
15. Ebsco-host (Bilkent Üniversitesi uluslar arası internet araştırma motorları).

EKLER

EK1

Kastamonu ve çevresinde doğa-atlı spor turizminin potansiyelini, insanların yaklaşımını ve uygulamasının uygunluğunun araştırılması için anket yapıldı ve bazı sonuçlara ulaşıldı ;

Anket

Bir alternatif turizm türü olarak Doğa-Atlı spor turizm tesislerinin Kastamonu yöresine olan etkilerinin incelenebilmesi amacıyla 17-70 yaşları arasında, 54'ü bay 46'sı bayan olmak üzere, 100 adet Kastamonu'da, ve kontrol grubu olarak da 17-70 yaşları arasında, 53'ü bay 47'si bayan olmak üzere 100 adet de Ankara'da, toplam 200 kişiye, çizelge 3'de gösterilen anket uygulandı. Elde edilen anket sonuçları istatistiksel olarak değerlendirildi.

Doğa-atlı spor turizminin ne derece uygun bir yaklaşım olduğunun, varlığından haberdar olup olunmadığının anlaşılması, Kastamonu bölgesine sağlayacağı katkıların ortaya konması ve insanların böyle bir tesis ve alternatif turizm olgusu hakkında ne düşündüklerinin ortaya çıkması amacıyla anket yapılmıştır.

Ankette genel anlamda turizm tesislerinin üstlenmeleri gereken rollerin nasıl olması gerektiği hakkında sorular sorulmuş, insanların alternatif turizm konseptine yaklaşımları gözlenmiştir. Ayrıca anketörlerin atlarla ilgili fikirleri ve turizm konsepti içerisinde alabileceği yer ve doğa-atlı spor alternatif turizm tesisleri hakkındaki düşünceleri öğrenilmiştir.

Çizelge (Ek) Uygulanan anket formu

Yıldız Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Bölümü
Bina Araştırma ve Planlama Yüksek Lisans Programı

ANKET FORMU

Tarih :

Adı Soyadı :

Yaşı :

Cinsiyeti :

Eğitimi :

Adresi :

	Evet	Hayır
1) Bir turizm tesisi, içinde bulunduğu kültürel ve geleneksel kimliği yansıtmalı mıdır?	☐	☐
2) Bu yansımanın mimari ölçekte (yapı bütününde) olması yararlı mıdır?	☐	☐
3) Turizm tesisleri bölgenin tanıtımında faydalı mıdır?.....	☐	☐
4) Turizm tesisleri sadece kendi içlerinde hizmet sunmayıp çevrenin gezilip görülmesini de sağlamalı mıdır?	☐	☐
5) Binek atınız var mı?.....	☐	☐
6) Çevrenizde at görmekten hoşlanırmısınız?	☐	☐
7) Hiç ata bindiniz mi?	☐	☐
At ile yapılan alternatif turizm deyince aklınıza ne geliyor?		
8) Gezi	☐	☐
9) Spor	☐	☐
10) Kumar	☐	☐
11) Çevrenizde bu tür turizm yapılıyor mu?	☐	☐
12) Dünyada böyle tesisler var mıdır?	☐	☐
13) At ile yapılan alternatif turizme hizmet eden bir tesiste kalmak ister misiniz?	☐	☐
14) Böyle bir tesiste geceleme pahalı mıdır?	☐	☐
15) Böyle bir turizm alternatifine önem verilmeli midir?	☐	☐

İstatistiksel Analiz

Tüm analizler, SPSS 10.0 (SPSSFW, SPSS Inc., Chicago, IL, USA) istatistik paket programı kullanılarak yapıldı. Anket sorularına verilen cevaplar bakımından sorular arası ilişkiler, verilerin niteliksel olması özelliği ile birlikte öncelikle anketin uygulandığı bölgelere göre daha sonra bölge farkı gözetmeksizin tüm denekler dikkate alınarak Ki-Kare testi (Chi-Square test) ile test edildi. Yanılma düzeyi olarak 0.05 değeri kabul edildi. Bu değere eşit ya da bundan küçük “p” değerleri istatistiksel olarak önemli, büyük değerler ise önemsiz kabul edildi.

Bir turizm tesisinin içinde bulunduğu kültürel ve geleneksel kimliği yansıtmasının gerekli olduğunu düşünenler aynı zamanda bu yansımanın mimari ölçekte olmasının yararlı olacağını düşünmektedirler ($\chi^2=7,787;p=0.046$). Aynı zamanda bir turizm tesisinin, içinde bulunduğu kültürel ve geleneksel kimliği yansıtması gerektiğini düşünenlerin, turizm tesislerinin bölgenin tanıtımında faydalı olacağını düşündükleri sonucu çıkmaktadır ($\chi^2=19,663;p=0,010$).

Doğa-atlı spor turizm tesisinde kalmak isteyenler, böyle bir turizm alternatifine önem verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. ($\chi^2=4,502;p=0,045$)

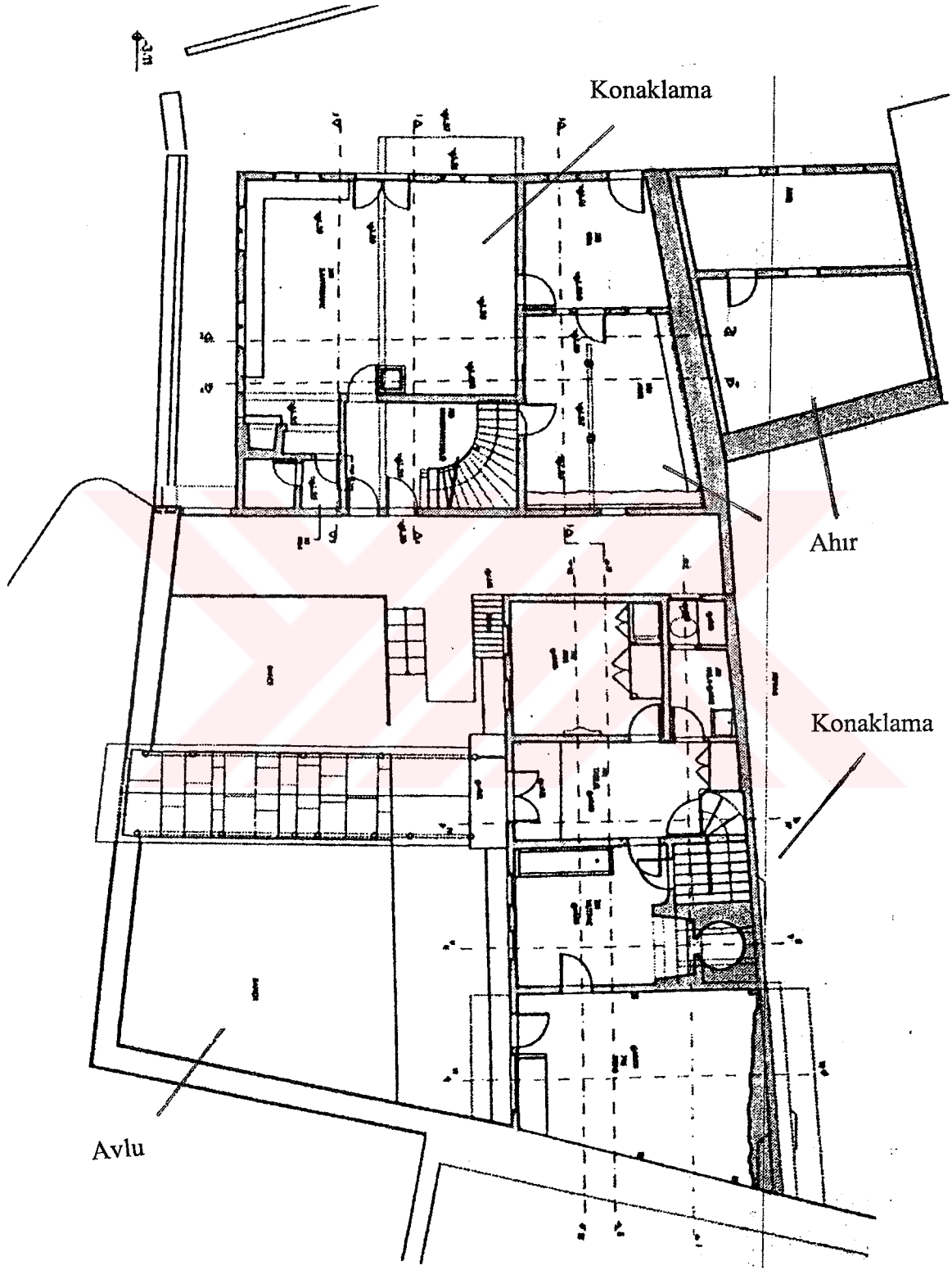
Daha önce at binmiş olanlar, doğa-atlı spor turizm tesisinde kalmak istemekte ve de tesislerin pahalı olduğu düşüncesindedirler ($\chi^2=6,193;p=0,019$).

Doğa-atlı spor turizm tesisinde kalmak isteyenler böyle bir turizm alternatifine önem verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Fakat Doğa-atlı spor turizm tesisinde kalmak isteyenlerin bile, böyle bir turizm tesisinin pahalı olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bu sonuçlara göre, tesisin daha fazla tanıtıma ihtiyacı olduğu anlaşılmaktadır ($\chi^2=20,099;p=<0,001$).

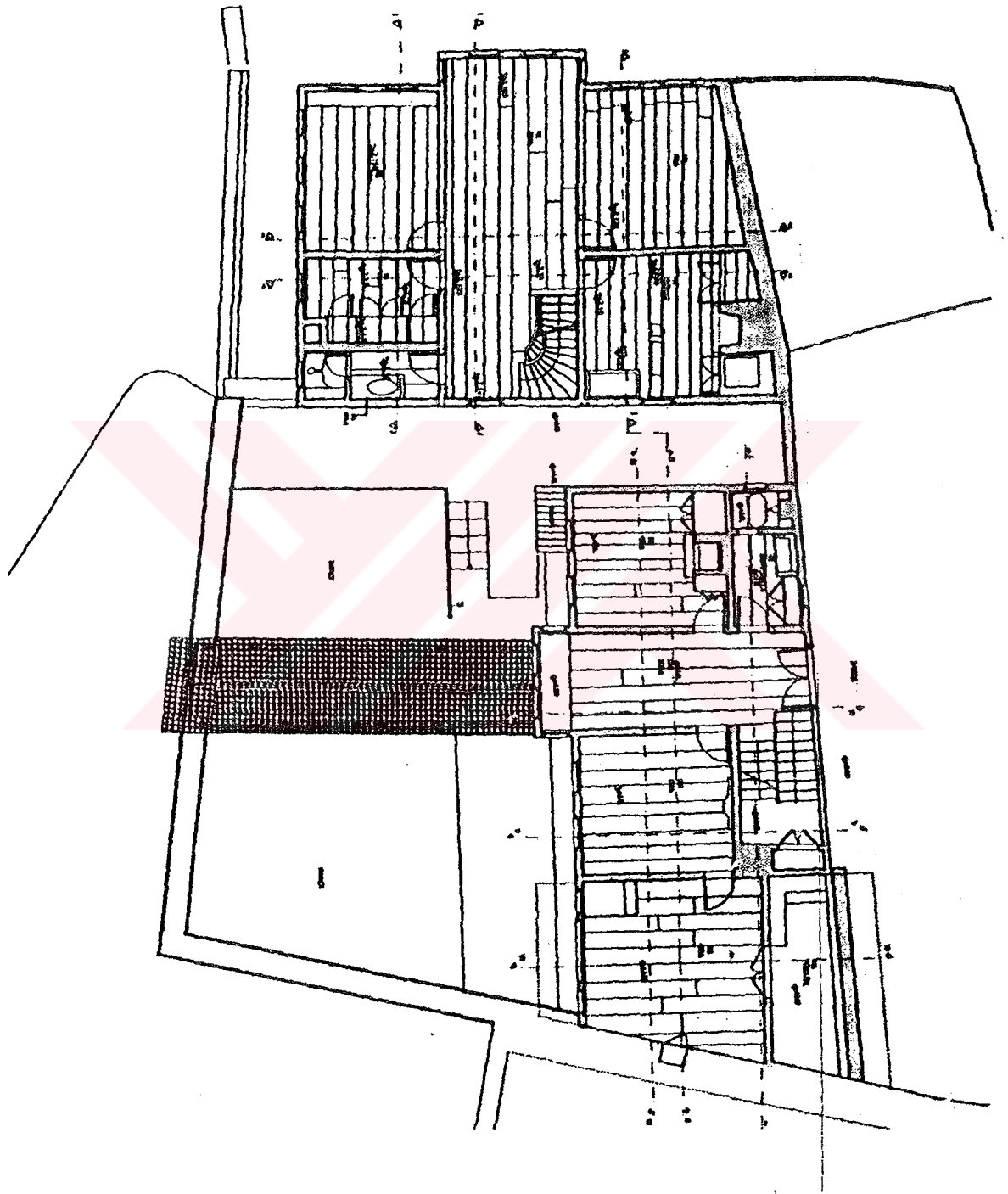
“Ankara ve Kastamonu bölgelerindeki denekler çevrelerinde bu tip turizm yapıyor mu sorusuna verdikleri cevap açısından birbirinden istatistiksel olarak önemli derecede farklı cevaplar vermişlerdir. (Soru 11)($\chi^2=5,913;p=0.018$).” Kastamonu’da bu tür turizmin yapıldığının daha çok farkında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

EK2

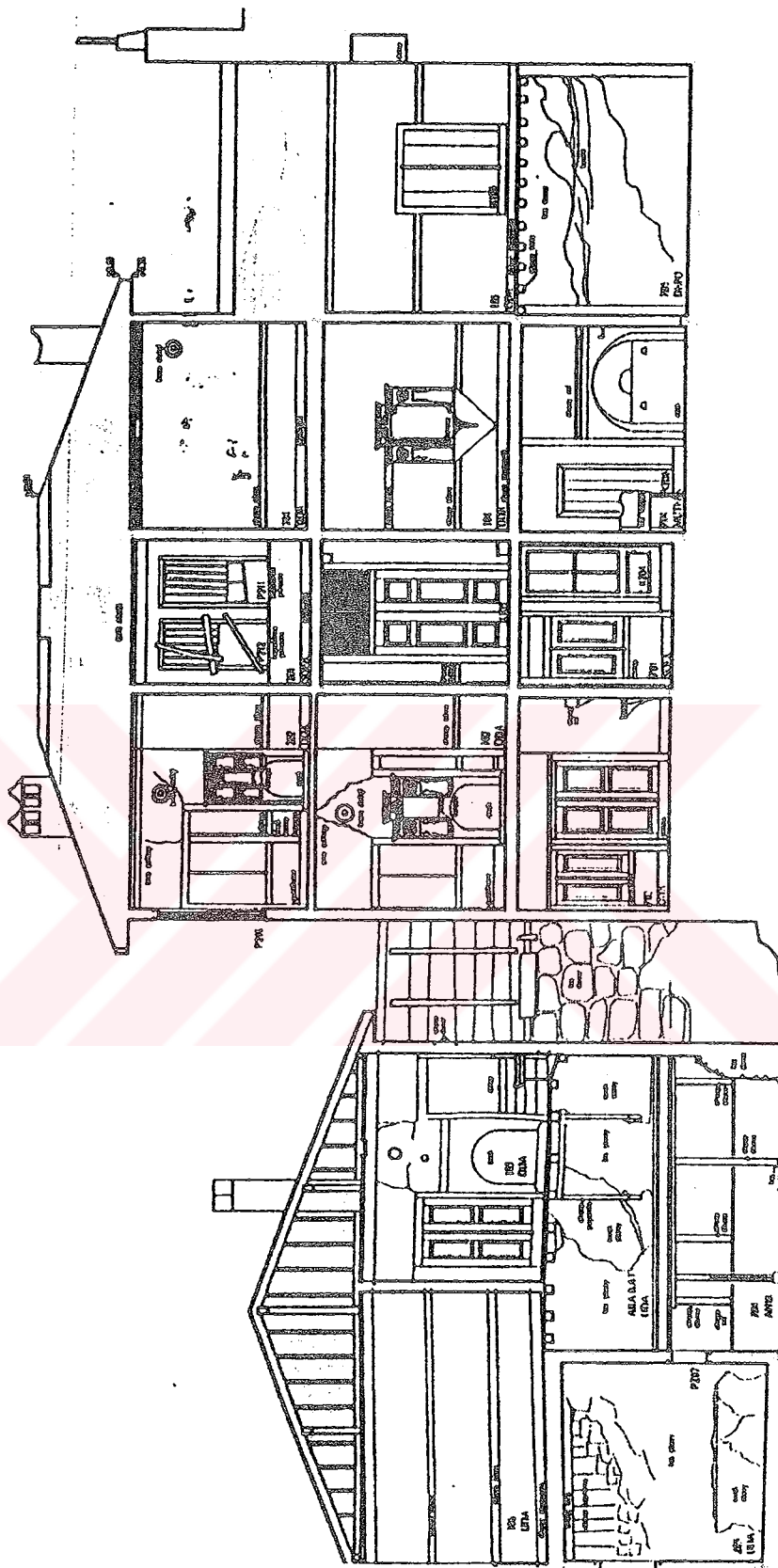
Kastamonu Toprakçılar Konağı

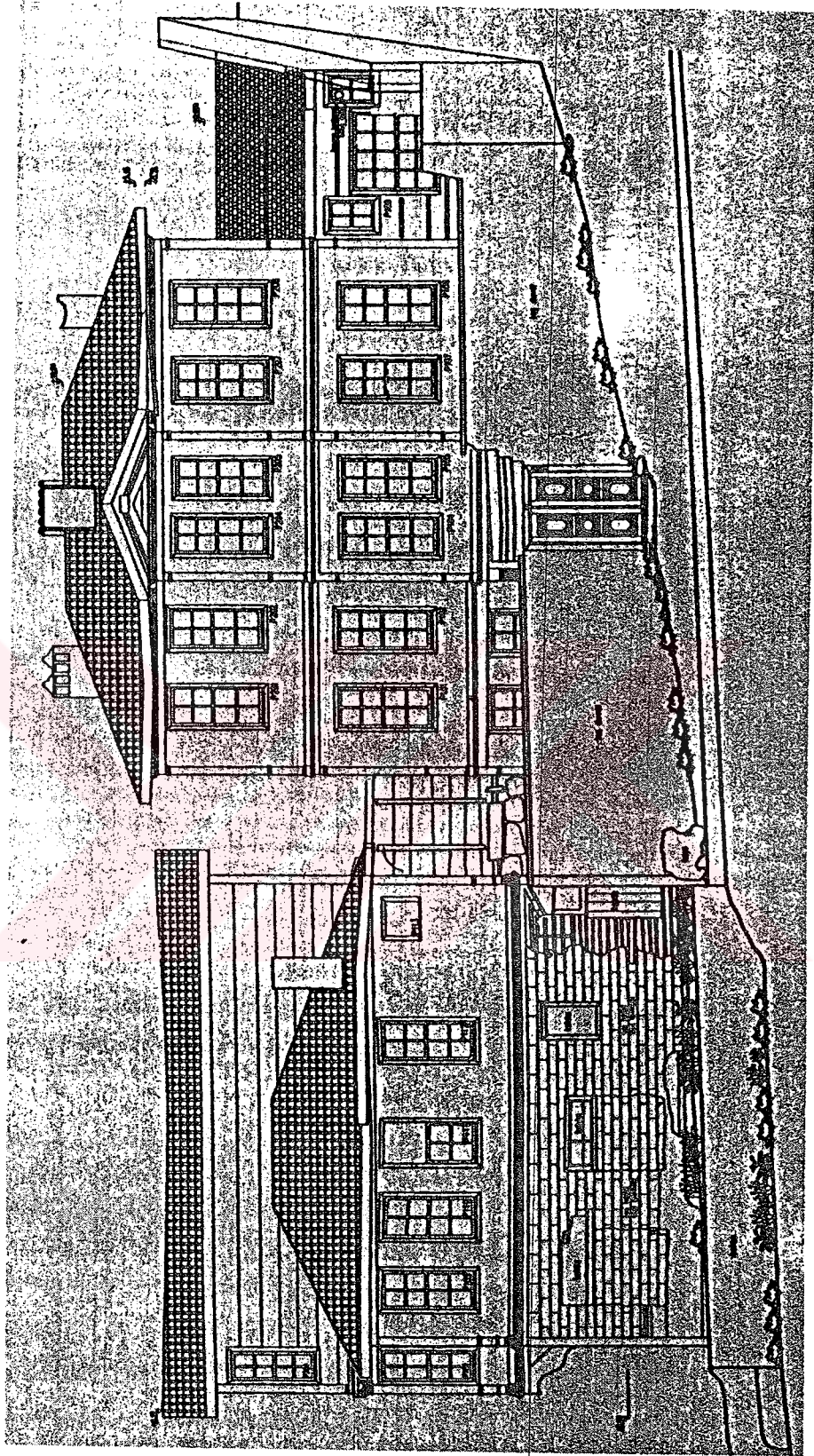
Zemin Kat Planı

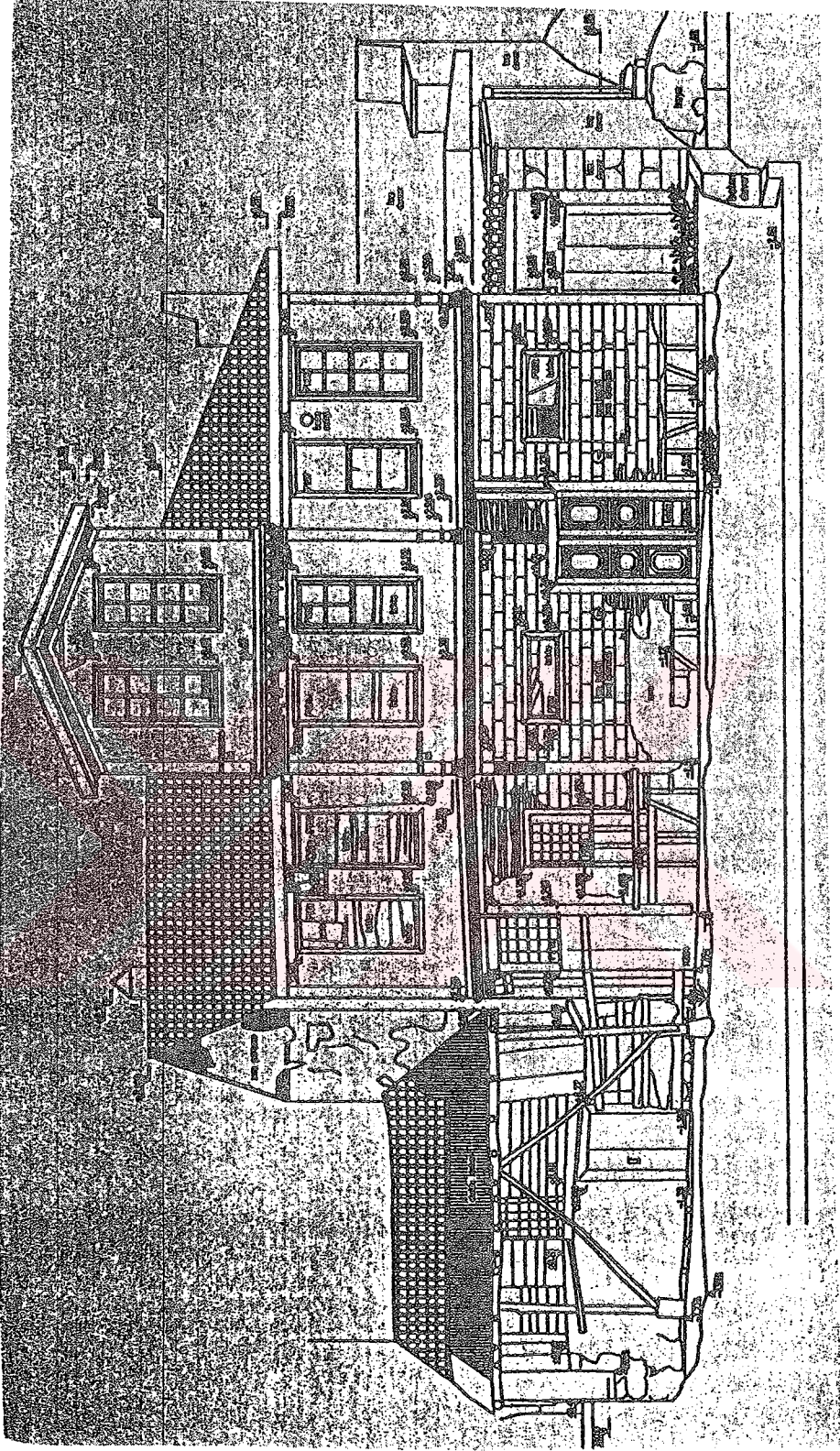
1. Kat Planı

2-2 Kesiti

Cephe

Cephe (Eyüpgiller vd., 2002)

ÖZGEÇMİŞ

- Doğum Tarihi : 29-01-1978
Doğum Yeri : Ağrı
Lise : 1989-1995 M.P. Anadolu Lisesi-Ankara
Lisans : 1995-2000 Anadolu Ün. Mim. Fak.
Yüksek Lisans : 2000-2003 Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı Bina Araştırma ve Planlama Programı
Çalıştığı kurumlar : 1997 Matu Mimarlık
1998 Egesam İnşaat
1999 Eynehan İnşaat
2003 CNR Media Force, Expo-Channel

